

Európska únia

Európsky fond regionálneho rozvoja 2007-2013

Cieľ 3:
Európska teritoriálna spolupráca

Program interregionálnej spolupráce INTERREG IVC

Príspevok k iniciatíve Európskej komisie „Regióny pre
ekonomickú zmenu“

CCI 2007CB163PO046

OPERAČNÝ PROGRAM

26. júla 2007

[aktualizovaný 9. septembra 2011](#)

Obsah

Kapitola 1. Zhrnutie programu.....	4
Kapitola 2. Úvod.....	5
2.1. Interregionálna spolupráca v meniacom sa kontexte.....	5
2.2. Vývoj v globálnom a územnom kontexte.....	5
2.3. Vývoj v politickom kontexte.....	6
2.4. Všeobecná orientácia a oblasť aplikácie programu.....	9
Kapitola 3. Analýza.....	12
3.1. Úvod.....	12
3.2. Všeobecné trendy a dianie v Európe.....	12
3.3. Inovácie a znalostná ekonomika: strategický kontext, súčasná situácia a budúce trendy.....	14
3.4. Životné prostredie a prevencia voči rizikám: strategický kontext, súčasná situácia a budúce trendy.....	17
3.5. Skúsenosti interregionálnej spolupráce.....	25
3.6. SWOT analýza.....	33
Kapitola 4. Programová stratégia.....	37
4.1. Celkový cieľ.....	37
4.2. Špecifické ciele.....	38
4.3. Identifikácia tematických prioritných osí.....	38
4.4. Typy intervencií.....	40
4.5. Očakávané dopady programu a ukazovatele výstupov/výsledkov	43
4.6. Zistenia z ex ante hodnotenia.....	44
4.7. Integrácia výsledkov SEA do programovej stratégie.....	44
Kapitola 5. Prioritné osi.....	46
5.1. Úvod.....	46
5.2. Priorita 1: Inovácie a znalostná ekonomika.....	47
5.3. Priorita 2: Životné prostredie a prevencia voči rizikám.....	51
5.4. Priorita 3: Technická pomoc.....	55
Kapitola 6. Realizačné ustanovenia.....	57
6.1. Programové štruktúry.....	57
6.2. Postupy pri výbere projektov.....	66
6.3. Systém monitorovania a hodnotenia.....	66
6.4. Partnerstvo.....	70
Kapitola 7: Finančné ustanovenia.....	71
7.1. Úvod.....	71
7.2. Plán financovania.....	71
7.3. Geografická oprávnenosť partnerov.....	74
7.4. Miery spolufinancovania.....	74
Kapitola 8: Komplementárnosť s inými programami a politikami EÚ.....	77
8.1. Komplementárnosť s aktivitami spolupráce v rámci iných programami.....	77
8.2. Koherencia s aktivitami spolufinancovanými z EPFRV, rámcového výskumného programu, programu Konkurencieschopnosť a inovácie a ostatných programov EÚ.....	78
8.3. Koherencia s inými politikami EÚ.....	78
PRÍLOHA 1: Štruktúra programovacieho procesu.....	80
PRÍLOHA 2: Zoznam ukazovateľov výstupov/výsledkov a ich cieľové hodnoty.....	82
PRÍLOHA 3: Možné témy pre Fast Track siete.....	86
PRÍLOHA 4: Zhrnutie ex ante hodnotenia.....	91
PRÍLOHA 5: Zdroje informácií.....	94

PRÍLOHA 6: Orientačné rozdelenie príspevkov Spoločenstva podľa kategórií v operačnom programe v súlade s čl. 12(5) nariadenia (ES) č. 1080/2006 a čl. 11(1) nariadenia (ES) č. 1828/2006
.....96

Kapitola 1. Zhrnutie programu

Program interregionálnej spolupráce umožňuje spoluprácu medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi z rôznych krajín v EÚ 27 plus Nórska a Švajčiarska. Uskutočňuje sa vo forme projektov, v rámci ktorých si tieto orgány vymieňajú a prenášajú svoje skúsenosti a spoločne rozvíjajú prístupy a nástroje zamerané na zlepšenie efektívnosti politík regionálneho rozvoja a prispievajúce k hospodárskej modernizácii.

V súlade so strategickými usmerneniami Spoločenstva pre kohéznu politiku v rokoch 2007 - 2013 má program za cieľ prispieť k stratégii EÚ pre rast a zamestnanosť. Program je významným nástrojom pre implementáciu iniciatívy EÚ „Regióny pre ekonomickú zmenu“ (ďalej len „RpEZ“). Cieľom RpEZ je podporovať regionálne a mestské siete a nájsť osvedčené postupy v hospodárskej modernizácii, a to najmä tie, ktoré prispievajú k rastu EÚ a jej pracovných príležitostí, a šíriť ich na všetky regióny s cieľom pomôcť stimulovať ich trvalo udržateľný rast a znižovať ekonomické disparity.

Štruktúra programu sa opiera o dve tematické priority, ktoré zoskupujú oblasti akcií, ktoré sú kľúčové v rámci pomáhania pri dosahovaní príspevkov od regiónov Európy k stratégii EÚ pre rast, zamestnanosť a trvalo udržateľný rozvoj.

Priorita 1 rieši inovácie a znalostnú ekonomiku, pričom sa sústreďuje najmä na podtémy inovácie, výskum a technologický rozvoj, podnikanie a MSP, informačná spoločnosť, zamestnanosť, ľudský kapitál a vzdelávanie.

Priorita 2 sa zameriava na životné prostredie a prevenciu voči rizikám, najmä na podtémy prírodné a technologické riziká, vodné hospodárstvo, odpadové hospodárstvo, biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva, energia a trvalo udržateľná doprava, kultúrne dedičstvo a krajina.

Predmetný program podporuje dva rôzne typy intervencií.

Predovšetkým podporuje „**Projekty regionálnych iniciatív**“ iniciované regionálnymi aktérmi, ktoré sú zamerané na výmenu skúseností v konkrétnej oblasti politiky s cieľom identifikovať osvedčené postupy a vytvoriť nové nástroje a prístupy k realizácii.

Po druhé, INTERREG IVC podporuje „**Využívanie výsledkov kapitalizáciu, vrátane Fast Track (zrýchlených) projektov**“, aby si osvedčené postupy, ktoré boli identifikované napríklad na základe vyššie uvedených projektov regionálnych iniciatív, našli cestu do programov konvergenencie a regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti, ako aj európskej teritoriálnej spolupráce.

Projekt je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“). Na obdobie rokov 2007 - 2013 má k dispozícii celkový rozpočet 321 miliónov EUR. Programová oblasť pokrýva celé územie Európskej únie plus Nórsko a Švajčiarsko. Program spolufinancuje účasť verejných orgánov a orgánov, ktoré sa spravujú verejným právom, z týchto krajín. Účasť aktérov z krajín mimo tejto oblasti je možná za určitých podmienok.

Kapitola 2. Úvod

2.1. Interregionálna spolupráca v meniacom sa kontexte

Operačný program je financovaný v rámci interregionálnej spolupráce v Európskej únii pod kohéznou politikou na obdobie rokov 2007 – 2013. Program umožní interregionálnu spoluprácu tým, že spojí regionálne a miestne orgány z rôznych krajín pri práci na projektoch. Regionálne a miestne orgány budú mať možnosť vymieňať si, prenášať a rozvíjať svoje skúsenosti v regionálnej politike a spoločne prispievať k prístupom a nástrojom regionálnej politiky. Program bude spolufinancovaný z fondu EFRR.

Program interregionálnej spolupráce pre programové obdobie 2007-2013 vychádza zo skúseností z iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIC (2002 – 2006), ktorej účelom bolo posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť Európy financovaním operácií, ktoré podporujú spoluprácu medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi z celej EÚ, aby sa dosiahol rovnomerný rozvoj kontinentu. V rámci programu INTERREG IIIC bolo schválených viac ako 260 projektov, ktoré zahŕňali viac než 2600 regionálnych a miestnych orgánov, ako aj inštitúcie ekvivalentné verejným orgánom zo všetkých členských štátov EÚ a mnohých ďalších krajín. Tieto operácie riešili široké spektrum tém, ktoré úzko súvisia s implementáciou regionálnej politiky Európskej únie, a to predovšetkým v oblastiach verejnej zodpovednosti v regionálnom rozvoji.

Skúsenosti z interregionálnej spolupráce v tomto období sú pozitívne v tom zmysle, že program dokázal spojiť mnohých aktérov z celej EÚ pri riešení rôznych otázok. Pri zohľadnení týchto výsledkov existuje naliehavá potreba kontinuity interregionálnej spolupráce s určitými úpravami, ktorá na jednej strane súvisí s novými globálnymi a územnými výzvami v Európe a na druhej strane s novými hlavnými orientáciami pre kohéznou politiku v priebehu obdobia rokov 2007 - 2013.

2.2. Vývoj v globálnom a územnom kontexte

Kontext pre návrh operačného programu (ďalej len „OP“) pre interregionálnu spoluprácu na obdobie rokov 2007 – 2013 sa vyznačuje niekoľkými závažnými zmenami:

- *nedávne rozšírenie na 25 a teraz už 27 členských štátov po pristúpení Bulharska a Rumunska k EÚ v roku 2007, čo dramaticky zvyšuje úroveň disparity v rámci EÚ;*
- *zvyšená globalizácia trhov a zaostávanie Európy z hľadiska rastu a konkurencieschopnosti v porovnaní s USA a niektorými ázijskými krajinami;*
- *akcelerácia klimatickej zmeny a súvisiace územné dopady;*
- *demografické výzvy a ich dopady na trh práce;*
- *trendy v regionálnom a územnom rozvoji (proces dobiehania v strednej a východnej Európe; silnejší rozvoj mestských oblastí).*

Uvedené zmeny majú strategický význam pre všetky politiky EÚ na nadchádzajúce roky. Najväčší vplyv mali na Lisabonskú a Göteborgskú stratégiu EÚ, ktoré formujú stratégiu pre kohéznou politiku EÚ na roky 2007 - 2013.

2.3. Vývoj v politickom kontexte

2.3.1 Aktualizovaná Lisabonská a Göteborgská stratégia

Aby sa EÚ vyrovnala s vyššie uvedenými výzvami, rozhodla sa obnoviť základ svojej konkurencieschopnosti, zvýšiť svoj rastový potenciál a svoju produktivitu a posilniť sociálnu súdržnosť. Tento konštruktívny proces vyznačuje niekoľko krokov.

V marci 2000 v Lisabone sa hlavy štátov a vlád EÚ dohodli na ambicióznom ciele: urobiť z EÚ „najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu znalostnú ekonomiku na svete schopnú trvalo udržateľného hospodárskeho rastu s väčším počtom lepších pracovných miest a väčšou sociálnou súdržnosťou“. Konkrétne sa dohodlo, že na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné aplikovať celkovú stratégiu so zameraním na:

- prípravu prechodu na znalostnú ekonomiku a spoločnosť zlepšovaním politík pre informačnú spoločnosť a výskum a vývoj, ako aj vystupňovaním procesu štrukturálnej reformy pre konkurencieschopnosť a inováciu a dobudovaním vnútorného trhu;
- modernizovanie európskeho sociálneho modelu investovaním do ľudí a bojom so sociálnou exklúziou;
- udržanie zdravého hospodárskeho výhľadu a priaznivých perspektív rastu aplikovaním vhodného mixu makroekonomických politík.

Avšak vzhľadom na malý pokrok dosiahnutý o niekoľko rokov neskôr v plnení hlavných cieľov Lisabonskej stratégie, Komisia v marci 2005 navrhla Európskej rade nové partnerstvo pre rast a zamestnanosť. Rada potvrdila ciele politiky určené Komisiou a podčiarkla potrebu opätovne rozbehnúť Lisabonskú stratégiu. Obnovené úsilie vyžadovalo, aby „*Únia mobilizovala všetky vhodné národné zdroje a zdroje Spoločenstva vrátane kohéznej politiky*“. Okrem toho skonštatovala, že je potrebná väčšia zaangažovanosť pre lisabonské ciele v teréne, ktorá sa týka regionálnych a miestnych aktérov, ako aj sociálnych partnerov. To je osobitne dôležité v oblastiach, v ktorých je veľmi dôležitá väčšia blízkosť, ako napr. inovácie a znalostná ekonomika, zamestnanosť, ľudský kapitál, podnikanie, podpora pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) alebo prístup k financovaniu cez rizikový kapitál.

Obnovená Lisabonská stratégia teraz tvorí kontext pre mnohé iniciatívy a politiky EÚ, z ktorých každá prispieva k dosiahnutiu jednotlivých prvkov stratégie. Patria sem tematické politiky, ako napr. iniciatíva Európskej komisie s názvom „i2010: Európska informačná spoločnosť pre rast a zamestnanosť“ zameraná na podporu rozvoja digitálnej ekonomiky a širšieho využívania informačných a komunikačných technológií (IKT) občanmi a firmami, alebo akčné plány, ako napr. Akčný plán pre environmentálne technológie zameraný na podporu environmentálnych technológií a inovácií s účinkom na životné prostredie.

V nedávnom období EK odporúčala vo svojej prvej výročnej správe o pokroku v Lisabonskej stratégii z januára 2006, aby členské štáty zabezpečili, že investície Spoločenstva do súdržnosti a vidieckeho rozvoja budú zamerané na podporu Lisabonskej stratégie vo všeobecnosti a že nová generácia programov kohéznej politiky bude riešiť štyri nasledujúce priority: 1) viac investícií do poznatkov a inovácií; 2) umožnenie rozvoja podnikateľského potenciálu, a to najmä MSP; 3) reakcia na globalizáciu a starnutie obyvateľstva; a 4) prechod na efektívnu a integrovanú energetickú politiku EÚ.

Mimo týchto základných usmernení pre celú EÚ, sústreďovanie finančných zdrojov v menej rozvinutých regiónoch zostáva podstatným aspektom aj pre obdobie rokov 2007 – 2013 s prihliadnutím na nárast disparít vyplývajúci z nedávneho rozšírenia EÚ v máji 2004 a jeho pokračovania v roku 2007. Keď sa pozrieme na osobitné politiky, ktoré spolu tvoria lisabonské ambície v súvislosti s inováciami a znalostnou ekonomikou, možno pozorovať veľa regionálnych nerovnováh, ktoré charakterizujú súčasnú situáciu (napríklad regióny, ktoré sú na čele vo výskume a inováčných infraštruktúrach, sa takmer

výlučne nachádzajú v krajinách EÚ 15, zatiaľ čo tieto štruktúry sú slabo zastúpené v regiónoch nových členských štátov). Na druhej strane tu tiež existuje silný proces dobiehania v územnom rozvoji nových členských štátov v prípade niektorých politík (napríklad vzdelávanie).

Štvrtá správa o pokroku v súdržnosti prijatá vo februári 2006 potvrdila, že rozšírenie Únie predstavuje bezprecedentnú príležitosť posilniť hospodársku konkurencieschopnosť i vnútornú súdržnosť v Európe. Zatiaľ čo rozšírenie predstavuje podstatné prehĺbenie regionálnych disparít v EÚ, správa súčasne uvádza, že niektoré z najchudobnejších častí nových členských štátov vykazujú jednu z najvyšších mier rastu.

V súvislosti s územnými aspektmi vo všeobecnosti bude štruktúra rozvojových perspektív pre regionálnu rozvojovú politiku v nadchádzajúcom desaťročí pravdepodobne zahŕňať:

- *pokračovanie procesu dobiehania v strednej a východnej Európe,*
- *silnejší rozvoj mestských oblastí na východe aj na západe, ako aj rastúci tlak na mnohé z vidieckych oblastí,*
- *rastúci vplyv demografického vývoja (starnutie obyvateľstva) na ekonomiku a trh práce v regiónoch.*

Táto celková situácia predstavuje značné výzvy pre územnú kohéziu EÚ, čo nepochybne vyžaduje intenzívnejšiu interregionálnu spoluprácu s cieľom zlepšiť kvalitu intervencií regionálnej politiky EÚ.

V roku 2001 sa členské štáty na summite Európskej rady v Göteborgu dohodli na prvej stratégii trvalo udržateľného rozvoja EÚ (STUR), ktorá ustanovuje rámec politiky pre kroky Európskej únie zamerané na dosiahnutie dlhodobej vízie trvalej udržateľnosti. Hospodársky rast, sociálna súdržnosť a ochrana životného prostredia sa navzájom podporujú a v tomto ohľade je STUR oporou celej Lisabonskej stratégie, ku ktorej pridáva environmentálny aspekt.

Neudržateľné trendy, pokiaľ ide o zmenu klímy a využívanie energie, hrozby pre verejné zdravie, chudobu a sociálne vylúčenie, demografický tlak a starnutie, hospodárenie s prírodnými zdrojmi, stratu biodiverzity, využívanie pôdy a dopravu, však stále pretrvávajú a nové výzvy vznikajú. Keďže tieto negatívne trendy nadobudli naliehavý charakter, hlavnou výzvou je postupná zmena našich súčasne neudržateľných modelov spotreby a výroby a neintegrovanej prístupu k tvorbe politík.

Na tomto pozadí, v závere preskúmania STUR, ktoré začala Komisia v roku 2004, a na základe oznámenia Komisie „O preskúmaní stratégie trvalo udržateľného rozvoja - platforma činnosti“ z decembra 2005, ako aj príspevkov Rady, Európskeho parlamentu, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a ďalších, prijala Európska rada v roku 2006 ambicióznou a komplexnou obnovenú STUR pre rozšírenú EÚ, ktorá vychádza zo stratégie prijatej v roku 2001.

Obnovená STUR stanovuje jedinú, súvislú stratégiu o tom, ako EÚ efektívnejšie naplní svoj pretrvávajúci záväzok riešiť výzvy trvalo udržateľného rozvoja. Celkovým cieľom STUR je určiť a vypracovať opatrenia, ktoré umožnia EÚ dosahovať neustále zlepšovanie kvality života súčasných i budúcich generácií prostredníctvom vytvorenia trvalo udržateľných komunít schopných efektívne využívať zdroje a hospodáriť s nimi a využiť potenciál pre ekologickú a sociálnu inováciu hospodárstva, a tým zabezpečiť prosperitu, ochranu životného prostredia a sociálnu súdržnosť. Obnovená stratégia vytyčuje celkové ciele, úlohy a činnosti k siedmim kľúčovým prioritným výzvam pre nasledujúce obdobie do roku 2010:

- Klimatická zmena a čistá energia
- Trvalo udržateľná doprava
- Trvalo udržateľná výroba a spotreba
- Hrozby pre verejné zdravie
- Lepšie hospodárenie s prírodnými zdrojmi
- Sociálne začlenenie, demografia a migrácia

- Chudoba vo svete

2.3.2. Kohézna politika 2007 - 2013

Kontext pre kohéznu politiku sa zmenil vo svetle veľkých výziev uvedených vyššie. Kohézna politika musí výrazne prispieť k obnovenej Lisabonskej stratégii. O túto základnú myšlienku sa opiera nový legislatívny rámec pre reformu kohéznej politiky pre obdobie rokov 2007 – 2013, ktorý sa nazýva „strategické usmernenia Spoločenstva pre kohéziu“ prijaté v júli 2006.

Podľa týchto strategických usmernení Spoločenstva by sa programy spolufinancované cez kohéznu politiku mali snažiť zameriavať zdroje na nasledujúce tri priority:

- *zvyšovanie atraktívnosti členských štátov, regiónov a miest zlepšovaním prístupnosti, zabezpečením adekvátnej kvality a úrovne služieb a ochranou životného prostredia,*
- *podpora inovácií, podnikania a rastu znalostnej ekonomiky výskumnými a inovačnými kapacitami vrátane nových informačných a komunikačných technológií,*
- *vytváranie väčšieho počtu lepších pracovných miest pritiahnutím väčšieho počtu ľudí do zamestnania alebo podnikania, zlepšenie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov a zvýšenie investícií do ľudského kapitálu.*

Nový strategický rámec je zameraný na tri ciele: konvergencia, regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, ako aj európska teritoriálna spolupráca. Posledný cieľ sa zameriava na podporu silnejšej integrácie územia EÚ vo všetkých jeho dimenziách, a to aj prostredníctvom interregionálnej spolupráce.

Prijatím týchto usmernení programovanie získava strategickjšie zameranie na hlavné ciele európskej politiky podľa Lisabonu a Göteborgu, pričom interregionálny operačný program sa stáva strategickjším dokumentom v porovnaní so svojim predchodcom. Nový program je tiež užšie zviazaný s činnosťami realizovanými v rámci cieľov „Konvergencia“ a „Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“. Dôvodom je, že ústredné tematické priority sú rovnaké, pričom jedna z hlavných cieľových skupín nepochybne pozostáva z regionálnych a miestnych tvorcov rozhodnutí pre regionálne programy spolufinancované v rámci oboch posledne spomenutých cieľov. Jednou z hlavných ambícií tohto programu je užšie zapojenie uvedených orgánov, pretože v otvorenej a globalizovanej ekonomike musí byť riešenie rastu a zamestnanosti zakotvené v regionálnych a dokonca aj v miestnych rozvojových stratégiách. Toto je úroveň, v ktorej sa vytvára väčšina podnikateľských sietí, v ktorej sa vytvárajú prepojenia so vzdelávacími a technologickými centrami a v ktorej sa dajú najlepšie mobilizovať miestne poznatky a odbornosť.

Podľa nariadenia o fonde EFRR v rokoch 2007 – 2013 prijatého v júli 2006 bude tento fond v rámci cieľa „Európska teritoriálna spolupráca“ okrem iného zameriavať svoju pomoc najmä na posilňovanie účinnosti regionálnych politík podporou interregionálnej spolupráce so zameraním na inováciu a znalostnú ekonomiku, ako aj životné prostredie a prevenciu rizík v zmysle článku 5(1) „Inovácie a znalostná ekonomika“ a 5(2) „Životné prostredie a prevencia rizík“.

2.3.3. Územná agenda

Územná zložka bude v plnom rozsahu súčasťou kohéznej politiky EÚ v rokoch 2007 – 2013, ako to naznačujú strategické usmernenia Spoločenstva. V tomto ohľade agenda o územnej kohézii, ktorej kľúčovým výsledkom bude hodnotenie „územného stavu a perspektív Únie“ a ktorá sa má prijať pod nemeckým predsedníctvom v máji 2007, zdôrazňuje potrebu posilnenej európskej spolupráce. Vo svetle Lisabonskej stratégie pre trvalo udržateľný hospodársky rast kľúčová výzva na posilnenie územnej

kohézie implikuje zdokonalenie územného „kapitálu“ a potenciálu všetkých jednotlivých regiónov EÚ, ako aj podporu územnej integrácie, napríklad podporou transeurópskych synergii a klastrov konkurencieschopných a inovatívnych činností.

2.3.4. Iniciatíva EK „Regióny pre ekonomickú zmenu“

Európska komisia uviedla v novembri 2006 plány na podporu inovácií združením európskych regiónov do silných partnerstiev a pomoc pri využívaní skúseností a osvedčených postupov. Program interregionálnej spolupráce je významným nástrojom implementácie tejto novej iniciatívy nazývanej „Regióny pre ekonomickú zmenu“.

Nová iniciatíva uvádza okrem iného nové spôsoby motivovania regionálnych a mestských sietí s cieľom pomôcť im pri testovaní inovatívnych myšlienok a ich rýchlym rozširovaní do tzv. „mainstreamových“ programov. Je určená na objavovanie osvedčených postupov v hospodárskej modernizácii, a to najmä vo vzťahu k projektom jednoznačne prispievajúcim k agende EÚ pre rast a zamestnanosť, a šíri ich na všetky regióny s cieľom pomôcť stimulovať ich rast a znižovať ekonomické disparity.

Navyše, Komisia predpokladá, že každý rok sa bude konať konferencia „Regióny pre ekonomickú zmenu“, na ktorej sa budú udeľovať ceny za inováciu a ktorá sa bude konať súbežne so zasadnutím jarnej Európskej rady, aby sa ďalej zdokonalila komunikácia a šírenie výsledkov osvedčených postupov v súlade s agendou EÚ pre rast a zamestnanosť.

2.4. Všeobecná orientácia a oblasť aplikácie programu

Z hľadiska realizácie sa program sústreďuje na dve hlavné témy – prioritné osi OP, ale do úvahy prichádzajú aj všetky významné existujúce a objavujúce sa výzvy súvisiace týmito dvoma hlavnými témami.

V porovnaní s programom INTERREG IIIC je okruh tém na spoluprácu užší a programovanie sa stáva strategickejšim so silnejším zapojením monitorovacieho výboru v rôznych fázach s cieľom uľahčiť proces využívania osvedčených postupov v rámci celej Európy i mimo nej.

Programová oblasť operačného programu INTERREG IVC je znázornená na mape na nasledujúcej strane. Pozostáva z:

- 27 členských štátov EÚ
- Nórska a Švajčiarska.

INTERREG-IVC INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA 2007-2013

*CRNPC= Conseil Régional Nord-Pas de Calais

INTERREG IVC INTERREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA 2007-2013

© 2007

¹ Srbsko: vrátane Kosova, pod dohľadom OSN, v súlade s Rezolúciou BR OSN č. 1244 z 10. júna 1999

² FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia): Macedónska republika

Hranice, mená a označenia použité na tejto mape nepredstavujú oficiálne stanovisko alebo podporu zo strany programu INTERREG IVC.

Kapitola 3. Analýza

3.1. Úvod

Nedávne rozšírenie Európskej únie na 25 členských štátov a po vstupe Bulharska a Rumunska v roku 2007 na 27 štátov dramaticky zvýšilo úroveň disparity v rámci EÚ. Mnohé z nových členských štátov majú výrazne nižší príjem na obyvateľa a zamestnanosť, ako je európsky priemer. Súčasne vykazujú v ostatných rokoch značnú dynamiku, pričom dosahujú vysokú mieru rastu HDP a produktivity a znižujú svoje zaostávanie.

Vo všeobecnosti disparity v rámci EÚ za posledné desaťročie klesali. Napriek tomu bol tento pokles rýchlejší medzi krajinami ako medzi regiónmi, pričom vnútorné regionálne disparity sa v niekoľkých členských štátoch prehlbovali.

Tieto pretrvávajúce disparity v rozvoji v rámci celej EÚ poskytujú bohaté dôkazy o potrebe aktívnej kohéznej politiky. Medzi rôznymi typmi intervencií môže interregionálna spolupráca zohrávať významnú úlohu v pomoci pri ich znižovaní.

Na určenie oblastí, kde interregionálna spolupráca môže nepochybne prispieť k dosahovaniu cieľov Lisabonskej stratégie, sú nevyhnutné niektoré prvky. Tieto prvky sú nasledovné: globálna predstava o hlavných trendoch a daniach pre nasledujúce desaťročia v EÚ, dôkladný prehľad o dvoch kľúčových témach riešených týmto OP, ako aj prehľad o hlavných ponaučeníach, ktoré možno získať z programového obdobia 2000 – 2006. Zistenia tejto trojitej analýzy boli zoskupené v analýze SWOT, ktorá tvorí základ pre strategické umiestnenie tohto OP.

3.2. Všeobecné trendy a dianie v Európe

Prvá časť v strednodobo-dlhodobej perspektíve načrtáva hlavné výzvy, ktoré budú mať významné územné dopady v Európskej únii ako aj mimo nej.

Tento širší referenčný rámec určuje scénu pre hĺbkové hodnotenie dvoch kľúčových tém, na ktoré by sa interregionálna spolupráca mala v budúcnosti zamerať podľa nariadenia o EFRR. Vzhľadom na skutočnosť, že tieto dve témy sa výrazne zameriavajú na Lisabonskú a Göteborgskú stratégiu, pre svoju relevantnosť ako aj súvisiace územné dopady sú vybrané štyri hlavné výzvy. Tieto všeobecné informácie sú získané najmä z predbežných výsledkov projektu štúdie ESPON 3.2 o dlhodobých scenároch, ktoré znázorňujú rôzne územné rozvojové trendy až do rokov 2015 a 2030.

Výzva č. 1: Zrýchľujúca sa globalizácia

Proces globalizácie sa v priebehu uplynulého desaťročia výrazne zrýchlil najmä v dôsledku intenzívneho rozvoja nových ekonomík, ako je Čína, India a Brazília. Osobitne významným dopadom globalizácie je, že zväčšuje škálu a veľkosť firiem. Zdá sa, že vlna fúzií a akvizícií, ktorá charakterizuje toto obdobie, je predzvesťou oveľa podstatnejších nadnárodných a medzikontinentálnych ekonomických interakcií, ktoré sa v nadchádzajúcich desaťročiach s najväčšou pravdepodobnosťou zintenzívnia. Stále výrazné rozdrobenie európskej ekonomiky je v tomto kontexte výrazným hendikepom. Je dosť pravdepodobné, že konkurencia – a potrebné hospodárske úpravy – v budúcnosti nebudú vychádzať len z rozdielov v úrovni miezd, ale čoraz viac z technologickej produktivity (spojenie technologických výstupov a cien). Externá konkurencia preto stúpne v niekoľkých sektoroch, pre ktoré mala Európa doposiaľ relatívne výhody. Tento trend nebude obmedzený na priemyselnú výrobu, ale bude čoraz viac postihovať sektor služieb a činnosti súvisiace so znalostnou ekonomikou. Navyše je pravdepodobné, že multiplikácia takzvaných asymetrických šokov v nadchádzajúcich desaťročiach postihne oblasti s veľmi rôznymi ekonomickými charakteristikami v Európe.

Politiky zamerané na podporu globálnej európskej konkurencieschopnosti vygenerujú v Európe o čosi vyšší globálny hospodársky rast, ale územná polarizácia bude výrazne napredovať, pričom mestské regióny budú získavať väčšie prínosy ako menej urbanizované regióny. To môže vygenerovať významné sociálne náklady alebo vedľajšie škody, pričom niekoľko regiónov príde o svoju vitalitu.

Výzva č. 2: Demografický vývoj v Európe

Pokles pôrodnosti v Európe, ktorý začal pred niekoľkými desaťročiami, viedol k situácii, kedy stredný vek obyvateľstva začína významne rásť, pričom pokračovaniu tohto vývoja v priebehu ďalších desaťročí sa nedá vyhnúť. Migrácia a najmä imigrácia zvonka Európy je druhou významnou otázkou v demografickej sfére.

Dopady prirodzeného demografického vývoja na regionálne ekonomiky a trhy práce budú o niekoľko rokov volať po potrebe umožnenia výraznej imigrácie kvalifikovaných ľudí do Európy. Problémy spôsobené demografickým vývojom v Európe v nadchádzajúcich desaťročiach budú vyžadovať ambiciózne, no diferencované riešenia politik v súlade s jednotlivými regionálnymi kontextami. Keďže demografické faktory zasahujú do mnohých ďalších otázok, budú potrebné integrovanejšie prístupy k politikám.

Výzva č. 3: K novej energetickej paradigme

Ďalšou veľkou výzvou pre európske regióny v nadchádzajúcich desaťročiach bude úspešná realizácia zmeny energetickej paradigmy. Vyše storočie trvajúca dostupnosť ropy a v nedávnejšej minulosti zemného plynu umožnila značnú expanziu industrializovaných krajín. Svetové zásoby ropy a zemného plynu sa stále viac vyčerpávajú v kontexte, v ktorom expanzia veľkých nových ekonomík spôsobuje intenzívny rast dopytu. Keďže zdroje budú čoraz vzácnejšie, ich cena bude pravdepodobne rásť v značnej miere.

Zmenu európskej energetickej paradigmy možno dosiahnuť len v dlhodobej perspektíve so značným úsilím a investíciami. Územné dopady budú pravdepodobne veľmi výrazné. Treba ich predpokladať v kontexte politiky územného rozvoja, aby sa predišlo konfliktom a nedostatočnej produktivite. Pri uľahčení zmeny energetickej paradigmy sa hlavné ciele politik územného rozvoja zameriavajú najmä na zvýšenie energetickej účinnosti existujúcich systémov, uprednostnenie vývoja a optimalizáciu využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Výzva č. 4: Klimatická zmena

V súčasnosti sa všeobecne pripúšťa, že nárast emisií skleníkových plynov je jedným z hlavných faktorov zodpovedných za stúpajúcu priemernú teplotu a za súvisiace prírodné hrozby.

Treba rozlišovať medzi územnými dopadmi klimatickej zmeny, ktoré sú dočasného a miestneho charakteru a môžu vyvolať významné miestne alebo regionálne škody (povodne, prudké dažde, búrky, zosuvy pôdy, atď.) a tými, ktoré majú trvalejšiu povahu (sucho, zvýšenie hranice snehovej pokrývky v horách, stúpanie hladín morí, vývoj k miernemu podnebiu v severských oblastiach, atď.) s dlhodobjším vplyvom negatívneho alebo pozitívneho charakteru. Klimatickú zmenu možno sotva zvrátiť politikami v priebehu dvadsiatich alebo tridsiatich rokov. Politické opatrenia, ktoré sú v hre, predstavujú preventívne alebo adaptačné opatrenia. Preventívne opatrenia sú vo všeobecnosti drahé a vyžadujú stimuly alebo podporu najmä v slabších regiónoch. Protiváhou je, že fyzické škody spôsobené prírodnými hrozbami alebo dlhodobé hospodárske výpadky možno značne obmedziť a zredukovať. Zanedbanie preventívnych a zmierňovacích opatrení môže dlhodobo postihnúť ekonomiku početných oblastí a môže pôsobiť proti cieľu územnej kohézie.

Klimatická zmena bude mať v budúcnosti pravdepodobne rôzne prejavy a dopady. Tie sa musia systematicky monitorovať a predvídať, aby bolo možné určiť opatrenia, ktoré budú najvhodnejšie pre regionálny kontext.

Na záver – politiky územného rozvoja na všetkých úrovniach (EÚ, národná, regionálna a miestna úroveň) sa budú musieť s týmito veľkými výzvami vyrovnávať a budú musieť nájsť inovatívne riešenia, aby bolo možné reagovať na súvisiace problémy a potreby. Interregionálna spolupráca prostredníctvom výmeny skúseností a osvedčených postupov v Európe môže výrazne prispieť k riešeniu regionálnych otázok a výziev identifikovaných v minulosti za predpokladu, že sa bude klásť dôraz na tie najrelevantnejšie oblasti. V tomto ohľade je veľmi dôležité získať jasnú predstavu o súčasnej situácii a budúcich trendoch v súvislosti s inováciami, znalostnou ekonomikou a životným prostredím v širšom zmysle.

3.3. Inovácie a znalostná ekonomika: strategický kontext, súčasná situácia a budúce trendy

3.3.1. Strategický kontext

Obnovená Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť v Európskej únii kladie veľký dôraz na ďalší rozvoj znalostnej spoločnosti. Vychádza sa z predstavy, že potenciál Európy pre budúci hospodársky rozvoj je priamo spojený s jej schopnosťou vytvárať a podporovať vysokohodnotné, inovatívne a na výskume založené hospodárske sektory, ktoré sú schopné konkurovať tým najlepším na svete.

Dôležitým pilierom tejto stratégie je potreba zvýšiť výdavky na výskum a vývoj (VaV). Uvedené spustí intenzívnejší rast produktivity a pridanej hodnoty v znalostných sektoroch aj mimo nich prostredníctvom efektov prelievania. Podľa štúdií sa až 40 % rastu produktivity práce EÚ vytvára výdavkami na VaV. Koncepcia znalostnej spoločnosti je však širšia ako samotné VaV. Pokrýva každý aspekt hospodárstva, kde sú poznatky jadrom pridanej hodnoty a spúšťajú inovácie v sektoroch od high-tech výroby po služby náročné na poznatky, vrátane oblastí kultúry a tvorivých činností. Popri využívaní poznatkov povedú informačné a komunikačné technológie k významnej pridanej hodnote vo všetkých hospodárskych sektoroch, keď bude potenciál týchto technológií naplno využitý.

Vyššia úroveň poznatkov nevedie automaticky k inováciám, konkurencieschopnosti a rastu. Aby to bolo možné dosiahnuť, je potrebné, aby podnikatelia vytvárali nové produkty a služby, využívali nové príležitosti na trhu a generovali pridanú hodnotu. Nové firmy, ako aj malé a stredné podniky (MSP), sa čoraz viac stávajú významnými zdrojmi rastu a nových pracovných miest, vďaka čomu vzrastá dôležitosť podnikania pre dosiahnutie lisabonských cieľov.

Kohézna politika EÚ na obdobie rokov 2007 - 2013 je jedným z nástrojov Spoločenstva zameraných na dosahovanie lisabonských cieľov. Posilnenie znalostnej ekonomiky a zlepšenie inovácií je jednou z jasných priorít stanovených pre túto politiku, ktorej súčasťou je aj predmetný program interregionálnej spolupráce. Kohézna politika sa zameriava na podporu regiónov pri budovaní výskumných a inovačných kapacít tak, že im pomáha pri vypracovávaní regionálnych inovačných stratégií a akčných plánov, ktoré zvýšia ich konkurencieschopnosť.

3.3.2. Situácia

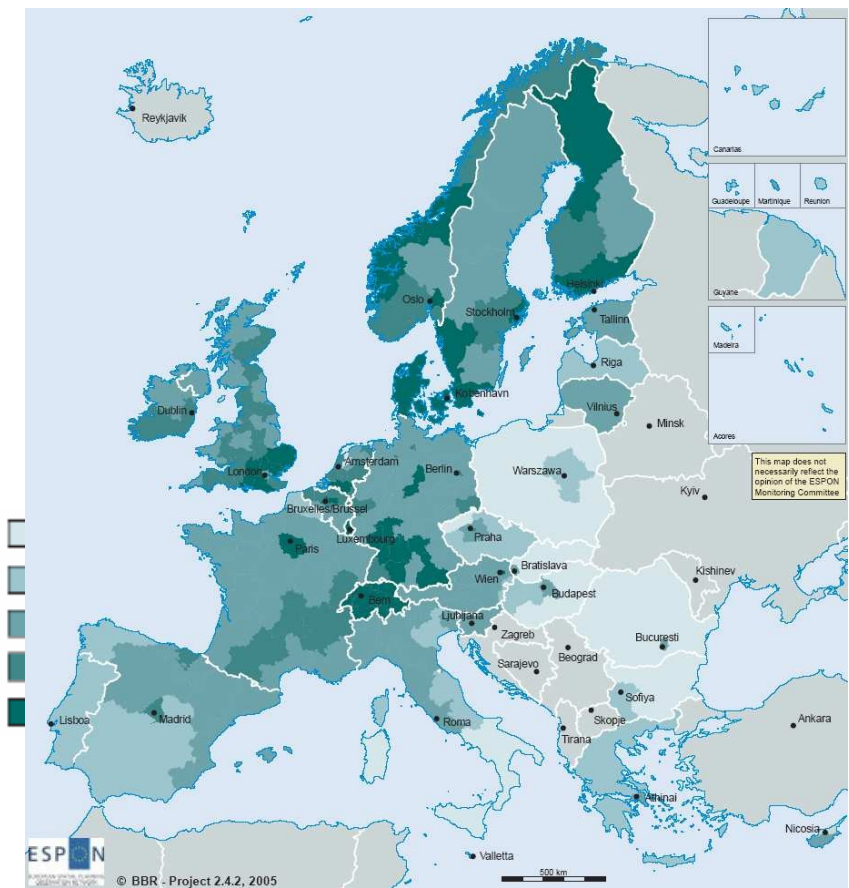
Na účely tohto programu interregionálnej spolupráce je dôležité analyzovať súčasnú úroveň pokroku EÚ pri dosahovaní lisabonských cieľov v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky, čo je potrebné urobiť najmä v súvislosti so situáciou na regionálnej úrovni. Nie je prekvapujúce, že z takejto analýzy vyplynú veľké regionálne rozdiely.

Otázky, ktoré sa budú riešiť v tejto analýze, sa týkajú:

- inovácií, výskumu a technologického vývoja,
- podnikania a MSP,
- informačnej spoločnosti,
- zamestnanosti, ľudského kapitálu a vzdelávania.

Výborným východiskom pre túto analýzu je štúdia ESPON týkajúca sa „*regionalizovaného plnenia Lisabonskej stratégie*“. Na základe súboru piatich ukazovateľov táto štúdia znázorňuje relatívny pokrok regiónov EÚ 27 smerom k dosahovaniu cieľov Lisabonskej stratégie. Nadpriemerné úrovne plnenia

možno vidieť najmä v regiónoch tzv. päťuholníka (t.j. oblasti, ktorej vrcholy tvorí Londýn, Paríž, Miláno, Mníchov a Hamburg) plus v častiach severnej Európy. Regióny, ktoré čelia najväčším výzvam z hľadiska dobiehania, sa vo všeobecnosti nachádzajú v nových členských štátoch východnej Európy, čo poukazuje na existenciu deliacej čiary medzi východom a západom z hľadiska plnenia Lisabonskej stratégie. Situácia je zmiešanějšía v južnej Európe, avšak prevláda tendencia k hodnotám nižším ako priemer EÚ. Keďže všetky výrazne nadpriemerné regióny sa nachádzajú v severnej polovici Európy (najjužnejšie regióny tejto kategórie sa nachádzajú vo Švajčiarsku), je zrejmé aj existencia deliacej čiary medzi severom a juhom. Prehľad týchto zistení je znázornený na nasledovnej mape (Mapa č. 2).

Regionalizované plnenie Lisabonskej stratégie

na základe piatich súhrmných ukazovateľov:

- Produktivita (HDP/zamestnanec; 2002)
- Zamestnanosť (zamestnané obyvateľstvo/obyvateľstvo vo veku 15 - 64 rokov; 2003)
- Výdavky na VaV (% celkového HDP; 2001)
- Podnikateľský sektor v oblasti VaV (VaV personál v podnikateľskom sektore/1000 aktívnych osôb; 2001)
- Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo (% celkového počtu obyvateľov; 2002)

- Podpriemerné
- Mierne podpriemerné
- Priemerné
- Mierne nadpriemerné
- Nadpriemerné

© EuroGeographics Association
 pre administratívne hranice
 Regionálna úroveň : NUTS 2
 Pôvod údajov: ESPON 2.4.2 BBR
 vlastné kalkulácie
 Zdroj: databáza ESPON

Pokiaľ ide o kombinované ukazovatele, najvyššie úrovne konkurencieschopnosti sa z Lisabonského hľadiska vo všeobecnosti nachádzajú v hlavných mestských a priemyselných centrách Európy. Staré priemyselné oblasti, ktoré sú momentálne v procese reštrukturalizácie, však nie sú súčasťou tejto skupiny. Navyše, vysoké úrovne plnenia vykazujú aj niekoľko menej urbanizovaných oblastí, napríklad v severnej Európe.

Je potrebné poznamenať, že vyššie uvedené zistenia poskytujú súhrnnú predstavu. Regióny, ktoré v súhrne vykazujú podpriemerné plnenie, môžu rýchlo napredovať v niektorých z uvedených ukazovateľov a naopak. Prehľad však znázorňuje celkové geografické tendencie a trendy v rámci pestrého terénu regionálneho plnenia smerom k hospodárskemu rastu a zamestnanosti.

Keď sa pozrieme podrobnejšie na osobitné prvky a politiky, ktoré spolu tvoria lisabonské ambície vo vzťahu k inováciám a znalostnej ekonomike, je možné získať určité cenné postrehy.

Vo vzťahu k **inováciám, výskumu a technologickému rozvoju** pre Európu ako celok výdavky na VaV od roku 2001 viac-menej stagnovali na úrovni 1,9 % HDP. Táto hodnota je dosť vzdialená od lisabonského cieľa na úrovni 3 %. V rámci EÚ sa relatívne vysoké výdavky na VaV sústreďujú len v obmedzenom počte regiónov, ktoré sa nachádzajú najmä v tzv. päťuholníku (t.j. oblasti, ktorej vrcholy tvorí Londýn, Paríž, Miláno, Mníchov a Hamburg), a v niektorých ďalších regiónoch v severnej a južnej Európe. Približne 35 regiónov plní alebo prekračuje cieľovú hodnotu 3 %, pričom spolu vynakladajú 45 % celkových výdavkov na VaV v Únii. Vzhľadom na to je intenzita výdavkov na VaV vo veľkej väčšine regiónov EÚ (značne) pod cieľovou hodnotou 3 %.

Táto predstava, že vyššie investície do VaV sú sústredené v obmedzenom počte regiónov, sa potvrdzuje pri pohľade na regionálne rozmiestnenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry. V súčasnosti je 40 % popredných výskumných ústavov a univerzít, 46 % uznávaných vedeckých parkov a 25 % podnikateľských a inovačných centier sústredených len v 4 % regiónov EÚ. Naproti tomu sa v 76 % regiónov EÚ nenachádza ani jedno. Popredné regióny sa takmer výlučne nachádzajú v krajinách EÚ 15, zatiaľ čo výskumné a inovačné štruktúry sú v nových členských štátoch zastúpené len skromne. Pre EÚ vo všeobecnosti spolupráca v oblasti výskumu a transfer poznatkov medzi štátnymi výskumnými organizáciami, ako sú univerzity, a priemyslom ešte stále nedosahuje optimálnu hodnotu. Nájdú sa však aj príklady úspešnej spolupráce v trojuholníku „poznatky – štátny sektor – obchod“ v niekoľkých častiach EÚ.

Často sa zdôrazňuje význam **podnikania** v inovačnom procese. Pretavenie poznatkov (inovačný vstup) do nových a predajných výrobkov a služieb (inovačný výstup) je predovšetkým krokom, ktorý vyžaduje výrazné zapojenie podnikateľov. V tomto procese zohrávajú ústrednú úlohu **MSP**. Úzka spolupráca a výmena poznatkov či skúseností medzi „know-how“ centrami a MSP hrá v tomto procese významnú úlohu.

Podnikateľské prostredie v Európe je vnímané ako nepriaznivé, najmä v porovnaní s USA a Japonskom. Miera nových podnikateľských aktivít je nižšia, rast je slabší a neochota riskovať je vyššia. Napriek svojej primárnej dôležitosti pre európsku ekonomiku podnikanie nie je preferovanou kariérou voľbou pre väčšinu Európanov. Až 60 % občanov EÚ hovorí, že im nikdy nenapadlo založiť si vlastnú firmu.

Táto skutočnosť prispieva k tzv. „inovačnej medzere“ medzi EÚ a USA, ktorú naznačujú relatívne slabšie výsledky EÚ z hľadiska vývoja nových produktov a služieb, ako aj patentov. Medzi príčiny chýbajúceho podnikateľského ducha v Európe patrí pomerne vysoké bremeno pravidiel a predpisov kladených na podnikateľov, obmedzená dostupnosť financií pre podnikateľské iniciatívy a vnímaná závažnosť dôsledkov (právných, finančných a sociálnych) v prípade zlyhania podniku.

MSP už dnes zabezpečujú približne 66 % zamestnanosti v súkromnom sektore a 57 % pridanej hodnoty v rámci EÚ 25. Zahŕňajú všetky typy firiem od SZČO po družstvá. Niektoré MSP ponúkajú veľmi tradičné služby alebo remeselné výrobky a mnoho ďalších sú rýchlo rastúcimi high-tech spoločnosťami so silným inovačným potenciálom.

Mnohé z existujúcich MSP však čelia ťažkostiam, najmä pokiaľ ide o vývoj inovatívnych produktov a služieb. Medzi ne patria ťažkosti s prístupom k informáciám, networkingom a nachádzaním partnerov, zložitý prístup k financovaniu, potreba lepšie kvalifikovaných zamestnancov a potreba poradenských a podporných služieb pre rozvoj MSP.

V súvislosti s **informačnou spoločnosťou** bol prístup k IKT uznaný za významný stimul znalostnej ekonomiky. V podnikaní už sektor IKT v ostatných rokoch zaznamenáva nadpriemernú mieru rastu. Práve tento sektor zaznamenáva v rámci EÚ z hľadiska inovácií a výskumu najintenzívnejší rozvoj a predstavuje 25 % celkových výskumných aktivít (2000 - 2003). Napriek tomu uplatnenie aplikácií IKT v podnikateľskom sektore zostáva pomerne nízke, a to najmä v malých a stredných podnikoch. V roku 2003 bol celkový príspevok IKT k hospodárskemu rastu EÚ len polovičný v porovnaní s USA.

Keď sa pozrieme na miery penetrácie IKT, na území EÚ existujú výrazné rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi, kde má k internetu prístup 20 % až 70 % domácností. Rozdiely v penetrácii je však možné pozorovať aj v rámci samotných členských štátov, pričom regióny Cieľa 1 majú tendenciu k nižšiemu pokrytiu (priemerne iba 30 %), zatiaľ čo mestské oblasti majú výrazný náskok pred vidieckymi územiami (90 % oproti 60 % v EÚ 15).

Od deväťdesiatych rokov sa dosiahol výrazný pokrok v **zamestnanosti** v rámci Európy. Do roku 2003 celková zamestnanosť v EÚ dosiahla 64,3 %, čo je však stále ďaleko od lisabonského cieľa 70 % zamestnanosti do roku 2010. Aj účasť na trhu práce v prípade žien (56 % v roku 2003) a starších pracovníkov (vo veku 50 rokov a viac, 41 % v roku 2003) sa musí zvýšiť, aby sa splnili lisabonské cieľové hodnoty 60 % resp. 50 %. V rámci EÚ sa objavujú značné rozdiely v mierach nezamestnanosti, pričom mnohé z nových členských štátov sa momentálne nachádzajú pod priemerom EÚ. Regionálne a miestne orgány v Európe sa čoraz viac zapájajú do politiky zamestnanosti, najmä v rámci miestneho rozvoja zamestnanosti.

Pre zvýšenie produktivity a konkurencieschopnosti znalostnej ekonomiky Európa musí investovať aj do **ľudského kapitálu a vzdelania**, aby zabezpečila dostupnosť vzdelaných, kvalifikovaných a prispôsobivých pracovných síl schopných vyrovnávať sa so zmenami. Platí to pre pracovné miesta s vysokou aj nízkou kvalifikáciou a rovnako aj pre výrobu a služby. Ďalej je potrebné pritiahnúť a udržať si tie najlepšie vedecké mozgy na svete ponúknutím vhodných podmienok na prácu a život. Systémy vzdelávania a prípravy sa musia zlepšiť, aby dostatočný počet mladých ľudí ukončil školu so zodpovedajúcou kvalifikáciou. Musí sa znížiť aj počet študentov, ktorí školu opúšťajú predčasne. V priemere v Únii (2002) má 23 % mužov a 20 % žien vo veku 25 až 64 rokov vysokoškolskú kvalifikáciu (t.j. vyššiu ako stredoškolskú), čo je údaj výrazne nižší ako v Japonsku (36 % mužov a 32 % žien) a USA (37 % všetkého obyvateľstva).

3.3.3 Budúce trendy a perspektívy

V priebehu nadchádzajúcich rokov bude Európa musieť vynaložiť značné úsilie na dosiahnutie lisabonského cieľa stať sa najkonkurencieschopnejšou znalostnou ekonomikou na svete. V oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky bude EÚ musieť investovať do VaV infraštruktúr, podnikateľského prostredia a podnikových inovácií, ako aj využívania IKT.

V rámci EÚ v týchto oblastiach existujú značné disparity medzi krajinami, mestami a regiónmi. Mnohé z nich sa snažia zlepšiť svoju hospodársku výsledky v kontexte lisabonských výziev. To pre EÚ predstavuje ďalšiu výzvu, aby zabezpečila, že rozvoj smerom k lisabonským cieľom prebehne v rámci celého jej územia. Regióny EÚ, ktoré sú z tohto hľadiska už silné, môžu byť motorom tohto procesu; tento proces je však rovnako dôležitý aj v ďalších regiónoch EÚ. Zatiaľ čo Európa ako celok sa snaží dobehnúť svojich konkurentov v globálnom meradle, zaostávajúce regióny Európy treba podporiť v tom, aby využili celý svoj potenciál a prispeli svojím dielom.

3.4. Životné prostredie a prevencia voči rizikám: strategický kontext, súčasná situácia a budúce trendy

3.4.1 Strategický kontext

Európska únia sa zaviazala podporovať trvalo udržateľný rozvoj, ktorý zahŕňa ochranu a zlepšovanie kvality životného prostredia. V globálnom meradle to znamená ochranu schopnosti Zeme podporovať život vo všetkej jeho rôznorodosti a rešpektovanie limitov prírodných zdrojov Zeme. Environmentálna politika s platnosťou pre celú EÚ má zmysel, pretože všetci občania EÚ majú nárok na rovnakú úroveň environmentálnej ochrany a firmy majú nárok na pôsobenie v rovnakých podmienkach hospodárskej

súťaže. Kľúčovou zásadou je však flexibilita. V maximálnej možnej miere by sa mali brať do úvahy rôzne národné špecifiká, pričom niektoré rozhodnutia bude najlepšie urobiť na miestnej úrovni.

Environmentálny strategický kontext sa opiera o niekoľko kľúčových dohôd a politík EÚ.

V júni 1998 Európska rada v Cardiffe zdôraznila, že ochrana životného prostredia sa má integrovať do definície a realizácie všetkých aktivít a politík Spoločenstva a že existuje potreba hodnotenia environmentálneho dopadu návrhov Komisie. Následne Európska rada urobila významný krok v Göteborgu v júni 2001, kde sa odsúhlasila stratégia pre trvalo udržateľný rozvoj (STUR). Uvedená stratégia dopĺňa politický záväzok Únie podporiť hospodársku a spoločenskú obnovu pridaním tretieho, environmentálneho rozmeru k Lisabonskej stratégii a zavádza nový prístup k tvorbe politiky. Tento prístup vychádza zo zásady, že hospodárske, spoločenské a environmentálne účinky všetkých politík by sa mali skúmať koordinovaným spôsobom, a zohľadňuje potrebu zlepšiť koordináciu politiky na úrovni členských štátov, dosiahnuť lepšiu koordináciu politiky v Únii a potrebu vybudovať účinný systém na revidovanie stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Na svojom zasadnutí v júni 2006 Európska rada prijala ambicióznou a komplexne obnovenú STUR pre rozšírenú EÚ. Je založená na göteborgskej stratégii z roku 2001 a je výsledkom rozsiahleho revízneho procesu, ktorý sa začal v roku 2004.

Výber dôležitých environmentálnych tém pre interregionálnu spoluprácu sa odvíja od revízie stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ a od 6. environmentálneho akčného programu (EAP) 2002 - 2012, ktorý tvorí hlavný základ pre opatrenia EÚ. Hoci EAP vychádza z tridsiatich rokoch činnosti, ktorá už priniesla široké spektrum výsledkov (t.j. oveľa čistejšie ovzdušie a vodu, lepšie odpadové hospodárstvo, výrobky prijateľnejšie pre životné prostredie), obrovské výzvy však stále zostávajú. Európska rada v rámci prvého kroku vyčlenila niekoľko cieľov a opatrení ako všeobecné usmernenie pre budúci vývoj politiky v štyroch prioritných oblastiach: *klimatická zmena; príroda a biodiverzita; životné prostredie, zdravie a kvalita života; ako aj prírodné zdroje a odpad.*

Krátky prehľad týchto štyroch prioritných oblastí je nasledovný:

- **Klimatická zmena** je veľkou výzvou pre toto desaťročie a ďalšie obdobie. Dlhodobým cieľom EÚ je zabrániť zvýšeniu globálnej teploty o viac ako dva stupne nad úroveň v období pred priemyselnou revolúciou. Cieľom je znížiť skleníkové plyny na úroveň, ktorá nebude spôsobovať neprirodzené zmeny klímy Zeme. V krátkodobom meradle je cieľom EÚ dosiahnuť ciele Kjótskeho protokolu, t.j. znížiť emisie skleníkových plynov o 8 % do obdobia 2008 - 2012 v porovnaní s úrovňami v roku 1990.

- **Ochrana prírody a biodiverzity:** zdravé prírodné prostredie zohráva dôležitú úlohu v našej ekonomike a pomáha zlepšovať kvalitu nášho života. Zabezpečuje niekoľko ekologických služieb, ako sú zdroje kvalitnej vody, ochrana proti povodňam a ich zadržiavanie, atď. Environmentálny a ekonomický prínos ochrany týchto ekologických funkcií je dôležitý (napr. ponechanie priestoru pre mokrade pozdĺž riečnych záplavových oblastí na účel absorpcie nadbytočnej vody je nákladovo efektívnejšie riešenie ako budovanie drahých protipovodňových bariér).

- **Kvalita životného prostredia má priamy vplyv na zdravie a kvalitu života európskych občanov.** Výskyt chorôb spôsobených environmentálnymi faktormi stúpa. Cieľom EÚ je zabezpečiť prostredie, ktoré nie je škodlivé pre zdravie a ktoré udrží našu kvalitu života na súčasnej úrovni. Cieľom, ktorý v tejto oblasti opisuje oznámenie, je dosiahnuť takú kvalitu životného prostredia, ktorá nebude mať významný vplyv na ľudské zdravie alebo nebude predstavovať riziko.

- **Hospodárenie s prírodnými zdrojmi a odpadom**

Celkovou stratégiou je využívať prírodné zdroje efektívne. Je dôležité predchádzať vzniku odpadu; odpad, ktorého vzniku sa nedá zabrániť, by sa mal opätovne zužitkovať, recyklovať a revitalizovať v najvyššej realizovateľnej miere, pričom skládky by sa mali využívať len ako posledná možnosť. V tomto ohľade ciele pozostávajú z dvoch častí: zabezpečiť, že spotreba obnoviteľných a neobnoviteľných zdrojov neprekročí únosnosť životného prostredia, a oddeliť využívanie zdrojov od

hospodárskeho rastu, čo sa má dosiahnuť prostredníctvom výrazne zlepšenej efektívnosti zdrojov a zníženia tvorby odpadov.

Navyše tieto štyri hlavné osi v rámci 6. environmentálneho akčného programu sú ďalej podporované siedmimi tematickými stratégiami pre znečisťovanie ovzdušia, prevenciu a recykláciu odpadu, ochranu a zachovanie morského prostredia, ochranu pôdy, trvalo udržateľné používanie pesticídov, trvalo udržateľné využívanie zdrojov a urbanizované prostredie.

Tieto stratégie sú namierené na všetky typy národných, regionálnych a miestnych aktérov, ktorí môžu pozitívne prispieť k udržaniu bezpečného a trvalo udržateľného životného prostredia.

3.4.2. Situácia

Na účely tohto programu interregionálnej spolupráce je dôležité analyzovať súčasnú úroveň pokroku EÚ v podpore trvalo udržateľného rozvoja svojho územia, čo je potrebné urobiť najmä v súvislosti so situáciou na národnej a regionálnej úrovni. Táto problematika je obzvlášť komplexná, pretože environmentálne faktory ovplyvňujúce rôzne regióny v EÚ sa vo veľkej miere líšia.

Otázky, ktorými sa táto analýza zaoberá, sa vzťahujú k nasledovným oblastiam:

- *prírodné a technologické riziká,*
- *vodné hospodárstvo,*
- *odpadové hospodárstvo,*
- *biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva,*
- *energetika a trvalo udržateľná doprava,*
- *kultúrne dedičstvo a krajina.*

Analýza každej z týchto oblastí sa uvádza nižšie:

- Prírodné a technologické riziká

Hrozbu predstavujú prírodné extrémne udalosti alebo javy spôsobené technickými haváriami, ktoré môžu viesť k ohrozeniu a škodám na obyvateľstve, životnom prostredí a/alebo hmotnom majetku. Regióny sú vystavené hrozbám v rôznej miere, čo ich stavia do rôznych „pozícií **prírodného rizika**“.

Spektrum prírodných hrozieb, ktoré ovplyvňujú rozvoj regiónov v rámci Európskej únie, je široké. Patria sem povodne, lesné požiare, deficit zrážok alebo sucho, extrémne teploty, snehové búrky, zemetrasenia, lavíny, zosuvy pôdy, prílivové vlny [etsunami](#) a výbuchy sopiek. Ich výskyt je stále častejší, čiastočne v dôsledku klimatickej zmeny, ktorá má veľký vplyv na niektoré z týchto javov, najmä povodne, lesné požiare, suchá, lavína, búrkové príboje a extrémne teploty. Kumulatívny účinok týchto hrozieb obmedzuje územnú konkurencieschopnosť.

Juhoeurópske mestá čoraz častejšie bojujú s nedostatkom vody a vlnami horúčav. V ostatných desaťročiach veľký počet regiónov, najmä v stredomorskej oblasti, zápasil so suchom. V porovnaní so zvyškom Európy východoeurópske krajiny zaznamenali najväčší počet povodní v priebehu ostatných 15 rokov.

Dva z týchto prírodných javov, konkrétne povodne a lesné požiare, si zaslúžia osobitnú pozornosť vzhľadom na svoj pomerne vysoký výskyt v ostatnom období.

Výskyt povodní v krajinách EÚ 27 sa od 60-tych rokov minulého storočia zvyšoval každé desaťročie, pričom náklady spojené s povodňami sa v podstatnej miere zvyšovali aj z dôvodu ďalšieho rozširovania zastavaných oblastí na územia náchylné na výskyt povodní. Ak tento trend bude pokračovať, mohol by sa zvýšiť výskyt a rozsah povodňových katastrof vzhľadom na zníženie objemu vody, ktorý pôda môže

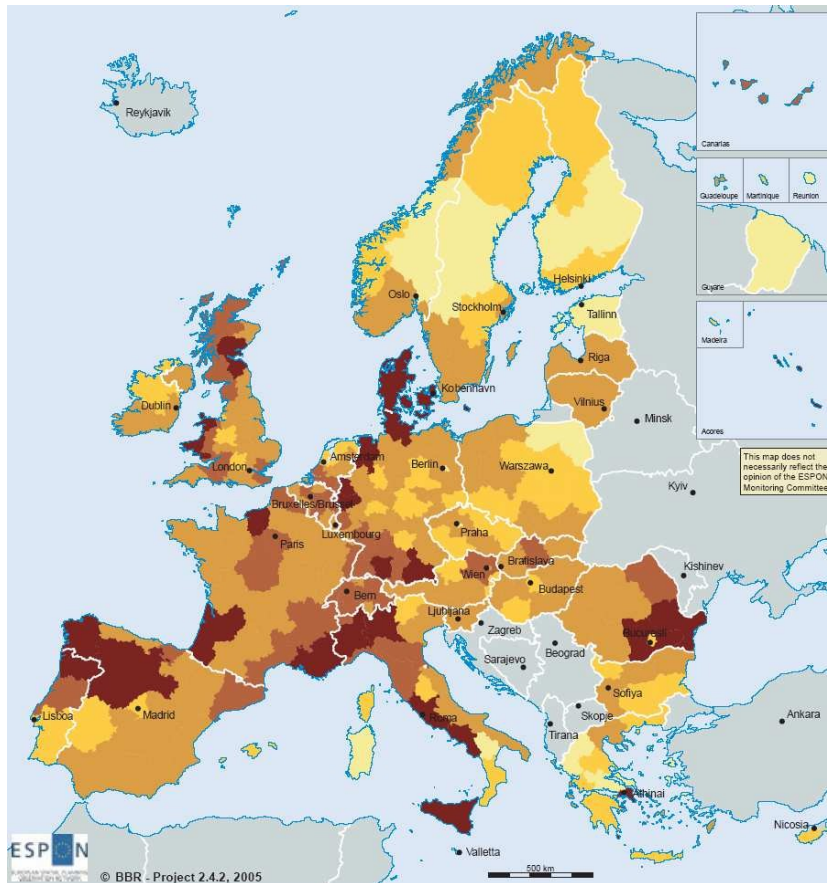
absorbovať. Okrem toho je pravdepodobné, že klimatická zmena povedie k extrémnejšiemu počasiu, pričom môže sama osebe zvýšiť výskyt povodní. V súčasnosti 7 % obyvateľstva EÚ 27 žije v oblastiach s vysokým rizikom povodní. Táto percentuálna hodnota sa pohybuje od približne 2 % v Dánsku po 12–13% v Rakúsku a na Slovensku. V 44 z 1275 regiónov kategórie NUTS 3, pre ktoré sú dáta dostupné, je ohrozených viac než 20 % obyvateľstva. Tridsať z týchto regiónov sa nachádza v Nemecku, 5 v Rakúsku, 3 v Taliansku a po dva v Španielsku, Francúzsku a Rumunsku.

Lesné požiare, ktoré môžu spôsobiť značné škody z hľadiska životného prostredia, napr. zničením fauny a flóry, môžu byť prírodným javom (napr. samovznietenie, blesk atď.), ale väčšinu z nich spôsobujú ľudské faktory (napr. zvýšené riziko spojené s hustotou osídlenia a hustotou cestnej siete). Zdá sa, že trend stúpajúceho výskytu požiarov je jasným dôsledkom zmien vidieckeho a mestského priestoru spôsobených hospodárskou transformáciou. V priebehu ostatných 15 rokov sa zaznamenali bezprecedentné počty katastrofálnych požiarov a oblastí zasiahnutých požiarom, a to najmä v juhoeurópskych krajinách. Územia s najväčším potenciálom lesných požiarov ležia v stredozemí, v častiach Rumunska a Bulharska a na niektorých horúcich miestach strednej Európy.

Popri poskytovaní núdzovej pomoci (prostredníctvom Fondu solidarity Európskej únie vytvoreného po ničivých povodniach, ktoré postihli strednú Európu v auguste 2002) je potrebná schopnosť reagovať na pravdepodobný opakovaný výskyt katastrof, ktorý je čiastočne spojený s negatívnymi vplyvom ľudskej činnosti na životné prostredie, a to najmä so zrýchľujúcim sa tempom klimatickej zmeny. Aby sme sa s týmito výzvami dokázali vyrovnáť, je potrebné skonsolidovať európsku solidaritu, Členské štáty a Komisia budú preto musieť ďalej rozvíjať svoje iniciatívy v tejto oblasti prostredníctvom lepšej koordinácie a prevencie. Z finančného hľadiska sa uprednostňuje prevencia pred obnovou, najmä vzhľadom na to, že katastrofa dokáže úplne zničiť značné investície do rozvoja regiónu.

Okrem vyššie spomenutých prírodných hrozieb predstavujú technologické hrozby – alebo hrozby spôsobené človekom – nebezpečenstvo pre zdravie a blahobyt ľudí, ako aj pre životné prostredie. Technologické hrozby môžu mať veľmi dlhodobé neprírodné účinky (napr. úniky ropy a jadrový odpad). Patrí sem široké spektrum nebezpečenstiev, napríklad priemyselné znečisťovanie a havárie, nehody pri námornej doprave, úniky toxických odpadov, jadrové aktivity a rádioaktivita.

Na nasledovnej mape (*Mapa č. 3*) je znázornený prehľad regionálnej expozície voči hrozbám:

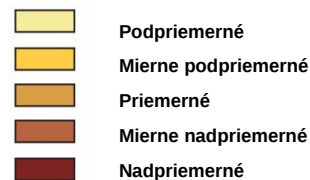
Stupeň expozície voči hrozbám ako súhrn 7 ukazovateľov:

Prírodné hrozby:

- Povodne (regionálny priemerný počet povodní)
- Lesné požiare (počet požiarov 1998 - 2002)
- Snehové búrky (pravdepodobnosť snehových búrok)
- Potenciálna hrozba zemetrasení (stredná hodnota bodov siete vnútri hraníc NUTS 2)
- Sopky (počet všetkých sopiek v oblasti NUTS 2)

Technologické hrozby:

- Hrozby z ropy (priemer 3 ukazovateľov: prístavy, ropovody, rafinérie)
- Riziko rádioaktívneho zamorenia (vzdialenosť od jadrových elektrární) -

© EuroGeographics Association
pre administratívne hranice
Regionálna úroveň: NUTS 2
Pôvod údajov: ESPON 2.4.2 BBR
vlastné kalkulácie
Zdroj : databáza ESPON

- Vodné hospodárstvo

V súvislosti s **vodou** sa situácia vyznačuje početnými a rastúcimi tlakmi na zdroje. 20 % všetkej povrchovej vody v Európskej únii je vážne ohrozených znečistením, 60 % európskych miest má nadmerný odber zo svojich zdrojov podzemnej vody a 50 % mokradí sa vyznačuje „stavom ohrozenia“ v dôsledku nadmerného odberu podzemnej vody. Okrem toho sa plocha zavlažovanej pôdy v južnej Európe od roku 1985 zväčšila o 20 %. Európska reakcia na tieto problémy sa v zásade opiera o rámcovú smernicu o vode, ktorá rozširuje rozsah ochrany vôd na všetky vody a stanovuje jasný cieľ dosiahnutia „dobrého stavu“ pre všetky európske vody do roku 2015. Smernica podporuje jednotný systém vodného hospodárstva založený na obhospodarovaní povodí riek a naznačuje, že v rámci celej Európy by sa malo zabezpečiť trvalo udržateľné používanie vody. Globálne cieľom je zaviesť rámec Spoločenstva pre ochranu vnútrozemských povrchových vôd, prechodných vôd, pobrežných vôd a podzemnej vody s cieľom odstrániť a znížiť znečisťovanie, podporiť trvalo udržateľné využívanie vody, chrániť vodné prostredie, zlepšiť stav vodných ekosystémov a zmierniť účinky povodní a súch.

- Odpadové hospodárstvo

EÚ čelí rastúcemu problému **odpadového** hospodárstva s nárastom celkovej tvorby odpadov, ktorý v priebehu ostatných desaťročí proporcionálne presiahol rýchlosť rastu HDP najmä v dôsledku zvýšenia tvorby komunálnych odpadov (okolo 20 % v období medzi 1995 a 2003), čo je najrýchlejšie rastúci odpadový tok.

V roku 2005 Komisia prezentovala svoju novú tematickú stratégiu o prevencii a recyklovaní odpadu, ktorej súčasťou je návrh novej smernice EÚ o odpade.

Únia od členských štátov vyžaduje zákaz nezákonného skládkovania a nekontrolovanej likvidácie odpadu. Na druhej strane musia podporovať prevenciu, recykláciu a spracovanie odpadu na ďalšie využitie.

Cieľom je vytvoriť integrovanú a adekvátnu sieť zariadení na likvidáciu odpadu, aby sa odpad mohol likvidovať v jednom z najbližších vhodných zariadení, ktoré zaručujú vysokú úroveň ochrany životného prostredia.

Kompetentné orgány určené členskými štátmi musia vypracovať jeden alebo viacero riadiacich plánov najmä v súvislosti s typmi, množstvami a pôvodom odpadov, ktoré sa majú opätovne využiť alebo likvidovať, so všeobecnými technickými požiadavkami, akýmikoľvek špeciálnymi postupmi pre konkrétne odpady a vhodnými lokalitami a zariadeniami na likvidáciu.

- Biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva

Ochrana **prírodného dedičstva a biodiverzity** je jednou z najnaliehavejších výziev EÚ. Zdravé a vyvážené prírodné systémy sú nevyhnutné pre podporu života a fungovanie spoločnosti. Mnoho európskych druhov zostáva v ohrození. Jedným z hlavných faktorov je, že prepojeniu medzi biodiverzitou a ekonomickým rozvojom sa nevenuje dostatočná pozornosť. Krajinné oblasti Európy, ktoré sú zásadnou súčasťou jej prírodného dedičstva a dôležitým domovom pre biodiverzitu, podliehajú širokým a potenciálne nevratným zmenám.

Označenie 18 % plochy Európy za chránené územia v rámci siete NATURA 2000 prispieva k zabezpečeniu zdravia a rozmanitosti jej ekosystémov. V súvislosti s ochranou biotopov bola väčšina krajín pri výbere navrhovaných lokalít pomalá. Pokiaľ ide o ochranu druhov, informácie predkladané členskými štátmi zostávajú vágne.

V implementácii smernice o biotopoch sa vyskytli veľké zdržania, ale kľúčové výzvy teraz spočívajú v riadení lokalít v rámci siete a v integrovaní siete NATURA 2000 do iných aktivít a politík využitia územia s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj.

V konečnom dôsledku sa využitie kontaminovaných, dezertifikovaných a tzv. „brownfield“ území stáva čoraz dôležitejším prvkom trvalo udržateľného územného rozvoja. Ich regenerácia môže pomôcť zredukovať vplyv expanzie miest.

- Energetika a trvalo udržateľná doprava

Spotreba **energie** v EÚ naďalej rástla, ale proporcionálne pomalšie ako HDP, takže energetická náročnosť (počítaná ako jednotky energie na jednotky HDP) klesla za obdobie rokov 1990 - 2002 o približne 15 %. Napriek tomu závislosť EÚ od dovozu energie rastie (dosahuje obzvlášť vysoké hodnoty pre ropu s 81 % spotreby v roku 2004) a zatiaľ sa dosiahla len obmedzená diverzifikácia. Celková spotreba energie v EÚ 25 v roku 2004 mala nasledovnú štruktúru: ropa (37 %), zemný plyn (24 %), tuhé palivá (18 %), jadrová energia (15 %), obnoviteľné zdroje energie (biomasa, hydroenergetika, veterná, solárna, geotermálna energia – 6 %). Ceny ropy a zemného plynu stúpajú. V priebehu obdobia 2003 - 2005 sa v EÚ takmer zdvojnásobili, čo sa odrazilo na cenách elektriny.

EÚ dosiahla výrazný pokrok v zlepšovaní efektívnosti využitia energie. Štyri členské štáty (Dánsko, Fínsko, Nemecko a Španielsko) sú na ceste k dosiahnutiu cieľovej hodnoty využívania obnoviteľnej elektriny do roku 2010. Nemecko tiež nedávno dosiahlo podstatné zvýšenie podielu solárnej energie. Niekoľko krajín (najmä Dánsko, Nemecko a Španielsko) dosahuje úspešné výsledky v oblasti veternej energie. Obnoviteľné energie, ako je najmä vietor a biomasa, sú potenciálnym zdrojom elektriny v Írsku a Lotyšsku. Je paradoxom, že solárna energia je relatívne slabo využívaná v juhoeurópskych regiónoch.

Prebiehajúce zmeny v aktuálnej rovnováhe medzi klímou a energetikou sú škodlivé pre územnú kohéziu (t.j. v dôsledku sucha sa znižuje hydroenergetický potenciál v južných regiónoch a preto sa zvyšuje dopyt po iných typoch energetických zdrojov vrátane tradičných zdrojov, ktoré znečisťujú životné prostredie). Navyše medzi hráčmi v energetike existuje nedostatočná koordinácia súvislosti s veľkými investíciami, ktoré vyžaduje energetická infraštruktúra.

Liberalizácia energetického trhu, ktorá bude čoskoro dokončená (v júli 2007), by tiež mala urýchliť alebo upraviť niektoré situácie.

Energetika je zdrojom takmer štyroch pätín všetkých emisií skleníkových plynov v EÚ. **Sektor dopravy** k nim prispieva asi jednou tretinou. Doprava je vskutku významným spotrebiteľom neobnoviteľných zdrojov energie. Emisie oxidu uhličitého z mestskej cestnej dopravy naďalej stúpajú. Cestná doprava tvorí približne 84% emisií CO₂ z dopravy.

Veľké problémy, ktoré sa vyskytujú v mestských oblastiach, ako napríklad zlá kvalita ovzdušia, hustá premávka a zápchy, hluk prostredia, emisie skleníkových plynov a živelné rozširovanie miest, sú príčinami slabo udržateľného využívania dopravy (najmä cestnej). V ostatných rokoch sa však vo väčšine miest zlepšila situácia v oblasti lokálneho znečistenia ovzdušia prevažne vďaka pokroku v emisiách vozidiel a kvalite palív (spolu s iniciatívami, ako napr. využívanie zlepšenej hromadnej a nemotorizovanej dopravy a informačných systémov na lepšie riadenie premávky).

Stratégia na úrovni EÚ vychádza najmä zo subsidiarity, pričom uprednostňuje miestne iniciatívy a podporuje spoluprácu medzi rôznymi úrovňami rozhodovania (Spoločenstvo, národná a miestna úroveň) a kombinuje rôzne druhy mestského rozvoja.

- Kultúrne dedičstvo a krajina

Celé európske územie má široké spektrum **kultúrneho bohatstva** a krajinných oblastí, ktoré sú čoraz viac ohrozené zničením a znehodnotením v dôsledku mnohých rôznych faktorov, prírodných aj ľudských. Ochrana, zachovanie, konzervovanie, riadenie a zdokonaľovanie dedičstva a krajiny na národnej úrovni často ostáva nedostatočné, aj keď sú miestne a regionálne orgány vo všeobecnosti intenzívne zaangažované do rozvoja týchto hodnôt. Okrem toho prístup ku kultúrnym zdrojom je eventuálne problematickejší v silno urbanizovaných oblastiach, kde sú tlaky na využitie pozemkov vyššie. Lepšie riadenie turistických a kultúrnych zdrojov a krajiny ostáva najlepším spôsobom, ako spojiť ochranu a konzervovanie s ekonomickou podporou.

3.4.3. Budúce trendy a perspektívy:

Rozsiahle časti južnej Európy zaznamenajú posun k teplotne extrémnym podmienkam, ktoré sa teraz vyskytujú najmä v stredomorskej severnej Afrike a na juhozápadnom Pyrenejskom polostrove, čo vedie k zvýšenému výskytu sucha a požiarov. Súčasne sa v pobrežných oblastiach a povodiach po celej Európe očakáva stále zvýšenie vodnej hladiny, čo povedie k ďalšiemu zvýšeniu rizika povodní. V dôsledku meniacich sa faktorov, ako je klíma, **prírodné riziká** v budúcich desaťročiach veľmi pravdepodobne vzrastú. **Technologické riziká, ako sú riziká spojené s námornými haváriami alebo výrobnými zariadeniami, naďalej predstavujú vážne riziko pre ekosystémy, ako aj bezpečnosť a zdravie obyvateľstva vo veľkej časti EÚ.**

Navyše územné dopady klimatickej zmeny, ako napr. zmeny vo využívaní pôdy, budú pravdepodobne škodlivé pre územnú kohéziu, hoci niekoľko vidieckych alebo periférnych a znevýhodnených regiónov by z nich mohlo v budúcnosti určitým spôsobom profitovať, a to najmä v severnej polovici EÚ.

Aj keď výskyt prírodných hrozieb nie je ľahko predvídateľný, prevencia a zníženie potenciálnych škôd je možná. Na základe tejto perspektívy sa zdá, že je dôležité podporiť aktérov na všetkých územných úrovniach (od regionálnej po nadnárodnú) smerom k lepšej integrácii riadenia rizík do politík.

Potreba **vodných** zdrojov sa v priebehu nadchádzajúcich desaťročí zvýši, pričom občania a environmentálne organizácie pravdepodobne neprestanú požadovať čistejšie rieky a jazerá, podzemné vody a pláže. Podľa požiadaviek Únie členské štáty do roku 2010 musia v politikách cenotvorby pre dodávku vody zabezpečiť adekvátne stimuly pre používateľov, aby využívali vodné zdroje efektívne a aby rôzne sektory hospodárstva prispeli k návratnosti nákladov na zásobovanie vodou vrátane nákladov, ktoré sa týkajú životného prostredia a zdrojov.

V súvislosti s **odpadom** je konkrétnym cieľom znížiť množstvo odpadu určeného na konečnú likvidáciu o 20 % do roku 2010 a o 50 % do roku 2050. Cieľom EÚ je znížiť environmentálny dopad využívania zdrojov a produkovať menej odpadu pri rovnakom hospodárskom raste. To znamená zvýšené využívanie obnoviteľných zdrojov (za predpokladu trvalej udržateľnosti ich využívania), vyššiu mieru recyklácie a lepšie hospodárenie so zvyškovým odpadom.

Revidovaná rámcová smernica EÚ o odpadoch obsahuje návrh nevidieť za odpadom len znečistenie, ale zamyslieť sa nad jeho možným prínosom k udržateľnejšiemu využívaniu prírodných zdrojov a surovín.

Aby sa do roku 2010 dosiahlo výrazné zníženie rýchlosti straty **biodiverzity** na všetkých úrovniach, bolo by potrebné vynaložiť bezprecedentné úsilie. Ako jedno z riešení by sa riadenie určených lokalít mohlo stať súčasťou širšej politiky riadenia územia EÚ (napríklad spoločná poľnohospodárska politika, vidiecka a regionálna politika).

Očakávané prínosy – jednak hospodárske (rozvoj ekosystémových služieb, aktivity súvisiace s lokalitami, ako napr. cestovný ruch), jednak spoločenské (rozmanitejšie pracovné príležitosti, zlepšené životné podmienky, ochrana dedičstva) – by mohli byť v ďalších desaťročiach vysoké, ak sa prijímú vhodné opatrenia najmä v oblasti ochrany, obnovy a trvalo udržateľného využívania prírodného dedičstva.

Napokon je potrebné integrovať financovanie systému NATURA 2000 do iných relevantných politík Spoločenstva, pričom sa bude venovať veľká pozornosť programom spolupráce, ktoré zohľadňujú cezhraničný vplyv ochrany biodiverzity.

Globálny dopyt po **energii** v budúcnosti stúpne, pričom celková svetová spotreba energie v roku 2030 bude takmer o 60 % vyššia ako v roku 2002 (podľa svetového energetického výhľadu IEA World Energy Outlook). Predpokladá sa, že tento rast bude prevažne založený na fosílnych palivách. Ak sa v nasledujúcich 20 až 30 rokoch nezvýši konkurencieschopnosť domácej energetiky, okolo 70 % energetických potrieb Únie v porovnaní so súčasnými 50 % sa bude uspokojovať z dovážaných produktov. Celkový cieľ 12 %, ako aj cieľ 22 % podielu obnoviteľných energií na výrobe elektriny, sa nesplní, ak sa neprijmú ďalšie opatrenia, ako napr. odstránenie administratívnych a sieťových bariér.

Cieľom je vypracovať strednodobú a dlhodobú stratégiu pre zníženie závislosti EÚ od dovozu energie spôsobom, ktorý napĺňa ciele stratégie pre rast a zamestnanosť, pričom je potrebné venovať osobitnú pozornosť problémom ostrovov a regiónov, ktoré sú vo veľkej miere izolované od energetického trhu EÚ.

Zostáva tu ešte značný priestor pre ďalšie zlepšenia. Platí to najmä pre nové členské štáty, napr. prostredníctvom transferu technológií. Nákladovo efektívne opatrenia na zlepšenie energetickej účinnosti sú stále nedostatočne využívané (podľa Európskej environmentálnej agentúry 2005). Opatrenia na zvyšovanie účinnosti budov, vozidiel a spotrebného tovaru by pomohli znížiť dopyt. Trvalo udržateľné investície do obnoviteľných energií, energetickej účinnosti a využitia vodíka ako zdroja energie by mohli znížiť závislosť Európy od fosílnych palív. Okrem toho vyššia dostupnosť určitých obnoviteľných energií – ako napr. vietor, solárna energia a geotermálne zdroje – v niekoľkých regiónoch EÚ pravdepodobne vytvorí kvalitné miestne pracovné príležitosti v oblasti nových energeticky účinných zariadení a energetických služieb.

Politické špičky sa zhodujú na potrebe väčšieho zníženia emisií v priemyselných krajinách. To platí napríklad v sektore dopravy. Je vsakto pravdepodobné, že zvýšené využívanie automobilov bude sprevádzané bezpečnostnými a environmentálnymi problémami (ako sú zápchy a znečisťovanie), ako aj klesajúcou špirálou nedostatočných investícií do hromadnej dopravy. To je dôvodom, prečo je pre regionálnych a miestnych hráčov dôležité skúmať integrované dopravné prístupy ako reálne alternatívy automobilovej dopravy. Výrazné investície do vodíka ako zdroja energie by tiež mohli pomôcť znížiť závislosť Európy od fosílnych palív.

Napokon ochrana a podpora **kultúrneho dedičstva** a krajiny môže hrať významnú úlohu v stimulovaní regionálneho rozvoja. Kultúrne bohatstvo a krajina predstavujú významný potenciál územného rozvoja nielen pre urbanizované a pobrežné oblasti, ale aj pre mnohé z vidieckych oblastí. Správna rovnováha medzi využívaním a ochranou je preto podmienkou efektívneho a trvalo udržateľného využívania takéhoto územného potenciálu. Na zviditeľnenie a sprístupnenie kultúrneho dedičstva a krajiny sa dajú použiť inovatívne prístupy. Poskytujú základ pre ďalšie využívanie kultúrnych zdrojov na informačné a vzdelávacie účely, výskum a trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu.

V stručnosti – záväzok EÚ podporiť trvalo udržateľný rozvoj možno splniť riešením širokého spektra problémov, v ktorom regionálne a miestne orgány môžu hrať významnú úlohu. Tieto inštitúcie ešte nie sú na rovnakej úrovni rozvoja v rámci celej Európy z viacerých dôvodov, najmä vzhľadom na skutočnosť, že: nemajú rovnaké prírodné a kultúrne zdroje; resp. nie sú ovplyvňované týmito javmi v rovnakej miere; alebo prijali špecifické politické rozhodnutia v súvislosti s využívaním energií. Preto existuje reálny príspevok interregionálnej spolupráce k riešeniu problémov, ktoré boli pomenované už skôr, a to najmä využívaním myšlienok a postupov, ktoré sa aplikujú v najvyspelejších regiónoch.

3.5. Skúsenosti interregionálnej spolupráce

Interregionálna spolupráca sa uskutočnila nielen v rámci programu INTERREG IIIC, ale aj v rámci niekoľkých ďalších programov EÚ, akým je napr. iniciatíva EQUAL¹. Keďže tento program je však priamym nástupcom programu INTERREG IIIC (2002 - 2006), táto časť sa zameria na skúsenosti získané v jeho rámci. Okrem toho je uvedená aj analýza skúseností získaných v tematických oblastiach, ktoré rieši program interregionálnej spolupráce v programovacom období 2007 - 2013, najmä inovácie a znalostná ekonomika, ako aj životné prostredie a prevencia voči rizikám.

3.5.1. Prehľad programu INTERREG IIIC

Ako východisko sa skúma aktuálna situácia interregionálnej spolupráce nadviazanej prostredníctvom programu INTERREG IIIC z kvantitatívneho (kľúčové údaje) a kvalitatívneho hľadiska (hlavné ponaučenia získané zo skúseností v rámci programu INTERREG IIIC).

Kľúčové údaje

Počet doručených žiadostí: 905	Počet partnerov zapojených do schválených projektov viac ako 2600
Počet schválených projektov: 265	Počet partnerov na jeden projekt: okolo 10
Percento výberu: 29 % 29%	

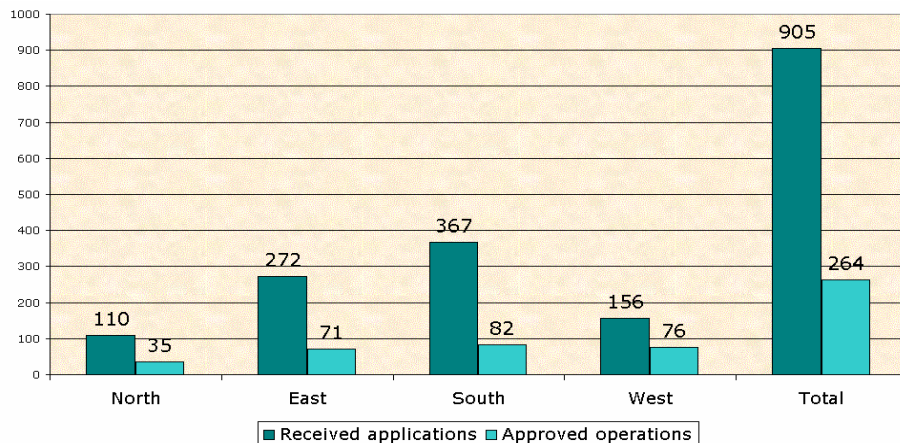
Mobilizácia regionálnych a miestnych orgánov, ako aj orgánov, ktoré sa spravujú verejným právom, bola v Európe pomerne vysoká, a to najmä v južnej zóne. Operácie regionálneho rámca (RFO - Regional Framework Operations), zavedené na základe programu INTERREG IIIC, sa osvedčili ako relevantný typ operácie v rámci odozvy na dopyt zo strany regionálnych orgánov, ktoré sa chceli zapojiť do intenzívnejšej spolupráce v strednodobom horizonte. Pri pohľade na tému spolupráce v prípade

¹ Záverečnú hodnotiacu správu o iniciatíve EQUAL nájdete na stránke http://ec.europa.eu/employment_social/equal/about/evaluation_en.cfm

schválených operácií sa zdá, že väčšina operácií nebola založená na existujúcich projektoch spolufinancovaných prostredníctvom hlavných „mainstreamových“ programov .

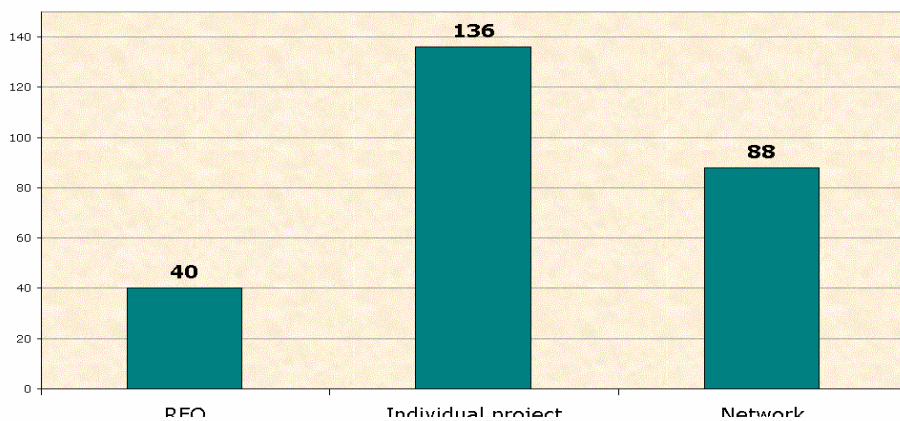
Žiadosti, ktoré boli prijaté v súvislosti so schválenými operáciami

Všetky zóny

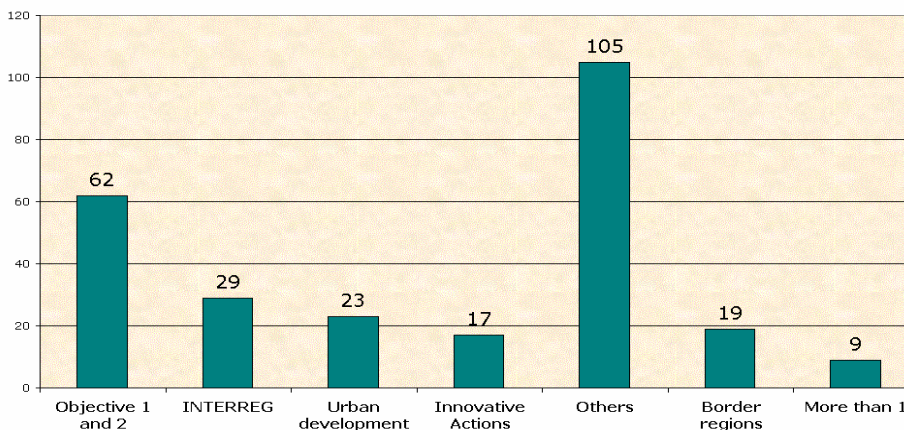
Schválené operácie podľa typu operácie

Všetky zóny

Schválené operácie podľa témy spolupráce

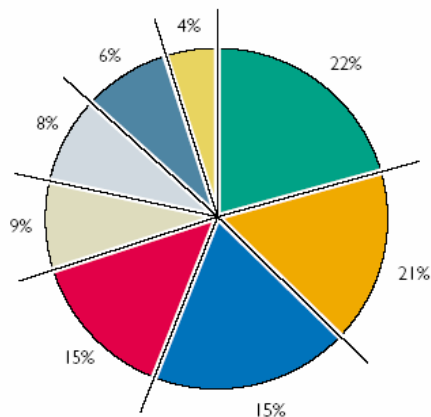
Všetky zóny

Zdroj: INTERREG IIIC operations: the complete collection – 2005 (operácie INTERREG IIIC: celkový súbor – 2005)

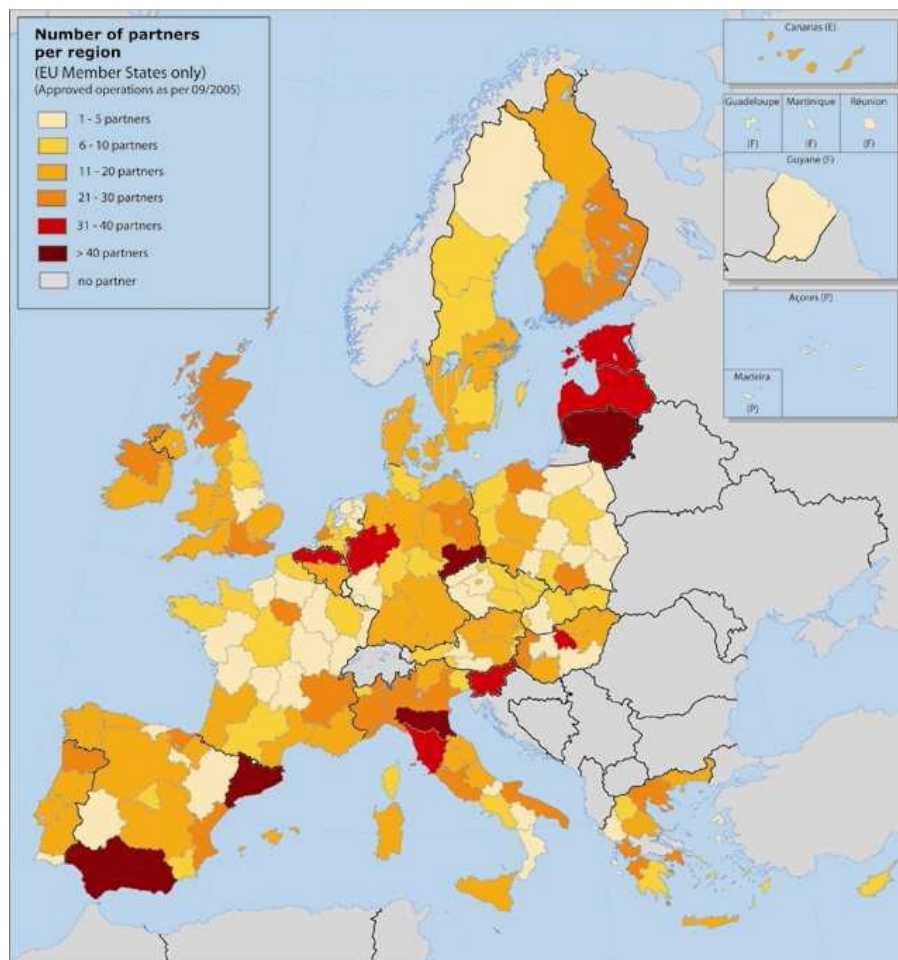
Riešené témy

- Environment, Risk Prevention, Energy and Natural Resources
- Regional Planning, Territorial Regeneration and Urban Development
- Heritage, Culture and Tourism
- SME Development and Entrepreneurship
- Research, Technology and Innovation
- Information Society and e-Government
- Employment, Social Inclusion, Human Resources and Education
- Accessibility, Mobility and Transport

75 % riešených projektov INTERREG IIIC sa priamo vzťahovalo na budúce tematické priority rozdelené nasledovne: **38 %** na VaV, inovácie, informačnú spoločnosť, MSP, zamestnanosť a vzdelanie, a **37 %** na životné prostredie a prevenciu voči rizikám, energetiku a prírodné zdroje, ako aj dedičstvo a kultúru.

Je potrebné poznamenať, že projekty týkajúce sa iných tém, ako sú napr. dedičstvo, kultúra a cestovný ruch, či zamestnanosť a vzdelanie, sa tiež vzťahujú na budúce tematické priority.

(Mapa č. 3)

Geografické rozmiestnenie partnerov v rámci programu INTERREG IIC

Uskutočnilo sa mapovanie frekvencie účasti regiónov v rôznych projektoch INTERREG IIC. Sú zahrnuté aj spolufinancované projekty v štyroch programovacích zónach s vedúcimi partnermi a aj inými partnermi. Toto mapovanie poskytuje približnú predstavu o tom, ktoré regióny Európy sú v oblasti interregionálnej spolupráce najaktívnejšie. Takmer všetky regióny EÚ sú zapojené aspoň v istom rozsahu.

Tabuľka č. 1: Hlavné ponaučenia získané zo skúseností v rámci programu INTERREG IIC

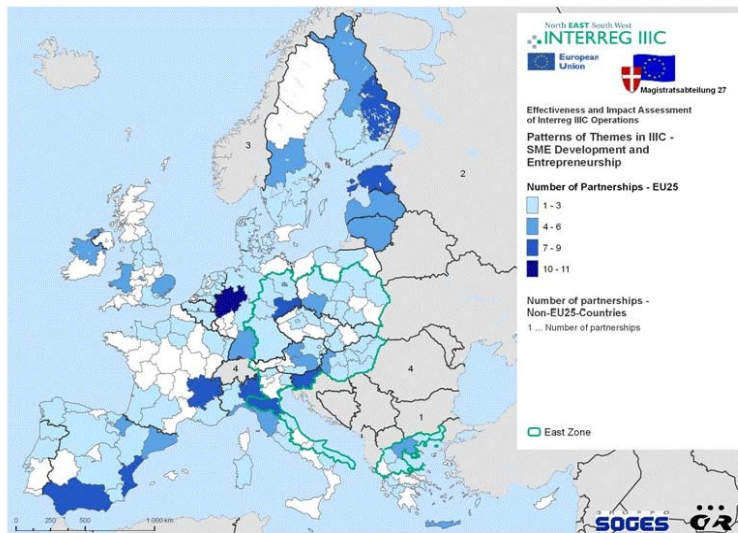
	Positívne v
Celkové zameranie	<ul style="list-style-type: none"> • Program IIC preukázal, že v krátkom období približne ako aj veľký počet zúčastnených sa považujú za spoluprácu miestnych orgánov.
Prístup/výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Prístup zdola nahor v skupine, keďže bol stále právomoc regionálnych orgánov, celkového počtu partnerov rozhodnuté bolo osobitne operácií v niektorých p • Aj keď je ešte priskoro operácií, existujú jasné prebieha (aktualizácia

		partnerov a pomôcť im pri rozvoji v tomto kontexte v budúcnosti.
Témy spolupráce		<ul style="list-style-type: none"> Témy spolupráce sú príliš všeobecné, čo sa žiada ich lepšia definícia (napríklad tak umožňujú maximálnu flexibilitu, čo umožnil ľahšiu tvorbu stratégií). Prvý krok však v tomto smere vytvorenie sekretariátov (pozrite tematickú prílohu). V globálnom meradle by najmä projekty priamo spadali pod priority.
Typy operácií	<ul style="list-style-type: none"> Tri rôzne typy operácií ponúkajú rôzne formy aktivít interregionálnej spolupráce, ktoré ako také považovali účastníci projektov za relevantné 	<ul style="list-style-type: none"> Možno zdôrazniť niektoré slabé stránky operácií: <ul style="list-style-type: none"> Pre RFO: zložitá štruktúra; treba sa rozbehnúť konkrétne aktivity na začiatku svojej implementácie, čo znamená čerpaním, čo zjavne prispelo k zlyhaniu v niektorých zónach. Aktívna účasť zo strany spoločného technického sekretariátu RFO však viedla k zlepšeniu. Pre ICP a sieť: rozdiel medzi operáciou v praxi nie je predkladaný dostatočne jasný, aj keď v princípe je pomerne zrejмый. Ukazuje sa, že predpokladané v žiadostiach, ako sa to teoreticky očakáva.
Riadenie a realizácia programu	<ul style="list-style-type: none"> Všeobecne povedané, realizačná štruktúra programu bola hodnotená dobre. Pracovná metóda vypracovaná programovými orgánmi a realizovaná spoločným technickým sekretariátom je veľmi rigorózna a globálne efektívna. Systém riadenia (štyri zóny) je dobre rozvinutý a tvorí dobrý základ, na ktorom možno budovať budúce programy, aj keď je potrebná ďalšia harmonizácia. Umožňuje tiež jasnú geografickú ako aj „inštitucionálnu“ a kultúrnu blízkosť k vedúcim partnerom a tým uľahčený pravidelný kontakt s operáciami, čo riešitelia veľmi ocenili. Prístup na základe blízkosti delí nezvládnuteľnú rôznorodosť a počet inštitúcií na menšie časti, ktoré sa tak dajú lepšie zvládnuť. 	<ul style="list-style-type: none"> Mohli by sa zlepšiť niektoré aspekty kontroly, napríklad efektívnejšie na úrovni členského štátu, zjednotenie žiadostí (formuláre, postupy), väčšia flexibilita rozpočtu na úrovni štátu.
Partneri	<ul style="list-style-type: none"> Celkový počet zapojených regiónov je vysoký, vrátane širokého geografického pokrytia. Účasť partnerov z nových členských štátov na operáciách, ktorá predstavuje 20 % z celkového počtu partnerov, je pomerne povzbudzujúca. 	<ul style="list-style-type: none"> V súvislosti s partnermi z nových štátov pomerne nízke zastúpenie vo výzve (čo je čiastočne odôvodnené nedostatkom vedúcim partnerom až od začiatku žiadostí). V ďalšom období by bolo potrebné venovať osobitnú pozornosť.

3.5.2 Inovácie a znalostná ekonomika – skúsenosti z programu INTERREG IIIC

Program INTERREG IIC podporil veľký počet projektov, ktoré sa zaoberajú otázkami súvisiacimi s inováciami a znalostnou ekonomikou. Zo všetkých 265 operácií IIC bolo vyše 30 % (alebo približne 90 projektov) priamo zameraných na jeden alebo viacero aspektov tejto hlavnej témy. Tieto projekty možno ďalej rozdeliť do troch skupín: rozvoj MSP a podnikanie; výskum, technológie a inovácie, ako aj informačná spoločnosť a e-government.

Podrobnejší pohľad na tieto projekty naznačuje, že polovica z nich (45 projektov, 15 % celkového počtu programu) sa sústreďuje na tému „Rozvoj MSP a podnikanie“. Pre túto skupinu projektov je charakteristická veľká rozmanitosť v politických prístupoch a riešených problémoch. Niektoré z nich sa zameriavajú na rozvoj MSP v konkrétnom sektore, vrátane napríklad akvakultúry (AQUAREG), audio-vizuálnych techník (ECRIF-AV), výroby dreva (VAW) alebo cestovného ruchu (TOURISME). Ďalšie projekty sa zameriavajú na otázky súvisiace s podnikaním v špecifických prostrediach, napríklad v zanedbaných mestských oblastiach (LNET), vidieckych oblastiach (PRAXIS) alebo riedko osídlených oblastiach (EKIE). Mnoho iných projektov rieši rad prierezových otázok súvisiacich s rozvojom MSP a podnikaním, napríklad rozvoj a podporu podnikateľských klastrov (CLOE), environmentálne uvedomelé podnikanie (ECOLAND) alebo prístup k financovaniu (FINNETSME).

Map 4: INTERREG IIC project partners SME Development and Entrepreneurship

Vyššie uvedená mapa³ ukazuje, že partneri v projektoch rozvoja MSP a podnikania sú rozmiestnení po celej Európe, pričom sa na nich zúčastňujú mestské, vidiecke aj odľahlé oblasti.

Druhá kategória projektov INTERREG IIC, celkom 22 projektov, sa koncentruje okolo témy Výskum, technológia a inovácie. Mnoho z týchto projektov sa zameriava na úlohu inovácií a VaV v stratégiách regionálneho rozvoja, napríklad MATEO a BEPART. Ďalšia skupina projektov sa sústreďuje na inovácie v rade špecifických sektorov, vrátane veterno-energetického (WIND-TECH-KNOW), námorného (INTERMAREC), biotechnologického (BIOTECHNET), sektora informačných a komunikačných technológií (TINIS) a dopravného sektora (INNOTRAX).

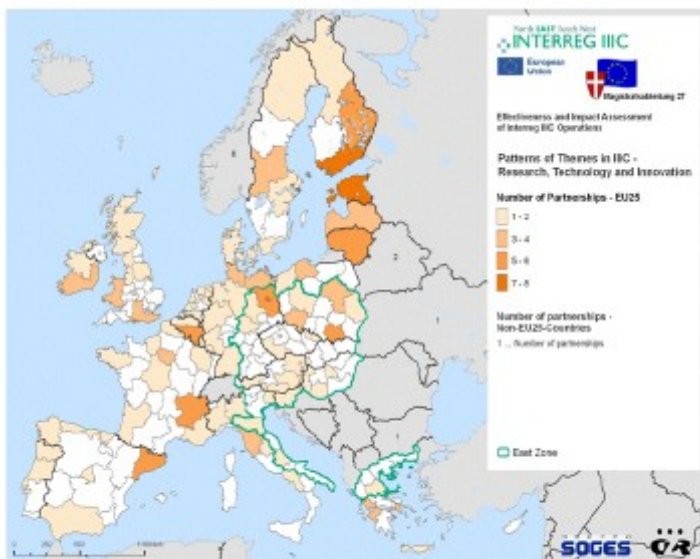
Mapa 5 naznačuje, že téma „Výskum, technológia a inovácie“ je po Európe široko rozšírená. Zdá sa, že sa koncentruje smerom k severnej Európe s niektorými veľmi aktívnymi izolovanejšími regiónmi na juhu.

³ Všetky mapy v tejto časti boli vytvorené Spoločným technickým sekretariátom (východná zóna) programu INTERREG IIC

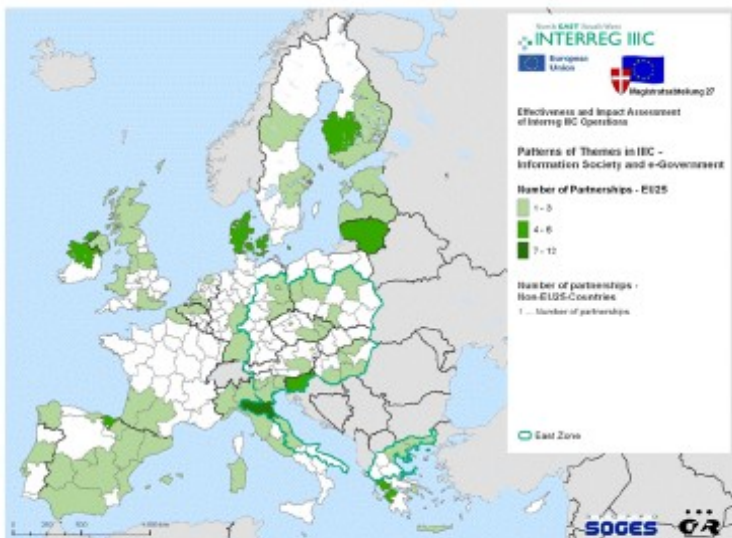
Približne 20 projektov programu INTERREG IIC spadá do kategórie „Informačná spoločnosť a e-Government“. Jedna skupina projektov v tejto kategórii sa zaoberá najmä otázkami týkajúcimi sa verejného rozhodovania a verejných služieb podporovaných informačnými a komunikačnými technológiami, napríklad eGOVREGIO a DEPURE. IKT na podporu podnikania a MSP sú ďalšou oblasťou, ktorou sa zaoberajú mnohé projekty, vrátane projektov ICHNOS, CAPTURE a BRISE. Ďalšie projekty sa zameriavajú na IKT v konkrétnych sektoroch, napríklad ochrana dát (EPRODAT) alebo zdravotníctvo (TELEMEDICINE).

Mapa 6 znázorňuje, že zapojení projektoví partneri sú pomerne rozptýlení po Európe s tendenciou k výskytu v okrajových regiónoch EÚ.

Partnerstvá projektov v týchto troch tematických skupinách vo všeobecnosti vykazujú dobrý mix regionálnych, miestnych a iných orgánov v oblasti znalostnej ekonomiky, vrátane regionálnych rozvojových agentúr, univerzít, technologických a vedeckých parkov, podnikateľských centier a pod. Potvrzuje sa tak skutočnosť, že projekty interregionálnej spolupráce sú nástrojom schopným spojiť kompletne spektrum aktérov zapojených do rozvoja a realizácie regionálnych inovačných a znalostných politík.

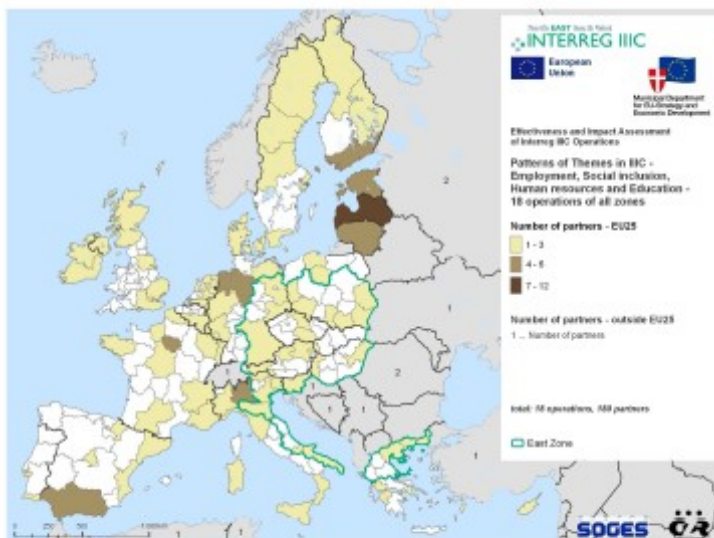
Map 5: INTERREG IIC project partners Research, technology & innovation

Map 6: INTERREG IIC project partners Information Society & e-Government

Jedným z prvkov, ktorý je spoločný pre väčšinu projektov vo všetkých troch kategóriách, je dôraz na MSP vo vzťahu k transferu technológií a inovácií. Na cieľovú skupinu MSP sa často špecificky zameriavajú nielen projekty, ktoré sa priamo zaoberajú MSP a podnikaním, ale aj projekty, ktoré stavajú do popredia inovácie alebo IKT. Podčiarkuje sa tým význam podnikania a MSP v rozvoji znalostnej ekonomiky, ktorý sa uznáva aj na regionálnej úrovni.

V rámci témy „zamestnanosť, sociálne začlenenie, ľudské zdroje a vzdelanie“ bolo vytvorených približne 20 projektov so širokým spektrom tém. Patria sem podpora pre rozvoj ľudských zdrojov (HANSE PASSAGE), zaradenie žien do pracovného procesu (W.IN.NET, LEAD), ako aj migrácia a integrácia (C2C).

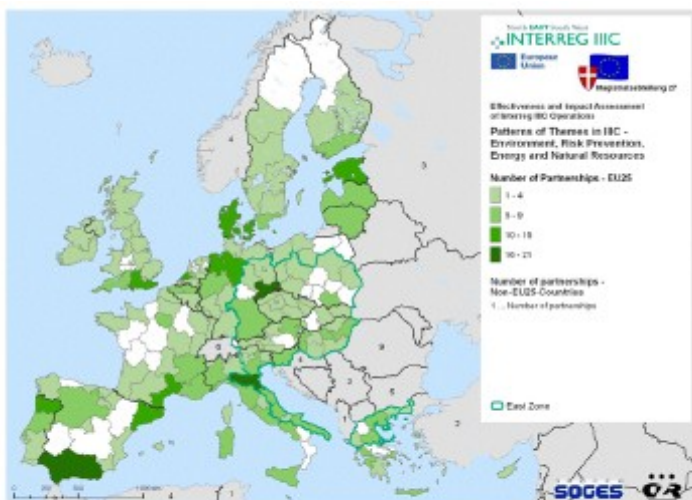

Map 7: INTERREG IIC project partners Employment, social inclusion, Human resources and Education

Na základe máp je jasné, že takmer všetky regióny EÚ sú aspoň v istom rozsahu zapojené do aktivít týkajúcich sa inovácií a znalostnej ekonomiky. Zmeny v geografických štruktúrach pre každú z týchto tém tiež naznačujú, že každý región má odlišný profil vzhľadom na svoje prioritné otázky v širšom rámci programu interregionálnej spolupráce v programovom období 2007-2013. Táto skutočnosť poukazuje na potenciál pre cieľnú tematickú spoluprácu medzi regiónmi v rámci celej Európy.

3.5.3. Životné prostredie a prevencia voči rizikám – skúsenosti z programu INTERREG IIC

Životné prostredie a prevencia voči rizikám bola v rámci programu INTERREG IIC veľmi obľúbenou témou (celkom 59 projektov predstavujúcich 22 % celkového počtu), čo medzi orgánmi v rámci EÚ naznačuje jasnú potrebu širšieho dialógu a výmeny osvedčených postupov v kľúčových environmentálnych otázkach. Okrem toho sa značný počet projektov zaoberal dedičstvom, kultúrou a cestovným ruchom, ktoré sa v kontexte tohto programu tiež považujú za súčasť podtémy súvisiacej s oblasťou životného prostredia. Vlastné otázky riešené riešiteľmi projektov boli veľmi rozmanité, čo je logickým dôsledkom prístupu zdola nahor.

Map 8: INTERREG IIC project partners Environment, Risk prevention Energy and natural resources

Sídla partnerov sú pomerne roztrúsené a vďaka tomu je európske územie široko pokryté, čo odráža rozmanitosť otázok, ktoré možno riešiť v rámci Európy, a potvrdzuje ukazuje široký záujem medzi miestnymi a regionálnymi aktérmi.

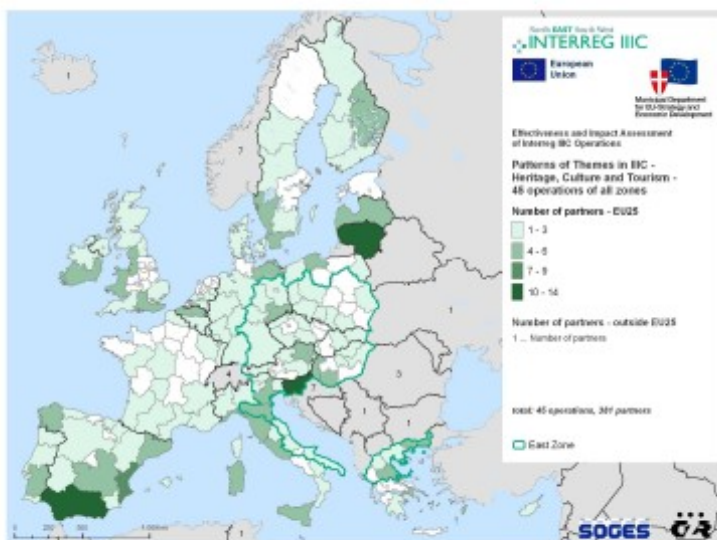
Niekoľko regiónov sa intenzívne zapája do tém súvisiacich so životným prostredím. Ich účasť je značne nadpriemerná. Zdieľajú spoločnú územnú charakteristiku, ktorou je

morské pobrežie (s výnimkou juhovýchodného Nemecka). Veľká väčšina regiónov EÚ je zapojená aspoň v istom rozsahu.

Otázky v tejto oblasti, ktoré boli najčastejšie riešené projektmi v rámci programu INTERREG IIC, zahŕňajú biodiverzitu a prírodu (17 projektov), riadenie rizík (10 projektov), obnoviteľné energie (7 projektov) a vodné hospodárstvo alebo hospodárstvo vodných tokov (7). Bez ohľadu na riešenie otázky sa dimenzia trvalej udržateľnosti brala do úvahy vo väčšine projektov. Projekty napríklad riešili využitie biomasy na výrobu energie (projekt REGENERGY) a rozvoj zlepšených a efektívnejších riešení na hodnotenie vplyvu dopravy na kvalitu ovzdušia vo veľkých mestských oblastiach (projekt CITEAIR). Projekt INUNDA sa zaoberá prevenciou rizika povodní na vysoko urbanizovaných územiach. V rámci projektu GRDP (Greening Regional Development Programme) sa zdieľajú osvedčené postupy o tom, ako sa dá oblasť životného prostredia lepšie zapracovať do všetkých programov využívajúcich štrukturálne fondy.

Ďalšou črtou témy „životné prostredie a prevencia voči rizikám“ je skutočnosť, že pri niektorých projektoch sa partnerstvá sústredili výlučne v určitom geografickom priestore, najmä v stredomorskej oblasti (projekt INCENDI týkajúci sa prevencie a likvidácie lesných požiarov, projekt MEDITERRITAGE, atď.).

Otázky v rámci témy „Dedičstvo, kultúra a tradícia“ boli tiež veľmi obľúbené, pričom bolo spolufinancovaných 45 operácií. Mnoho z nich rozvíjalo prístupy súvisiace so životným prostredím a trvalo udržateľným rozvojom, napríklad projekt ECOTOURISM, ktorý sa zaoberal environmentálnym manažmentom turistických oblastí alebo projekt WATER TOUR, ktorý sa snažil podporiť regióny vodnej turistiky inovatívnymi stratégiami a technológiami. V niekoľkých projektoch sa rozvíjalo aj kultúrne dedičstvo ako nástroj regionálneho rozvoja (napríklad CULTURED).

Map 9: INTERREG IIC project partners Heritage, Culture and Tourism

3.6. SWOT analýza

Táto časť sumarizuje kľúčové zistenia z predchádzajúcich častí kapitoly 3 vo forme SWOT analýzy. Hlavné silné stránky, slabé stránky, príležitosti a hrozby, ktoré sú relevantné pre štrukturalizáciu a realizáciu tohto programu interregionálnej spolupráce, sú zhrnuté v nasledujúcej tabuľke. Na jednej strane SWOT analýza identifikuje relevantné aspekty súvisiace so socioekonomickou situáciou a vývojom európskeho územia a na druhej strane sú v nej zakomponované skúsenosti získané z interregionálnej spolupráce v rámci programu INTERREG IIC.

Z tejto analýzy vyplýva existencia naliehavej potreby sústrediť sa na opatrenia zamerané na potlačanie vplyvov zrýchľujúcej sa globalizácie a klimatickej zmeny v EÚ. Z tohto dôvodu sú opatrenia súvisiace s inováciami a ochranou životného prostredia na miestnej a regionálnej úrovni, ktoré dopĺňajú opatrenia realizované na národnej úrovni, také dôležité v tomto programovom období. Napriek tomu by bol program čiastočne nefunkčný, ak by výsledkom bol nárast územných disparít. Jedným z spôsobov, ako sa takému výsledku vyhnúť, je networking medzi pokročilejšími a menej pokročilými regiónmi pri každej téme, čo môže nepochybne prispieť k splneniu Lisabonskej a Göteborgskej stratégie.

Tabuľka č. 2: SWOT analýza

Súvis so socioekonomickou situáciou a vývojom európskeho územia		Súvis s aktivitami	
	Inovácie a znalostná ekonomika	Životné prostredie a prevencia voči rizikám	
1. Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> – Regióny vykazujúce nadpriemerné úrovne „regionalizovaného plnenia Lisabonskej stratégie“ sa nachádzajú v tzv. oblasti päťuholníka a v častiach severnej Európy. – Skupina približne 35 regiónov plní alebo prekračuje lisabonskú cieľovú hodnotu výdavkov na VaV vo výške 3 % HDP. – Počet regiónov, ktoré sú lídrami z hľadiska inovačnej infraštruktúry, je malý (len 4 % všetkých regiónov), ale sú rovnomerne rozmiestnené po krajinách EÚ 15. – MSP hrajú významnú úlohu v ekonomike EÚ, pričom už dnes zabezpečujú približne 66 % zamestnanosti v súkromnom sektore a 57 % pridanej hodnoty v rámci EÚ 25. Mnohé z nich sú rýchlo rastúcimi high-tech spoločnosťami so silným inovačným potenciálom. 	<ul style="list-style-type: none"> – Označenie 18 % plochy Európy za chránené územia v rámci siete NATURA 2000 prispieva k zabezpečeniu zdravia a rozmanitosti jej ekosystémov. – EÚ dosiahla výrazný pokrok v zlepšovaní efektívnosti využitia energie. Niekoľko členských štátov je na ceste k dosiahnutiu cieľovej hodnoty využívania obnoviteľnej elektriny do roku 2010. – Miestne znečistenie ovzdušia sa vo väčšine miest za ostatné roky zlepšilo, prevažne vďaka pokroku v emisiách vozidiel a kvalite palív. – Regenerácia kontaminovaných, dezertifikovaných a „brownfield“ lokalít môže pomôcť znížiť vplyv expanzie miest. 	<ul style="list-style-type: none"> – Veľký „mobilizačný a miestnej úrovni výsledky.“ – Výmena a šírenie hoci nie všade v – Účast' partnerov pomerne pozitívne existujú rozdiely. – Skúsenosti z programov poukazujú na veľké interregionálnu spoluprácu a znalostnej ekonomiky a prevencie voči zapojením regiónov – Niekoľko regiónov v oblasti plnenia zapojených do programov spolupráce. – Široké geografické pre nový program rozsiahly network budúcnosti.
2. Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> – Veľký rozdiel medzi južnými/východnými a severnými regiónmi v súvislosti s ich plnením Lisabonskej stratégie. – Regióny v nových členských štátoch čelia najväčšej výzve z hľadiska dobiehania znalostnej ekonomiky. – Bývalé priemyselné oblasti v procese reštrukturalizácie vo všeobecnosti vykazujú podpriemerný rozvoj znalostnej ekonomiky. 	<ul style="list-style-type: none"> – Prebiehajúce zmeny v súčasnej rovnováhe medzi klímou a spotrebou energie sú škodlivé pre územnú kohéziu. – Veľké environmentálne problémy v mestských oblastiach sú prevažne spôsobené nedostatočne udržateľným využívaním dopravy (najmä cestnej dopravy). – Kumulatívny účinok prírodných hrozieb predstavuje obmedzenie pre územnú konkurencieschopnosť 	<ul style="list-style-type: none"> – Zapojenie regiónov rozhodnuté nie je dostatočne intenzívne s plánovaním reálnych nástrojoch. – Nedostatočný transfer skúseností mimo programu INTER

Súvis so socioekonomickou situáciou a vývojom európskeho územia		Súvis s aktivitami
Inovácie a znalostná ekonomika	Životné prostredie a prevencia voči rizikám	
<ul style="list-style-type: none"> – Výdavky na výskum a vývoj (VaV) v Európe od roku 2001 viac-menej stagnovali na úrovni 1,9 % HDP, čo zďaleka nedosahuje lisabonský cieľ 3 %. – V obrovskej väčšine regiónov EÚ neexistuje alebo nie je dostatočne rozvinutá žiadna inovačná infraštruktúra (univerzity, vedecké parky, inovačné centrá). – Pre EÚ vo všeobecnosti výskumná spolupráca a transfer poznatkov medzi štátnymi výskumnými organizáciami, napríklad univerzitami, a priemyslom nedosahuje optimálnu úroveň. – Podnikateľské prostredie v Európe je nepriaznivé v porovnaní s USA a Japonskom. Medzi príčiny nízkej úrovne podnikateľského ducha patrí veľké bremeno pravidiel a predpisov, obmedzená dostupnosť financií pre podnikateľské iniciatívy a závažnosť právnych, finančných a sociálnych dôsledkov v prípade zlyhania podniku. – "Medzi EÚ a USA existuje „inovačná medzera“, ktorú naznačuje relatívne slabý výsledky EÚ vo vývoji nových produktov, služieb a patentov." – Uplatnenie aplikácií IKT v podnikateľskom sektore zostáva v porovnaní s USA pomerne nízke. – Miera zamestnanosti v EÚ vo výške 64 % je ešte ďaleko od lisabonského cieľa dosiahnuť 70 % do roku 2010. – Účasť žien a starších pracovníkov nedosahuje cieľ EÚ. 		
Súvis so socioekonomickou situáciou a vývojom európskeho územia		Súvis s aktivitami
Inovácie a znalostná ekonomika	Životné prostredie a prevencia voči rizikám	

3. Príležitosti	<ul style="list-style-type: none"> – Nové členské štáty vykazujú mieru hospodárskeho rastu nad priemerom EÚ. – Príklady úspešnej spolupráce v trojuholníku „poznatky - verejný sektor – obchod“ sa dajú nájsť v niekoľkých častiach EÚ. – 60 % občanov EÚ hovorí, že im nikdy nenapadlo založiť si vlastnú firmu, čo naznačuje existenciu veľkého potenciálu na rozšírenie podnikania, napr. zvyšovaním povedomia a poskytovaním informácií. – Rozvoj zamestnanosti v EÚ vykazuje stúpajúci trend už od polovice deväťdesiatych rokov. – Regionálne a miestne orgány sa čoraz viac zapájajú do politiky zamestnanosti v rámci miestneho rozvoja zamestnanosti. 	<ul style="list-style-type: none"> – Stále zostáva veľký priestor na ďalšie zlepšenie v energetickej účinnosti a využívaní obnoviteľných energií, najmä v nových členských štátoch, napr. prostredníctvom transferu technológií. – Inovatívne spôsoby zviditeľňovania a sprístupňovania prírodného a kultúrneho dedičstva poskytujú základ pre ďalšie využívanie prírodných a kultúrnych zdrojov na vzdelávacie účely, výskum a cestovný ruch a podnikania v oblasti tvorivých činností. – Mali by sa využívať potenciálne prínosy ekosystémových funkcií a environmentálnych služieb. – Podpora eko-inovácií a širšie zavedenie environmentálnych technológií zvýši atraktivnosť regiónov a podporí ich kapacity v oblasti podnikania, výskumu a inovácií. 	<ul style="list-style-type: none"> – V novom programe konkrétne nástroje využívajúce osvedčené slabšie napredujúce tematické oblasti. – Optimálnym využitím ziskových priechodov IIIIC by sa mal no rýchlo. To by pomohlo realizácii a následne zaangažovanosti. – Niektoré štruktúry by sa mali zracionalizovať s transparentnejšieho programu. – Pomocou inteligentného riadenia by bolo možné program pre regióny a vyhnúť sa prelietaniu. – Zapojenie niekoľkých rýchlo napredujúcich stratégií, do projektu vydláždiť cestu p s vysokou pridanou hodnotou.
	4. Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> – Politiky zamerané na podporu globálnej európskej konkurencieschopnosti vygenerujú v Európe o niečo vyšší globálny hospodársky rast, ale územná polarizácia bude výrazne napredovať, pričom mestské regióny budú získavať väčšie výhody ako menej urbanizované regióny. – Starnutie obyvateľstva Európy vedie k zvýšenému tlaku na trh práce a znižuje hospodársky rast. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kultúrne a prírodné zdroje a dedičstvo sú čoraz viac ohrozené zničením. – Stimuly pre zavedenie nákladovo efektívnych opatrení na zlepšenie energetickej účinnosti zostávajú v Európe nízke. – Krajinné oblasti Európy, ktoré sú veľmi zásadnou súčasťou jej kultúrneho dedičstva a významným domovom pre biodiverzitu, podliehajú širokým a potenciálne nevratným zmenám.
Súvis so socioekonomickou situáciou a vývojom európskeho územia			
	Inovácie a znalostná ekonomika	Životné prostredie a prevencia voči rizikám	Súvis s aktivitami
	<ul style="list-style-type: none"> – Disparity v ekonomických podmienkach medzi novými členskými štátmi a ďalšími krajinami EÚ môžu viesť k migrácii pracovníkov do krajín ponúkajúcich lepšie podmienky, čo povedie k spomaleniu procesu dobiehania na strane týchto nových členských štátov. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rozsiahle časti Európy zaznamenávajú posun k teplotne extrémnym podmienkam, ktoré sa teraz vyskytujú najmä v stredomorskej severnej Afrike a na juhozápadnom Pyrenejskom polostrove. Výskyt prírodných hrozieb (najmä suchá, požiare a povodne) môže ďalej zvyšovať. 	<ul style="list-style-type: none"> – Viditeľnosť programov a partnerstiev a úloha by mohla utrpieť manažmentom.

Kapitola 4. Programová stratégia

Stratégia pre budúcnosť interregionálnej spolupráce je postavená na analýze uskutočnenej v kapitole 3 a na potrebách pre obdobie rokov 2007 - 2013. Má za cieľ prezentovať koherentnú a efektívnu reakciu na identifikované prekážky a slabé stránky, ktorá prispeje k napĺňaniu cieľov Lisabonskej a Göteborgskej stratégie.

Popri zahrnutí regulačného rámca EFRR stratégia berie do úvahy aj oznámenie Komisie „Regióny pre ekonomickú zmenu“ a závery predsedníctva z neformálneho stretnutia ministrov pre regionálnu politiku konaného 21. novembra 2006.

Táto kapitola opisuje ciele programu na roky 2007-2013 a identifikuje tematické priority pre interregionálnu spoluprácu. Ďalej nasleduje opis implementačnej stratégie programu, kde sú definované typy podporovaných intervencií a systém ukazovateľov. Uvedené sú aj hlavné zistenia ex ante hodnotenia a strategického environmentálneho hodnotenia.

4.1. Celkový cieľ

Orgány a zainteresovaní na regionálnej a miestnej úrovni majú veľmi dôležitú úlohu v plnení stratégií EÚ pre rast, zamestnanosť a trvalo udržateľný rozvoj. Tento program interregionálnej spolupráce uľahčí spoluprácu týchto aktérov tým, že im umožní spolupracovať a zlepšovať svoje politiky v relevantných politických oblastiach. Európska komisia tiež žiada týchto aktérov, aby v súvislosti s vybranými témami vytvorili a riadili spoločné siete s cieľom prepojiť politiky regiónov s agendou hospodárskej modernizácie Únie, ako ich prezentuje oznámenie „Regióny pre ekonomickú zmenu“. Na základe uvedeného je pre program INETREG IVC možné sformulovať nasledovný celkový cieľ:

Celkový cieľ:

Prostredníctvom interregionálnej spolupráce zlepšiť efektívnosť politík regionálneho rozvoja v oblasti inovácií, znalostnej ekonomiky, životného prostredia a prevencie rizík a prispieť k ekonomickej modernizácii a zvýšeniu konkurencieschopnosti Európy.

Pridaná hodnota programu pre Spoločenstvo spočíva v tom, že umožňuje orgánom a iným aktérom na regionálnej a miestnej úrovni poučiť sa zo vzájomných skúseností a vypracovať nové a inovatívne prístupy a riešenia v oblasti inovácií, znalostnej ekonomiky, životného prostredia a prevencie rizík. Ide o oblasti politiky primárneho významu pre dosiahnutie cieľov Európskej únie v oblasti zamestnanosti a rastu. Interregionálna spolupráca povedie k zvýšeniu kapacít a výkonu zúčastnených regiónov, čo im umožní prispieť k dosiahnutiu týchto cieľov trvalo udržateľným spôsobom.

Prostredníctvom interregionálnej spolupráce program uľahčí výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi regiónmi, ktoré majú záujem o osobitné oblasti. [Prostredníctvom tematickej programovej kapitalizácie a](#) Zvýšenou snahou šíriť informácie o výsledkoch aktivít do všetkých regiónov EÚ tiež prispeje k sprístupneniu a využitiu hodnotných informácií týkajúcich sa inovatívnych riešení alebo osvedčených postupov. V celkovom chápaní tým program tiež nepriamo prispeje k zníženiu disparít medzi schopnosťami európskych regiónov a prispeje k riešeniu výziev súvisiacich s realizáciou lisabonského a göteborgského programu.

4.2. Špecifické ciele

Celkový cieľ možno ďalej rozpracovať do niekoľkých špecifických cieľov pre tento operačný program. Tieto ciele presnejšie špecifikujú témy, na ktoré sa program bude zameriavať, a spôsob, ktorým chce ovplyvniť politiky a nástroje regiónov.

Analýza v kapitole 3 identifikovala kľúčové problémy, pred ktorými stoja európske regióny v oblasti inovácií, znalostnej ekonomiky, životného prostredia a prevencie rizík. Medzi tieto problémy v kočke patria: regionálne kapacity a infraštruktúry v oblasti inovácií, výskumu a vývoja, potreba zlepšiť prepojenie medzi MSP a výskumnými inštitúciami, podnikanie a podpora podnikania v relevantných sektoroch, využívanie IKT a opatrenia týkajúce sa vzdelávania a ľudského kapitálu. Boli identifikované aj otázky prírodných a technologických rizík, vodného hospodárstva, odpadového hospodárstva, biodiverzity a ochrany prírodného dedičstva, energie a trvalo udržateľnej verejnej dopravy a kultúrneho dedičstva. Väčšina regiónov EÚ sa týmito otázkami už do istej miery zaoberá. Vo výsledkoch a prístupoch regiónov však možno postrehnúť mnoho disparít a rozdielov. To znamená, že existuje veľká potreba a potenciál pre výmenu a prenos skúseností v týchto otázkach. Spomenuté kľúčové problémy, ktoré sú v súlade s otázkami navrhnutými v nariadení o EFRR a uvedenými v oznámení „Regióny pre ekonomickú zmenu“, sa budú v tomto programe riešiť prioritne

Pokiaľ ide o spôsobom, ako by mal program interregionálnej spolupráce pristupovať k regionálnym politikám, niektoré cenné ponaučenia z programu INTERREG IIIC boli zhrnuté v analýze v kapitole 3. Dopyt po interregionálnej spolupráci v rámci programu INTERREG IIIC bol jednoznačne veľký. Napriek tomu stále existuje priestor pre zlepšenie [v oblasti tematickej programovej kapitalizácie a](#) v komunikovaní výsledkov kľúčovým zainteresovaným subjektom a širšej verejnosti, ako i v súvislosti s rozsahom zapracovania výsledkov projektov spolupráce do regionálnych politík.

Uvedeným zisteniam sa venujú nasledujúce špecifické tematické a [operačné horizontálne](#) ciele:

Špecifické tematické ciele:

1. *Zlepšiť regionálne a miestne politiky v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky, predovšetkým zameraním sa na regionálne kapacity pre výskum a technologický rozvoj, podporu podnikania a MSP, podporu podnikateľských rozvojových a inovačných iniciatív, podporu využívania IKT a podporu v oblasti zamestnanosti, ľudského kapitálu a vzdelávania.*
2. *Zlepšiť regionálne a miestne politiky v oblasti životného prostredia a prevencie rizík, predovšetkým zameraním sa na prevenciu a manažment prírodných a technologických rizík, vodné a pobrežné hospodárstvo, odpadové hospodárstvo, biodiverzitu a ochranu prírodného dedičstva, energetickú efektívnosť a obnoviteľné zdroje, čistú a trvalo udržateľnú verejnú dopravu a kultúrne dedičstvo.*

Špecifické [operačné horizontálne](#) ciele:

3. *Umožniť aktérom na regionálnej a miestnej úrovni z rôznych krajín EÚ, aby si vymieňali svoje skúsenosti a poznatky.*
4. *Skontaktovať regióny s menšími skúsenosťami v konkrétnej oblasti politiky s regiónmi s väčšími skúsenosťami v danej oblasti s cieľom spoločne zlepšiť kapacity a znalosti regionálnych a miestnych zainteresovaných subjektov.*
5. *Zabezpečiť, aby sa správne praktiky identifikované v rámci projektov interregionálnej spolupráce sprístupnili ostatným regionálnym a miestnym aktérom, a aby sa zabezpečil ich prenos do regionálnych politík, konkrétne do „mainstreamových“ programov európskych štrukturálnych fondov.*

4.3. Identifikácia tematických prioritných osí

Operačný program podporuje dve tematické priority: inovácie a znalostnú ekonomiku a životné prostredie a prevenciu rizík.

Voľba týchto priorít sa odvíja od tematickej orientácie definovanej pre interregionálnu spoluprácu v nariadení o EFRR (článok 6.3.a), strategických usmerneniach Spoločenstva a odráža sa aj v oznámení „Regióny pre ekonomickú zmenu“. Obe témy boli rozpracované v analytickej časti dokumentu, čím vznikol podrobnejší obraz o „podtémach“, ktorými je potrebné sa zaoberať. Tieto sú opísané nižšie. Prioritám tohto programu sa ďalej venuje kapitola 5, ktorá tiež popisuje prioritu technická pomoc.

Hlavné podtémy riešené na účel interregionálnej spolupráce v rámci **priority 1 - inovácie a znalostná ekonomika** – sú:

- *inovácie, výskum a technologický vývoj,*
- *podnikanie a MSP,*
- *informačná spoločnosť,*
- *zamestnanosť, ľudský kapitál a vzdelávanie.*

Hlavné podtémy riešené na účel interregionálnej spolupráce v rámci **priority 2 - životné prostredie a prevencia voči rizikám** – sú:

- *prírodné a technologické riziká,*
- *vodné hospodárstvo,*
- *odpadové hospodárstvo,*
- *biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva,*
- *energetika a trvalo udržateľná doprava,*
- *kultúrne dedičstvo a krajina.*

Vyššie uvedené podtémy identifikujú v rámci rozsahu tohto programu najdôležitejšie politické oblasti a výzvy, ktorým budú európske regióny v nadchádzajúcich rokoch čeliť. Program INTERREG IVC bude podporovať interregionálnu spoluprácu zameranú na zlepšenie regionálnych politík, ktoré sa týmito podtémami zaoberajú. Je evidentné, že tieto podtémy sú v rámci každej priority, a dokonca aj medzi oboma prioritami navzájom, v mnohých ohľadoch prepojené. Preto tam, kde je to vhodné, môžu projekty navrhnuť treba zdôrazniť, že operácie v rámci tohto programu sa neobmedzujú len na riešenie jednej konkrétnej podtémy. Naopak sa uvíta, keď budú operácie mať medzisektorový a integrovaný prístup. Napriek tomu by si mal každý projekt zvoliť len jednu podtému a mal by sa jednoznačne zamerať na špecifický regionálny politický problém. Integrovaný prístup by mal byť chápaný ako pri riešení vzájomne súvisiacich tém všade, kde je to vhodné. Žiadosti, ktoré preukážu vyššie spomínaný medzisektorový prístup, sa budú zvažovať vo výberovom procese prioritne spôsob, akým sa daný projekt venuje podtému; ale neznamená, že by sa mal jeden projekt súčasne venovať viacerým podtémam na rovnakej úrovni.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené alokácie finančných prostriedkov z EFRR v rámci programu INTERREG IVC pre príslušné prioritné osi.

Tabuľka č. 3: Alokácia prostriedkov pre prioritné osi

Priorita	Podiel rozpočtu
Priorita 1: Inovácie a znalostná ekonomika	55%
Priorita 2: Životné prostredie a prevencia voči rizikám	39%
Priorita 3: Technická pomoc	6%
Spolu	100%

Rozdelenie finančných prostriedkov medzi prioritné osi 1 a 2 odráža prioritné postavenie inovácií a znalostnej ekonomiky ako hlavnej hnacej sily pri naplňaní revidovanej Lisabonskej stratégie ako aj relatívnu váhu každej z týchto dvoch tém v rámci množstva operácií spolufinancovaných z programu INTERREG IIIC.

4.4. Typy intervencií⁴

Tento operačný program podporuje ~~dva~~ tri rôzne typy intervencií.

Po prvé, podporuje „**projekty regionálnych iniciatív**“ iniciované regionálnymi aktérmi, ktoré sú zamerané na výmenu skúseností v konkrétnej oblasti politiky s cieľom identifikovať osvedčené postupy a rozvinúť nové nástroje a prístupy k realizácii.

Po druhé, INTERREG IVC podporuje „**Využívanie výsledkov kapitalizáciu, vrátane „Fast Track“ projektov**“, aby si osvedčené postupy, identifikované napríklad na základe vyššie uvedených projektov regionálnych iniciatív, našli cestu do programov konvergencie, regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti a európskej teritoriálnej spolupráce.

Po tretie, bude sa realizovať „tematická programová kapitalizácia“ s cieľom využiť a zjednotiť projektové výsledky, zviditeľniť programové tematické výsledky a zlepšiť vplyv programu INTERREG IVC na proces tvorby politiky na regionálnej, národnej a EÚ úrovni.

4.4.1 Projekty regionálnych iniciatív (TYP 1)

Projekty regionálnych iniciatív sa zameriavajú na rozvoj „klasickej“ interregionálnu spolupráce, ktorá je už podporovaná programom INTERREG IIIC. Cieľom tohto typu intervencie je uľahčiť aktérom na regionálnej a miestnej úrovni iniciovanie projektov spolupráce s partnermi z rôznych krajín EÚ. Tieto projekty by sa v tematickom rozsahu tohto programu mali zaoberať otázkami regionálnej politiky, ktoré majú spoločný význam pre všetkých zapojených partnerov. Aktivity môžu zahŕňať výmenu skúseností, poznatkov a správnej praxe s cieľom vypracovať nové nástroje a prístupy.

Jednou konkrétnou oblasťou aktivity, ktorú možno rozvíjať prostredníctvom projektov regionálnych iniciatív, je prenos výsledkov projektov.

⁴ Podrobnosti a bližšie vysvetlenie týkajúce sa týchto typov intervencií a postupu podávania žiadostí získajú potenciálni prijímatelia z programového manuálu.

V pravidelných intervaloch bude monitorovací výbor tohto programu vyhlasovať výzvy na predkladanie projektov, v rámci ktorých sa interregionálne partnerstvá môžu uchádzať o financovanie.

Na projektoch regionálnych iniciatív spolupracujú partnerstvá zložené a regionálnych a/alebo miestnych aktérov, ktoré realizujú aktivity v súlade s vopred schváleným projektovým návrhom.

Je prípustná rôzna úroveň intenzity spolupráce. Neexistuje ďalšie delenie na rozličné typy operácií.

Projekty môžu podporovať rozmanité aktivity založené na výmene skúseností. Tie sa môžu pohybovať od aktivít nižšej intenzity, ako je napríklad výmena a šírenie informácií a skúseností, zdokonaľovanie poznatkov a kapacity zúčastnených partnerov bez priamej zmeny nástrojov politiky alebo nových projektov, až po aktivity vyššej intenzity vrátane transferu nástrojov alebo výsledkov projektov alebo vývoja celkom nových prístupov alebo nástrojov vrátane implementácie nových prvkov politiky vo forme pilotných schém v jednom alebo viacerých regiónoch.

Najvyššiu úroveň intenzity majú projekty s obmedzeným počtom zapojených partnerov, ktorí môžu vypracovať spoločný rámec pre interregionálnu spoluprácu, ktorý sa bude realizovať prostredníctvom limitovaného počtu podprojektov pripravených na základe výziev na predkladanie návrhov v zúčastnených regiónoch.

4.4.2 Využívanie výsledkov Kapitalizácia, vrátane „Fast Track“ projektov (TYP 2)

V rámci programu INTERREG IVC bude zavedený nový typ projektov. Projekty zamerané na využívanie výsledkov (kapitalizačné projekty) budú prispievať k prenosu výsledkov a vytvorených nástrojov.

Kapitalizačné aktivity optimalizujú výsledky dosiahnuté v konkrétnej oblasti regionálnej rozvojovej politiky. Pozostávajú zo zhromažďovania, analýzy a šírenia praktík v príslušnej politickej oblasti. Jedným z očakávaných výsledkov týchto aktivít je prenos identifikovaných osvedčených postupov to programov konvergencie, regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti a európskej teritoriálnej spolupráce regiónov, ktoré sa usilujú o zlepšenie svojich politík a programov.

Uvedené je možné dosiahnuť vytvorením partnerstiev regiónov s cieľom zhromaždiť cenné skúsenosti a osvedčené postupy identifikované alebo vypracované pri predchádzajúcich projektoch a činnostiach interregionálnej spolupráce (napr. v rámci programu INTERREG IIC), v rámci terajšieho programu INTERREG IVC, resp. na regionálnej úrovni podľa iného rámca. Nové partnerstvo je tiež možné založiť, ak je potrebné vypracovať alebo identifikovať osvedčený postup pre konkrétnu tému, hoci proces prenosu môže v prípade takýchto sietí trvať dlhšie.

Potenciálne partnerstvá na uskutočňovanie kapitalizačných aktivít by mali preukázať, že majú dobré výsledky a prenosné nástroje alebo prístupy, ako aj dobré riadiace schopnosti a znalosti príslušnej témy.

Kapitalizačné projekty budú zahŕňať rozšírené partnerstvá, ktoré spájajú značný počet regiónov so skúsenosťami na rozdielnej úrovni. Prínosom bude najmä zapojenie tvorcov politík a rozhodnutí do regionálneho partnerstva, ktorí sú odhodlaní presadzovať prácu realizovanú v rámci projektov.

Projekty sa zamerajú predovšetkým na využívanie pracovných metód, ktoré vedú k tzv. mainstreamingu (napr. regionálne akčné plány, výkazy, atď.) a opatrení, ktoré prispievajú k šíreniu informácií (webové stránky, publikácie, atď.).

„Fast Track“ projekty

Spomedzi odsúhlasených žiadostí podaných v rámci kapitalizačných projektov Komisia prediskutuje projekty, ktoré považuje za najvhodnejšie, aby im poskytla špecifickú pomoc a odborné poradenstvo. Tieto projekty budú zaradené medzi tzv. „Fast Track“ projekty, ktoré prispievajú k iniciatíve Regióny pre ekonomickú zmenu, ako sa uvádza v oznámení Európskej komisie⁵ a v záveroch predsedníctva z neformálneho ministerského stretnutia z 21. novembra 2006.

„Fast Track“ projekty sa zameriavajú na priamy prenos konkrétneho osvedčeného postupu regionálnej politiky do jedného resp. viacerých regiónov, ktoré chcú dosiahnuť zlepšenie v danej oblasti, a to predovšetkým s ohľadom na jeho implementáciu v rámci príslušného programu konvergenencie, regionálnej konkurencie a zamestnanosti alebo európskej teritoriálnej spolupráce. Výsledkom by mal byť podrobný akčný plán pre zúčastnené regióny.

Osobitne dôležitým predpokladom úspešného určenia „Fast Track“ projektu je zapojenie širokého spektra regionálnych partnerov, ktorí zodpovedajú za plnenie politiky vo vzťahu k témam v príslušných programoch konvergenencie, konkurencieschopnosti a zamestnanosti alebo európskej teritoriálnej spolupráce. Tieto programy by mali odkazovať na iniciatívu Regióny pre ekonomickú zmenu s cieľom napomôcť financovanie implementácie vypracovaného akčného plánu.

Zoznam v prílohe 3 uvádza témy, ktoré sa čiastočne týkajú programu URBACT a čiastočne programu INTERREG IVC. „Fast Track“ projekty sa budú zaoberať niektorou z tém uvedených v prílohe 3 v rozsahu programových priorit. Je možné doplniť ďalšie témy.⁶

„Fast Track“ projekty budú realizované rovnakým spôsobom a na základe rovnakých kritérií ako ostatné projekty. Hlavným rozdielom je, že Komisia sa na implementácii týchto projektov bude aktívne podieľať.

4.4.3 Tematická programová kapitalizácia (TYP 3)

Program interregionálnej spolupráce INTERREG IVC sa zameriava na zlepšenie regionálnych politík prostredníctvom výmeny skúseností medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi. Program je prevažne založený na logike zdola nahor, keďže je na miestnych a regionálnych orgánoch, aby v rámci programovej tematickej štruktúry definovali svoje potreby a aby na základe týchto potrieb navrhovali využitia/uplatnenia. Z tohto hľadiska sa projekt považuje za úspešný, ak sú zúčastnené regióny schopné obnoviť svoje politiky vďaka poznatkom získaným prostredníctvom spolupráce.

Úspech každého jednotlivého projektu očividne prispieje k celkovému úspechu programu. Ale úspech programu bude tiež závisieť od jeho schopnosti využívať a upevňovať projektové výsledky a urobiť ich zrozumiteľné pre širšie publikum.

Tematická programová kapitalizácia sa zameriava na zbieranie, analyzovanie a šírenie tematických znalostí získaných z projektov, ktoré pracujú na tej istej téme, s nasledujúcimi cieľmi:

- lepšie využiť poznatky vyplývajúce z projektov, ktoré pracujú na podobnej téme,
- zviditeľniť programové výsledky/úspechy,
- zväčšiť dopad programu na proces tvorby politiky na regionálnej, miestnej, národnej a európskej úrovni.

⁵ KOM(2006)675 z 8. novembra 2006

⁶ Ďalšie informácie budú poskytnuté v informačnom „balíčku“ pre žiadateľov.

Tabuľka č. 4: Prehľad implementačnej stratégie

	Projekty regionálnych iniciatív (TYP 1)	Kapitalizačné projekty, vrátane „Fast Track“ projektov (TYP 2)	Tematické programy kapitalizačné (TYP 3)
Prístup	Výmena skúseností, poznatkov, osvedčených postupov, tvorba nových nástrojov a prístupov pre realizáciu regionálnych politík	Využitie už identifikovaných osvedčených postupov v programoch konvergencie, regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti a európskej teritoriálnej spolupráce a na rozšírenie počtu regiónov zapojených do siete	Zbieranie, analýza a šírenie tematických znalostí získaných z projektov, ktoré patria na rovnakej téme
Prijímatelia	Verejné orgány a orgány, ktoré sa spravujú verejným právom		Riadiaci orgány
Témy	Téma spolupráce zvolená partnerstvom v rámci 2-dvoch tematických priorít	Téma spolupráce zvolená partnerstvom v rámci 2-dvoch tematických priorít V prípade „Fast Track“ projektov: téma spolupráce podľa prílohy 3 v rozsahu týchto dvoch tematických priorít	Témy v rámci dvoch tematických priorít
Podpora EK pri implementácii a odbornom poradenstve	Nie	Áno, pre „Fast Track“ projekty	Nie
Zavedenie osvedčených postupov do programov konvergencie, regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti a európskej teritoriálnej spolupráce	Nevyžaduje sa, ale je vhodné	Vhodné vo všeobecnosti, nevyhnutné pre „Fast Track“ projekty	Nepriame prostredníctvom výsledkov tematickej programovej kapitoly
Účast' orgánov podieľajúcich sa na programoch konvergencie, regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti a európskej teritoriálnej spolupráce	Nevyžaduje sa, ale je vhodné	Vhodné vo všeobecnosti, nevyhnutné pre „Fast Track“ projekty	Nie

4.5. Očakávané dopady programu a ukazovatele výstupov/výsledkov

Vzhľadom na jeho obmedzené finančné zdroje a skutočnosť, že podporované aktivity sa sústreďujú na výmenu a prenos know-how, príspevkov programu interregionálnej spolupráce k realizácii aspektov

Lisabonskej a Göteborgskej stratégie bude v prvom rade strategický. Jeho priame výsledky a dopady môžu byť preto menej viditeľné a ťažšie merateľné v porovnaní s programami konvergenzie a konkurencieschopnosti, ktoré sú investičnejšie orientované.

Hmatateľné „nepriame“ a „priame“ účinky tohto programu sa prejavujú v kontexte obmedzeného počtu tém alebo cieľov, ktoré sú úzko späté s hlavnými tematickými prioritami programu. Počiatočné, priame účinky sú: lepšia znalosť a viac kapacít regionálnych inštitúcií a zlepšenie regionálnych politík a nástrojov, ktoré prispievajú k plneniu Lisabonskej a Göteborgskej stratégie. Okrem toho je možné dosiahnuť výrazné druhotné účinky využitím výsledkov aj v iných programoch podporovaných v rámci cieľov konvergenzie a konkurencieschopnosť, najmä prostredníctvom Fast - Track projektov.

Na základe piatich konkrétnych cieľov definovaných v časti 4.2 boli vypracované ukazovatele výstupov a výsledkov, ktorými je možné tieto účinky merať. Predstavujú veľkú časť kategórie ukazovateľov, ktorá sa týka výkonu operácií. Druhá kategória ukazovateľov sa vzťahuje na konkrétne ciele definované v rámci priority 3 „technická pomoc“ s cieľom sledovať výkon riadenia programu.

Hoci spolupráca medzi regiónmi funguje aj mimo tohto programu, nemáme k dispozícii údaje, ktoré by umožnili spoľahlivo kvantifikovať aktivity realizované v rámci neformálnej medziregionálnej spolupráce. Preto sa monitorovací systém zameriava len na meranie priamych výsledkov dosiahnutých prostredníctvom financovania v rámci programu. Z uvedeného dôvodu sa na začiatku programu východisková hodnota všetkých ukazovateľov rovná nule. Úplný zoznam ukazovateľov, ich kvantifikácia a ciele sú uvedené v prílohe 2.

4.6. Zistenia z ex ante hodnotenia

Ex ante hodnotenie prípravy tohto operačného programu tímom externých hodnotiteľov prebiehalo paralelne s programovaním. Hodnotitelia pomáhali v procese programovania formulovaním obsahových odporúčaní a navrhovaním konkrétnych úprav textu v kontexte vypracovávania a revízie jednotlivých verzií návrhu OP. Interakčný proces medzi prípravou programu a ex ante hodnotením bol intenzívny a plodný. Väčšina odporúčaní a úprav textu formulovaných ex ante hodnotiteľmi bola v OP zohľadnená. Na základe návrhu správy zo záverečného hodnotenia ex ante z 12. januára 2007 boli do operačného programu zapracované všetky návrhy týkajúce sa základných princípov a konzistencie stratégie, vonkajšej koherencie, očakávaných výstupov/výsledkov a dopadov ako aj systému implementácie. Zhrnutie hlavných zistení ex ante hodnotiteľov je uvedené v prílohe 4 tohto programového dokumentu.

4.7. Integrácia výsledkov SEA do programovej stratégie

Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) má zabezpečiť, aby „sa pred prijatím programu identifikovali, opísali, vyhodnotili a vzali do úvahy pravdepodobné významné účinky realizácie programu INTERREG IV C a jeho opodstatnených alternatív na životné prostredie“. Smernica o SEA tiež vyžaduje aby „členské štáty monitorovali významné environmentálne účinky realizácie plánov a programov, aby medzi inými včas identifikovali nepredvídané nepriaznivé účinky....“.

Environmentálna správa bola vypracovaná v súlade s pravidlami SEA na základe 3. revidovaného návrhu operačného programu. Správa dokončená v decembri 2006 obsahovala nasledovné závery:

- neexistujú žiadne evidentné významne ani mierne negatívne účinky operačného programu INTERREG IVC.
- Naopak, mnohé aspekty v rámci druhej prioritnej osi „životné prostredie a prevencia voči rizikám“ budú mať pravdepodobne kladné, i keď nepriame, účinky na životné prostredie v Európe.
- žiadny z operačných cieľov programu INTERREG IVC nie je v rozpore s prioritami 6. EAP, resp. s tematickými environmentálnymi stratégiami. Pre druhú prioritnú os „životné prostredie a prevencia

voči rizikám“ je vlastne vzťah so 6. EAP a prioritami európskych environmentálnych politík v celku pozitívny.

Konečná verzia operačného programu zohľadnila odporúčania z environmentálnej správy preformulovať operačné ciele tak, aby boli plne v súlade s politikami a prioritami EÚ v oblasti životného prostredia. Takisto sa odporúča, aby boli počas prípravy pravidiel pre implementáciu programu (napr. v rámci postupu pre výber projektov) zavedené environmentálne „poistky“, ktoré zabránia vzniku významných negatívnych účinkov na životné prostredie na úrovni realizácie projektov.

Tretí revidovaný operačný program a environmentálna späva boli sprístupnené na verejnú diskusiu 20. decembra 2006. Približne 100 z týchto pripomienok obsahovalo stanoviská k environmentálnym otázkam v rámci operačného programu, k strategickému environmentálnemu hodnoteniu a environmentálnej správe a jej odporúčaniam. Všetky pripomienky boli vysoko konštruktívne a v opodstatnených prípadoch boli zapracované do programu INTERREG IVC rovnako ako odporúčania, ktoré obsahovala environmentálna správa. Podrobnosti sú uvedené v súhrnnej správe z environmentálneho hodnotenia SEA.

Kapitola 5. Prioritné osi

5.1. Úvod

Ak sa uvádza v predchádzajúcej kapitole, tento program interregionálnej spolupráce sleduje dve tematické prioritné osi, ktoré boli vybrané pre ich osobitný prínos k napĺňaniu hlavných politických cieľov EÚ.

Prvá programová priorita sa týka inovácií a znalostnej ekonomiky a druhá životného prostredia a prevencie voči rizikám. Popri týchto tematických prioritách sa tretia programová priorita, technická pomoc (TP), venuje riadeniu a implementácii programu.

Tento dokument obsahuje pre každú prioritu orientačný zoznam aktivít spolupráce, ktoré možno podporiť. Cieľom je poskytnúť riešiteľom jasné usmernenie.

Prijímateľmi sú verejné orgány a subjekty, ktorých výdavky sa v zmysle článku 2(5) nariadenie (ES) č. 1083/2006 považujú za verejné výdavky. Uvedené platí najmä pre subjekty, ktoré konajú v súlade so smernicou 204/18/ES. Príslušná časť smernice má nasledovné znenie.

Inštitúcia, ktorá sa spravuje verejným právom, je každá inštitúcia:⁷

- (a) zriadená na osobitný účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú priemyselný alebo obchodný charakter,*
- (b) má právnu subjektivitu; a*
- (c) – je z väčšej časti financovaná štátnymi, regionálnymi alebo miestnymi orgánmi alebo inými inštitúciami, ktoré sa spravujú verejným právom,*
 - alebo jej riadenie podlieha dohľadu týchto inštitúcií,*
 - alebo má správny, riadiaci alebo dozorný orgán, ktorého viac ako polovicu členov vymenúvajú štátne, regionálne alebo miestne orgány alebo iné inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom.*

Súkromný sektor (t.j. ziskové organizácie alebo nevládne organizácie, ktoré nespĺňajú vyššie stanovené požiadavky) je oslovený ako cieľová skupina – najmä v súvislosti s témami v rámci prioritnej osi 1, ktorá rieši otázky týkajúce sa konkurencieschopnosti a MSP – sa môže sa na operáciách projektoch zúčastňovať na vlastné náklady. Okrem toho, v súlade s pravidlami verejného obstarávania, môžu partneri zadávať zákazky súkromnému sektoru na poskytovanie služieb alebo pomoci pri realizácii určitých aktivít.

Žiadosti národných, regionálnych alebo miestnych orgánov, resp. partnerstiev, na ktorých sa regionálne alebo miestne orgány zúčastňujú, sa pri výberovom procese zvažujú prioritne. Aby sa maximalizoval dopad tohto programu na regionálne a miestne politiky v rámci EÚ, odporúča sa, aby žiadatelia do svojich operácií zahrnuli relevantné a kompetentné verejné orgány.

Vedúci partneri môžu byť z:

- EÚ 27;
- Nórska a Švajčiarska, v riadne odôvodnených prípadoch a pod podmienkou, že tieto štáty uzavrujú s riadiacim orgánom zmluvu, ktorá určí finančné povinnosti a záväzky. Takisto musia

⁷ Článok 1 ods. 9 smernice č. 2004/18/ES.

zaviesť systém kontroly ekvivalentný systému, ktorý používajú členské štáty EÚ. Všetky finančné prostriedky z EFRR, ktoré certifikačný orgán prevedie na vedúcich partnerov z Nórska alebo Švajčiarska, sa musia v plnej výške a bezodkladne previesť na príslušných partnerov z EÚ. V programovom manuáli bude uvedené, ktoré z týchto štátov dané podmienky spĺňajú.

5.2. Priorita 1: Inovácie a znalostná ekonomika

5.2.1 Všeobecný účel

Všeobecným Hlavným účelom tejto priority je umožniť regionálnym a miestnym orgánom a ďalším zainteresovaným subjektom na regionálnej úrovni zlepšiť svoje politiky, metódy a kapacity v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky. Prostriedkami na dosiahnutie tohto cieľa sú výmena a prenos poznatkov a rozvoj nových politík a prístupov medzi regiónmi v rámci Európskej únie.

Konkrétnejšie, táto priorita prispieva k znižovaniu regionálnych disparít v rámci Európy posilňovaním regionálneho inovačného potenciálu. Jedným z cieľov je tiež zhromažďovať odborné znalosti s cieľom zvýšiť celkovú úroveň konkurencieschopnosti európskych regiónov.

Dôsledné zapojenie regionálnych a miestnych tvorcov rozhodnutí je nevyhnutným predpokladom pre dosiahnutie optimálnych výsledkov, ktoré by sa dali implementovať na ďalších európskych územiach.

Ďalej priorita podporuje tematickú programovú kapitalizáciu v rámci projektov v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky.

5.2.2 Operačné ciele

Na základe zistení analýzy (kapitola 3) a strategických cieľov tohto programu (kapitola 4) možno na realizáciu tejto priority zdefinovať nasledujúci súbor operačných cieľov.

Táto priorita bude podporovať projekty interregionálnej spolupráce, ktoré prispievajú k nasledujúcim cieľom:

1. *zvyšovaníe kapacity regiónov na posilňovanie výskumu, technológie a inovácií,"*
2. *podpora a umožneníe podnikania a rozvoja nových podnikateľských iniciatív vo všetkých sektoroch relevantných pre regionálne ekonomiky, najmä tých, ktoré sú znalostné a inovatívne,*
3. *pomoci podnikom, a najmä MSP, aby sa rozvíjali a rástli trvalo udržateľnejším a inovatívnejším spôsobom prostredníctvom prenosu konkrétnych služieb a vytvárania spoločných zariadení,*
4. *pomoci pri reštrukturalizácii regiónov najviac závislých od tradičných priemyselných odvetví vrátane obnovy priemyselných zón pre nové podnikanie,*
5. *podpora využívania nových informačných a komunikačných technológií firmami, verejnými službami a širokou verejnosťou, najmä vo vidieckych oblastiach,*
6. *zlepšovaniie regionálnych politík v oblasti zamestnanosti, zvyšovania kvalifikácie, výchovy a vzdelávania,*
7. *vytváraníe potrebných rámcových podmienok pre regionálne ekonomiky, aby sa prispôbili hlavným sociálno-ekonomickým zmenám, najmä globalizácii a demografickému vývoju.*

Táto priorita bude tiež podporovať tematickú programovú kapitalizáciu s cieľom:

8. *lepšie využiť poznatky vyplývajúce z projektov pracujúcich na podobnej téme.*

9. [zviditeľniť programové výsledky/úspechy.](#)
10. [zväčšiť dopad programu na proces tvorby politiky na regionálnej, miestnej, národnej a európskej úrovni.](#)

5.2.3 Ciel'ové skupiny

V nasledovnom zozname sú uvedené ciel'ové skupiny, ktoré by sa mali podieľať na projektoch interregionálnej spolupráce v rámci tejto priority:

- regionálne a miestne verejné orgány,
- regionálne rozvojové agentúry,
- univerzity, vzdelávacie a výskumné ústavy a inštitúcie vyššieho vzdelávania,
- prevádzkovatelia vedeckých a technologických parkov, podnikateľských inkubátorov, inovačných centier,
- iní aktéri podpory podnikania a organizácie zastupujúce podnikateľské kruhy, najmä v súvislosti s MSP,
- iné verejné orgány alebo inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom, relevantné pre rozvoj regionálnej inovačnej a znalostnej ekonomiky.

[Pre tematickú programovú kapitalizáciu je za konečného prijímateľa považovaný len Riadiaci orgán programu.](#)

5.2.4 Príklady podporovaných aktivít a tém

Na základe prechádzajúcej analýzy a operačných cieľov definovaných v tejto kapitole teraz uvádzame indikatívny prehľad otázok z oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky, ktoré je možné riešiť s podporou tohto programu interregionálnej spolupráce.

Problémy, ktorým sa operácie venujú, by mali byť v zásade v kompetencii a zodpovednosti regionálnych a miestnych aktérov zapojených do spolupráce. Tieto otázky by mali byť vhodným predmetom pre výmenu skúseností medzi aktérmi v definovanej cieľovej skupine v rámci EÚ, a to buď vytváraním „centier kvality“ alebo spájaním „ponuky a dopytu“ po znalostiach a skúsenostiach.

Nižšie sú uvedené príklady možnej interregionálnej spolupráce v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky, ktoré je možné podporiť **prostredníctvom projektov regionálnych iniciatív (TYP 1)**:

Príklady projektov, ktoré je možné podporiť prostredníctvom projektov regionálnych iniciatív (TYP 1)

- **Inovácie, výskum a technologický rozvoj**

Výmena skúseností a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- podporu aktivít a aktérov zaoberajúcich sa výskumom a vývojom,
- podporu rozvoja infraštruktúry v oblasti výskumu a inovácií, napr. vedecké parky, inovačné centrá, podnikateľské inkubátory alebo klastre,
- posilnenie kreatívnej interakcie v rámci trojuholníka znalosti – podnikanie – verejný sektor,
- optimalizáciu, resp. podporu eko-inovácií a využívanie ekologicky prijateľných technológií a postupov riadenia, napr.

verejné obstarávanie ekologických produktov a služieb,

- pomoc pri reštrukturalizácii regiónov najviac závislých od tradičných priemyselných odvetví,
- zvyšovanie regionálnych kapacít pre výskum a inovácie,
- rýchlejšie zavádzanie inovatívnych myšlienok na trh.

• **Podnikanie a MSP**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- podporu podnikania a začínajúcich podnikateľov, predovšetkým v odvetviach orientovaných na poznatky a inovácie,
- podporu regionálnych štruktúr na podporu podnikania a postupov, ktoré pomáhajú MSP,
- poskytovanie finančnej pomoci MSP a vytvorenie negrantových nástrojov (napr. úvery, rizikový kapitál, atď.),
- zvýšenie ekonomického profilu regiónov so spoločným záujmom o konkrétne hospodárske odvetvie a posilnenie celkovej konkurencieschopnosti daného odvetvia,
- podporu regionálnych podnikateľských klastrov,
- pomoc a podporu určitých vybraných skupín, napr. mladých podnikateľov a ženy-podnikateľky,
- podporu ekonomickej diverzifikácie vidieckych oblastí,
- umožnenie podnikom internacionalizovať sa a zvýšiť svoju konkurencieschopnosť,
- podporu eko-inovácií a systémov environmentálneho riadenia v MSP.

• **Informačná spoločnosť**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- rozvoj verejných služieb založených na IKT s cieľom zvýšiť efektívnosť a konkurenciu medzi podnikmi a podnikateľmi,
- podporu rozvoja a využívania služieb a produktov na báze IKT (napríklad v e-government a e-health vo verejných službách, v prinášaní e-governmentu regiónom a firmám).
- podporu zvyšovania účasti verejnosti na informačnej spoločnosti, napr. programy na zlepšenie počítačových zručností,
- zavedenie lepších IKT spojení medzi regiónmi.

• **Zamestnanosť, ľudský kapitál a vzdelávanie**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- zvyšovanie kvalifikácie so zameraním na inovácie
- zabezpečenie a vytváranie nových pracovných príležitostí orientovaných na inovácie a znalostnú ekonomiku a prispôbovanie miestnych a regionálnych politík zamestnanosti na hlavným sociálno-ekonomickým zmenám, predovšetkým globalizácii a demografickému vývoju,
- vzdelávanie a udržanie výskumných pracovníkov,
- vypracovanie iniciatív miestneho rozvoja zamestnanosti (local employment development – LED),
- budovanie kapacít a transfer poznatkov pre zamestnancov zapojených do rozvoja a podpory podnikania,
- zvýšenie investícií do ľudského kapitálu pre výskum a vývoj,
- zlepšenie účasti diskriminovaných skupín, ako sú ženy a starší zamestnanci, na trhu práce,
- zlepšenie adaptability zamestnancov a podnikov, podpora zdravých pracovných síl v zdravom pracovnom prostredí a rozširovanie a zlepšovanie systémov výchovy a vzdelávania..

Príklady možnej spolupráce v rámci intervencie ~~Využívanie výsledkov~~ **Kapitalizácia, vrátane Fast Track projektov (TYP 2)** sú podobné ako príklady uvedené v predchádzajúcej tabuľke, ale väčší dôraz sa kladie na transfer osvedčených postupov. Témy, ktoré sa riešia prostredníctvom **Fast Track projektov** čiastočne v rámci programu INTERREG IVC a čiastočne v rámci programu URBACT, sú uvedené v prílohe 3.

[Tematická programová kapitalizácia \(TYP 3\)](#) sa obmedzuje na zbieranie, analýzu a šírenie tematických poznatkov získaných z projektov v rovnakej téme. Program bude hlavným hnacím mechanizmom. Avšak bude si vyžadovať aj pomoc tematickej expertízy kvôli zanalyzovaniu a plnému využitiu získaných poznatkov.

5.2.5. Operačné ustanovenia

Ako sa uvádza časti 4.4, program INTERREG IVC podporuje na dosiahnutie operačných cieľov priority 1 ~~dva tri~~ typy intervencií – regionálne iniciatívy, [akapitalizáciu vrátane Fast Track projektov a tematickú programovú kapitalizáciu](#). Podrobnejšia špecifikácia je uvedená v kapitole 4: Programová stratégia. Dôležité informácie sa nachádzajú aj v kapitole 6: Realizačné ustanovenia.

[Príklady projektových aktivít \(typ 1 + 2\)](#), ktoré je možné realizovať:

- študijné pobyty,
- spoločné vzdelávacie podujatia a školenia,
- výmeny zamestnancov,
- štúdie a správy, analýze údajov, komparatívne prípadové štúdie,
- stretnutia a podujatia (interregionálne workshopy, semináre, konferencie atď.),
- aktivity zamerané na šírenie informácií a publicitu (tlačové správy, brožúry, letáky a newslettere, internetové stránky, rozhlasové a televízne vysielanie, atď.),
- vypracovanie spoločných koncepčných a metodických rámcov,
- vypracovanie a pilotné testy nových nástrojov a prístupov,
- príprava operačných akčných plánov.

Pilotné aktivity môžu často poskytnúť reálnu pridanú hodnotu pre networking projekty, ako sa potvrdilo v rámci programu INTERREG IIIC. Ich súčasťou môže byť napríklad testovanie nových nástrojov, postupov a počítačových systémov. Tieto aktivity nevyžadujú vysoké materiálne investície, naopak sú finančne pomerne nenáročné, ale dláždia cestu pre ich ďalšie využitie v rámci programov konvergenencie a konkurencieschopnosti.

[Pre tematickú programovú kapitalizáciu \(typ 3\)](#) sa predpokladajú nasledujúce aktivity:

- [zber dát a projektové návštevy/pobyty](#),
- [tematické semináre otvorené pre národných expertov](#),
- [analýza a potvrdenie dát externými expertmi s podporou programu](#),
- [šírenie prostredníctvom programovej webovej stránky, publikácií, tematických správ a účasti na tematických konferenciách](#).

5.3. Priorita 2: Životné prostredie a prevencia voči rizikám

5.3.1 Všeobecný účel

Všeobecným-Hlavným účelom tejto priority je umožniť regionálnym a miestnym orgánom a ďalším zainteresovaným regionálnym subjektom zlepšiť svoje politiky, metódy a kapacity v oblasti životného prostredia a prevencie voči rizikám. Podobne ako pri Priorite 1 prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa zahŕňajú výmenu a transfer poznatkov a skúseností medzi regiónmi Európskej únie i mimo nej a vypracovanie nových politík a prístupov. Avšak cieľom priority 2 je udržať a zlepšiť kvalitu životného prostredia a zvýšiť atraktivnosť európskych regiónov.

Presnejšie povedané, táto priorita sa zameriava na zlepšenie ochrany životného prostredia a využívanie synergie medzi opatreniami v oblasti životného prostredia a hospodárstvom. Investície do životného prostredia môžu skutočne prispieť k hospodárskemu rozvoju niekoľkými spôsobmi, a to najmä zabezpečením dlhodobej udržateľnosti hospodárskeho rastu a znižovaním externých environmentálnych nákladov v hospodárstve, napríklad nákladov na sanácie alebo odstraňovanie škôd. Poskytovanie environmentálnych služieb, ako je zásobovanie čistou vodou, zariadenia na spracovanie odpadu a odpadovej vody, správa prírodných zdrojov a biodiverzity, kultúrneho dedičstva a krajiny a ochrana voči niektorým environmentálnym rizikám, majú v tomto kontexte vysokú prioritu.

Ďalej priorita podporuje tematickú programovú kapitalizáciu v rámci projektov v oblasti životného prostredia a prevencie rizík.

5.3.2 Operačné ciele

Na základe zistení analýzy (kapitola 3) a celkových a strategických cieľov tohto programu (kapitola 4) možno na realizáciu tejto priority zdefinovať nasledujúci súbor operačných cieľov.

Táto priorita bude podporovať projekty interregionálnej spolupráce, ktoré prispievajú k-nasledujúcim-cieľom:

1. vypracovaníe plánov a opatrení na prevenciu a riešenie prírodných a technologických rizík,
2. zvyšovaníe kvality trvalo udržateľných vodohospodárskych aktivít,
3. podporae rozvoja trvalo udržateľných aktivít odpadového hospodárstva a prechodu na recyklujúcu spoločnosť,
4. podporae rozvoja akcií súvisiacich s biodiverzitou a ochranou prírodného dedičstva, najmä v lokalitách NATURA 2000, a podporae rozvoja aktivít trvalo udržateľného pobrežného hospodárstva,
5. podporae energetickej efektívnosti a rozvoja obnoviteľných energií ako aj lepšie koordinovaných účinných systémov hospodárenia s energiou a podpory trvalo udržateľnej dopravy,
6. zvyšovaníe atraktivnosti územia s cieľom podporiť sociálno-ekonomický rozvoj a trvalo udržateľný cestovný ruch ochranou kultúrneho dedičstva a krajiny.

Táto priorita bude tiež podporovať tematickú programovú kapitalizáciu s cieľom:

7. lepšie využiť poznatky vyplývajúce z projektov pracujúcich na podobnej téme.
8. zviditeľniť programové výsledky/úspechy.
9. zväčšiť dopad programu na proces tvorby politiky na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni.

Tieto operačné ciele sa budú implementovať v úzkej súčinnosti s existujúcimi mechanizmami a akčnými plánmi Spoločenstva, najmä tými, ktorých cieľom je riešenie veľkých katastrof, ako napr. znečistenie morí, chemické havárie atď., aby sa predišlo duplicitnému úsiliu, pokiaľ je to možné.

Opatrenia súvisiace s trvalo udržateľnou hromadnou dopravou by sa mali pripravovať v úzkej súčinnosti s operačným programom URBACT II.

5.3.3 Ciel'ové skupiny

V nasledovnom zozname sú uvedené ciel'ové skupiny, ktoré by sa mali podieľať na projektoch interregionálnej spolupráce v rámci tejto priority:

- regionálne a miestne verejné orgány,
- orgány ochrany prírody,
- havarijné služby a iné orgány riadenia rizík,
- podniky verejnej dopravy
- orgány zodpovedné za ochranu kultúrneho dedičstva a krajiny,
- organizácie cestovného ruchu,
- univerzity, vzdelávacie a výskumné ústavy a inštitúcie vyššieho vzdelávania,
- iné verejné orgány alebo inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom, s významom pre oblasť životného prostredia a prevencie voči rizikám.

[Pre tematickú programovú kapitalizáciu je za konečného prijímateľa považovaný len Riadiaci orgán programu.](#)

5.3.4 Príklady podporovaných aktivít

Na základe predchádzajúcej analýzy a operačných cieľov definovaných v tejto kapitole môžeme teraz prezentovať indikatívny prehľad otázok v oblasti životného prostredia a prevencie voči rizikám, ktoré by sa mohli riešiť s podporou tohto programu interregionálnej spolupráce.

Otázky relevantné pre zúčastnené subjekty by mali byť v zásade v ich kompetencii a zodpovednosti na regionálnej a miestnej úrovni. Tieto otázky by mali byť vhodným predmetom pre výmenu skúseností medzi aktérmi v definovanej cieľovej skupine v rámci EÚ, a to buď vytváraním „centier kvality“ alebo spájaním „ponuky a dopytu“ po znalostiach a skúsenostiach.

Nižšie sú uvedené príklady možnej interregionálnej spolupráce v oblasti životného prostredia a prevencie voči rizikám, ktoré je možné podporiť **prostredníctvom projektov regionálnych iniciatív (TYP 1)**:

Príklady projektov, ktoré je možné podporiť prostredníctvom projektov regionálnych iniciatív (TYP 1)

- **Prírodné a technologické riziká, [klimatické zmeny](#)**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- zlepšenie monitorovania environmentálnych rizík,
- zlepšenie osvety a núdzového plánovania pre obyvateľstvo vo vysoko rizikových oblastiach, ako sú husto osídlené

povodia riek, seizmicky citlivé a záplavové oblasti, atď.,

- riešenie problémov v oblasti znečistenia ovzdušia, riadenie súvisiacich rizík a komunikácia,
- rozvoj alebo koordinácia existujúcich observatórií s cieľom lepšie porozumieť prírodným rizikám,
- vypracovanie stratégií pre minimalizáciu významných prírodných a technologických rizík,
- vypracovanie nástrojov a akčných plánov, zlepšenie osvetvy a budovanie kapacít pre potreby reakcie na prírodné a technologické riziká na rôznych úrovniach,
- ~~prepravu nebezpečných tovarov a identifikáciu opatrení na poskytovanie informácií relevantným skupinám;~~
- vypracovanie vhodných koordinovaných opatrení územného plánovania v geograficky citlivých oblastiach,
- vypracovanie opatrení na riešenie klimatických zmien a súvisiacu osvetvu, presadzovanie politík pre prispôsobenie sa klimatickým zmenám a ich minimalizáciu,
- vypracovanie stratégií na predchádzanie povodniam a znižovanie ich výskytu.

• **Vodné hospodárstvo**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- zlepšenie kvality dodávok a úpravy vody, vrátane spolupráce v oblasti vodného hospodárstva,
- podporu integrovaných, trvalo udržateľných a otvorených prístupov k hospodáreniu s vnútrozemskými a morskými vodami, vrátane vodných ciest,
- trvalo udržateľné hospodárenie s morskými vodami, manažment pobrežných oblastí a využívanie morských zdrojov, ktoré zohľadňuje existujúce ekosystémy,
- prispôsobenie sa klimatickým zmenám s dopadom na vodné hospodárstvo.

• **Odpadové hospodárstvo**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- prechod na recyklujúcu spoločnosť,
- zlepšovanie metód a politík odpadového hospodárstva,
- vypracovanie praktických príručiek pre integrované miestne odpadové hospodárstvo,
- vypracovanie inovatívnych riešení pre likvidáciu odpadov ako súčasť trvalo udržateľných regionálnych systémov odpadového hospodárstva,
- revitalizáciu skládok odpadu.

• **Biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva, kvalita ovzdušia**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- zabezpečenie celkovej ekologickej súdržnosti a rozhodnosti opatrení (predovšetkým v rámci siete Natura 2000),
- vypracovanie riadiacich mechanizmov (v prípade potreby vrátane plánov riadenia) pre lokality označené ako osobitne chránené územia (special areas of conservation),
- presadzovanie akčných plánov na ochranu živočíšnych druhov a biotopov, ktoré stanovia priority riadenia živočíšnych druhov podľa Natura 2000 vo všetkých oblastiach ich prirodzeného výskytu v Európe,
- zabezpečenie celkovej koherentnosti siete Natura 2000,
- zlepšovanie kvality ovzdušia.

- **Energia a trvalo udržateľná doprava**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- prechod na „nízkouhlíkové“ hospodárstvo, vrátane informovania priemyselných odberateľov, poskytovateľov služieb a obyvateľov o možnostiach znižovania spotreby energie,
- transfer poznatkov súvisiacich s dlhodobými cieľovými kampaňami v oblasti energetickej efektívnosti, vrátane efektívnosti v budovách, najmä verejných budovách,
- výmenu a transfer poznatkov o mechanizmoch na podporu investícií do výroby obnoviteľnej energie a projektov v oblasti energetickej efektívnosti,
- ekologicky udržateľné stratégie v doprave,
- podporu vozidiel s nízkou spotrebou a nových technológií pohonu s cieľom znížiť emisie,
- presadzovanie využívania hromadnej a bezmotorovej dopravy v spojení so schémami riadenia mobility,
- zlepšenie informačných systémov riadenia cestnej premávky a monitorovania dopravných informácií.

- **Kultúrne dedičstvo a krajina**

Výmena skúsenosti a poznatkov, transfer a ďalší rozvoj politík zameraných na:

- ochranu a podporu kultúrneho dedičstva a krajiny,
- vývoj inovatívnych prístupov k ochrane pôdy a revitalizácii kontaminovanej pôdy a tzv. brownfield území,
- podporu riadenia rizík v oblasti kultúrneho dedičstva a krajiny (vidieckej aj mestskej),
- podporu rozvoja cestovného ruchu s osobitným zameraním na integráciu prvok trvalej udržateľnosti,
- podporu kultúrnych hodnôt ako potenciál pre ekonomický rozvoj regiónov.

Príklady možnej spolupráce v rámci intervencie **Využívanie výsledkov kapitalizácia**, vrátane **Fast Track projektov (TYP 2)** sú podobné ako príklady uvedené v predchádzajúcej tabuľke, ale väčší dôraz sa kladie na transfer osvedčených postupov. Témy, ktoré sa riešia prostredníctvom **Fast Track projektov** čiastočne v rámci programu INTERREG IVC a čiastočne v rámci programu URBACT, sú uvedené v prílohe 3.

Tematická programová kapitalizácia (TYP 3) sa zaoberá zbieraním, analýzou a šírením tematických poznatkov získaných z projektov v rovnakej téme. Program bude hlavným hnacím mechanizmom. Avšak bude si vyžadovať aj pomoc tematickej expertízy, aby zanalyzoval a plne využil získané poznatky.

5.3.5. Operačné ustanovenia

Ako sa uvádza časti 4.4, program INTERREG IVC podporuje na dosiahnutie operačných cieľov priority 1–2 triadvaja typy intervencií – regionálne iniciatívy, –a kapitalizáciu vrátane Fast Track projektov a tematickú programovú kapitalizáciu. Podrobnejšia špecifikácia je uvedená v kapitole 4: Programová stratégia. Dôležité informácie sa nachádzajú aj v kapitole 6: Realizačné ustanovenia.

Príklady projektových aktivít (typ 1 + 2), ktoré je možné realizovať:

- študijné návštevy,
- spoločné vzdelávacie aktivity a školenia,

- výmeny zamestnancov,
- štúdie a správy, analýzy údajov, komparatívne prípadové štúdie,
- stretnutia a podujatia (interregionálne workshopy, semináre, konferencie atď.),
- aktivity zamerané na šírenie informácií a publicitu (tlačové správy, brožúry, letáky a newslettere, internetové stránky, rozhlasové a televízne vysielanie, atď.),
- rozvoj spoločných koncepcných a metodických rámcov,
- vypracovanie a pilotné testy nových nástrojov a prístupov,
- príprava operačných akčných plánov.

Pilotné aktivity môžu často poskytnúť reálnu pridanú hodnotu pre networking projekty, ako sa potvrdilo v rámci programu INTERREG III C. Príkladom takýchto aktivít je testovanie nových nástrojov, postupov alebo počítačových systémov. Tieto aktivity nevyžadujú vysoké materiálne investície, naopak sú finančne pomerne nenáročné, ale dláždia cestu pre ich ďalšiu využitie v rámci programov konvergenencie, konkurencieschopnosti a zamestnanosti.

Pre tematickú programovú kapitalizáciu (typ 3) sa predpokladajú nasledujúce aktivity:

- [zber dát a projektové návštevy/pobyty.](#)
- [tematické semináre otvorené pre národných expertov.](#)
- [analýza a validácia dát externými expertmi s podporou programu.](#)
- [šírenie informácií prostredníctvom programovej webovej stránky, publikácií, tematických správ a účasti na tematických konferenciách.](#)

5.4. Priorita 3: Technická pomoc

5.4.1 Všeobecný účel

Z rozpočtu priority technická pomoc sa budú financovať aktivity potrebné pre zabezpečenie efektívneho a bezproblémového riadenia a realizácie programu. V tomto kontexte je dôležitá kvalifikovaná a efektívna každodenná práca, ktorej súčasťou je zabezpečenie výmeny informácií medzi zainteresovanými subjektmi, dôsledná príprava rozhodovacieho procesu a celkový prehľad o všetkých vyprodukovaných údajov a informáciách a ich využití pri riadení programu.

Navyše so zvyšujúcim sa strategickým významom programovania a zavedením tzv. Fast Track prístupu sa za potrebné považujú aj nasledovné činnosti:

- *identifikácia aktérov a partnerov vhodných na spoluprácu, ktorí dokážu rozhodujúcim spôsobom prispieť k dosahovaniu výsledkov programu,*
- *organizácia a pomoc pri využívaní hlavných výsledkov vybraných operácií,*
- *systematické a cielené šírenie výsledkov projektov a aktivít,*

5.4.2 Operačné ciele

Hlavným cieľom je zabezpečiť plynulú implementáciu programu prostredníctvom:

- podpory tvorby projektov a poskytovaním poradenstva predkladateľom projektov,;
- hodnotenia žiadostí, prípravy rozhodnutí o schválení a kontrahovania schválených projektov,
- monitorovania prebiehajúcich operácií a s nimi súvisiaceho poradenstva,
- využívanie výsledkov operácií pre oba typy intervencií,
- organizovanie stretnutí a podujatí pre predkladateľov projektov, partnerov, audítorov, expertov, členské štáty a iné subjekty s cieľom informovať ich o programoch, prediskutovať konkrétne aspekty ich implementácie, šíriť a zhodnocovať dosiahnuté výsledky,;
- podávania správ členským štátom a Európskej komisii.

5.4.3 Príklady podporovaných aktivít

Základné úlohy projektovej pomoci, organizovanie hodnotenia projektov, monitorovanie projektov, finančné riadenie programov a finančná kontrola sú základnou súčasťou aktivít.

Potrebné je aj externé poradenstvo pri zhromažďovaní a spracovaní údajov, implementácii elektronického systému riadenia, apod. Ďalšie odborné poradenstvo je potrebné v súvislosti so špecifickými otázkami riadenia programu na podporu medzinárodnej spolupráce, ktorá sa týka napr. prípravy projektov a právnych dokumentov, ktoré predstavujú organizačný rámec pre projekty spolupráce. Okrem toho je potrebné vytvoriť súbor odborníkov na hodnotenie žiadostí a špecifických otázok súvisiacich s lisabonskou a göteborgskou problematikou.

Očakáva sa, že okrem poskytovania informácií a poradenstva potenciálnym žiadateľom, aktivity v rámci technickej pomoci (napr. analýzy, štúdie, správy, poskytovanie informácií a publicita) prispejú k náležitému využitiu výsledkov dosiahnutých v rámci programov IIC a IVC a informovaní o nich.

Ďalšia aktivita spolufinancovaná z rozpočtu TP sa týka hodnotenia programov.

5.4.5. Operačné ustanovenia

Technická pomoc sa poskytuje na plnenie týchto úloh a vytvorenie vysoko kvalifikovaného a profesionálneho spoločného technického sekretariátu (JTS – Joint Technical Secretariat) a založenie informačných bodov (IB) v mestách Katovice (Poľsko), Lille (Francúzsko – v rámci JTS), Rostock (Nemecko) a Valencia (Španielsko) (ďalšie informácie sú uvedené v kapitole 6), ktoré koordinuje a vedie spoločný technický sekretariát.

Kapitola 6. Realizačné ustanovenia

V tejto kapitole sú opísané inštitúcie, ktoré pôsobia ako riadiaci orgán, certifikačný orgán, orgán auditu a spoločný technický sekretariát. Kapitola definuje úlohy všetkých zainteresovaných subjektov vrátane monitorovacieho výboru. Tiež opisuje vzťahy medzi jednotlivými subjektmi v rámci rozličných procesov, ktoré sú pre implementáciu programu potrebné.

Podrobnejšie informácie budú súčasťou rokovacieho poriadku monitorovacieho výboru, charakteristiky systému riadenia a kontroly podľa článku 71 ods. 1 nariadenia č. 1083/2006 a rozličných príručiek (napr. implementačná príručka, príručka pre realizáciu auditu, príručka pre žiadateľov), ktoré v spolupráci so spoločným technickým sekretariátom vypracuje riadiaci orgán a schváli monitorovací výbor.

6.1. Programové štruktúry

Štruktúra riadenia tohto programu vychádza zo štruktúry, ktorá sa uplatňuje pre program štrukturálnych fondov a skladá sa z nasledujúcich subjektov:

- **riadiaci orgán,**
- **certifikačný orgán,**
- **orgán auditu,**
- **monitorovací výbor,**
- **spoločný technický sekretariát,**
- **pracovná skupina** (nepovinná),
- **národné kontaktné body** (dôrazne sa odporúča).

Charakteristika, úlohy a povinnosti každého z týchto subjektov sú opísané v nasledujúcich odsekoch.

6.1.1. Riadiaci orgán

Riadiacim orgánom tohto programu je ~~Conseil Regional Nord – Pas de Calais (Rrégión Nord-Pas de Calais)~~ so sídlom na adrese:

~~Conseil Régional~~ *Région Nord -Pas de Calais*

~~Conseil Régional~~ *Hôtel de Région*

~~151, avenue du Président Hoover~~

~~59555 Lille Cedex~~

~~France~~

Riadiaci orgán, ktorému pomáha spoločný technický sekretariát, bude zodpovedný za riadenie a implementáciu operačného programu v súlade s článkom 60 nariadenia (ES) č. 1083/2006, a najmä za:

- a. zabezpečenie, aby sa operácie vyberali na financovanie v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na operačný program a aby dodržiavali uplatniteľné predpisy Spoločenstva a vnútroštátne predpisy počas celého obdobia vykonávania;

- b. overenie toho, že spolufinancované produkty sa dodajú a spolufinancované služby sa poskytnú, a za overenie, že výdavky na operácie vykázané prijímateľmi sa skutočne vynaložili a sú v súlade s predpismi Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi; preverovanie jednotlivých operácií na mieste sa môže vykonávať na vzorke v súlade s podrobnými predpismi, ktoré má Komisia prijať v súlade s postupom uvedeným v článku 103 ods. 3; V tomto zmysle a v súlade s článkom 15 nariadenia (ES) 1080/2006 sa riadiaci orgán presvedčí, či výdavky každého z prijímateľov, ktorí sa na operácii zúčastňujú, boli overené kontrolórom podľa článku 16 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1080/2006. Riadiaci orgán určí vykonávacie ustanovenia pre každú operáciu, v prípade potreby po dohode s vedúcim prijímateľom.
- c. zabezpečenie systému na zaznamenávanie a uchovávanie účtovných záznamov o každej operácii v rámci operačného programu v elektronickej podobe a za zabezpečenie zberu údajov o vykonávaní, ktoré sú potrebné na finančné riadenie, monitorovanie, preverovanie, audity a hodnotenie;
- d. zabezpečenie, aby prijímatelia a iné orgány zapojené do vykonávania operácií viedli buď samostatný účtovný systém, alebo vhodné kódové označenie účtov pre všetky transakcie súvisiace s operáciou tak, aby neboli dotknuté vnútroštátne účtovné pravidlá;
- e. zabezpečenie, aby sa hodnotenia operačných programov uvedené v článku 48 ods. 3 vykonávali v súlade s článkom 47;
- f. stanovenie postupov na zabezpečenie toho, aby sa všetky dokumenty týkajúce sa výdavkov a auditov požadovaných na zabezpečenie primeranej kontroly priebehu programu uchovávali v súlade s požiadavkami článku 90;
- g. zabezpečenie, aby certifikačný orgán dostal na účely certifikácie všetky potrebné informácie o postupoch a overeniach vykonaných v súvislosti s výdavkami;
- h. usmerňovanie práce monitorovacieho výboru a poskytovanie mu dokumentov, ktoré umožňujú monitorovať kvalitu vykonávania operačného programu z hľadiska konkrétnych cieľov;
- i. zostavenie a po schválení monitorovacím výborom predloženie výročnej a záverečnej správy o vykonávaní Komisii;
- j. zabezpečenie dodržiavania požiadaviek na informovanie a publicitu ustanovených v článku 69.

S podporou spoločného technického sekretariátu a v úzkej spolupráci s monitorovacím výborom musí riadiaci orgán prijať všetky nevyhnutné opatrenia, aby sa v čo najväčšej možnej miere predišlo automatickému zrušeniu záväzkov (tzv. automatic decommitment). Medzi takéto opatrenia patria najmä príslušné ustanovenia v rámci dotačných zmlúv s vedúcimi partnermi. Riadiaci orgán podpisuje zmluvu s vedúcim partnerom v mene programu.

6.1.2. Certifikačný orgán

Certifikačným orgánom tohto programu je **Caisse des Depots et Consignations**, francúzska štátna inštitúcia zodpovedná za všeobecné verejné úlohy podľa požiadaviek štátu a miestnych orgánov so sídlom na adrese:

Caisse des Dépôts et Consignations
15 Quai Anatole France
75356 Paris 07 SP
France

Certifikačný orgán je podľa článku 61 nariadenia (ES) č. 1083/2006 zodpovedný za overovanie celkovej spoľahlivosti a kvality výkonu programu pred zaslaním žiadosti o platbu od Európskej komisie, najmä za:

- a. zostavenie certifikovaných výkazov výdavkov a žiadostí o platbu a za ich predloženie Komisii;
- b. certifikovanie, že:
 - (i) výkaz výdavkov je presný, vychádza zo spoľahlivých účtovných systémov a je založený na overiteľných podporných dokumentoch;
 - (ii) vykázané výdavky sú v súlade s platnými predpismi Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi a boli vynaložené na operácie vybrané na financovanie v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na program, ktoré spĺňajú predpisy Spoločenstva a vnútroštátne predpisy;
- c. zabezpečenie toho, že na účely certifikácie dostal od riadiaceho orgánu primerané informácie o postupoch a overeniach vykonaných v súvislosti s výdavkami uvedenými vo výkazoch výdavkov;
- d. zohľadnenie výsledkov všetkých auditov vykonaných orgánom auditu alebo pod jeho vedením na účely certifikácie;
- e. vedenie účtovných záznamov v elektronickej podobe o výdavkoch vykázaných Komisii;
- f. účtovanie vymáhateľných súm a súm vybraných po zrušení celého príspevku na operáciu alebo jeho časti. Vrátené sumy sa vyplatia naspäť do všeobecného rozpočtu Európskej únie pred ukončením operačného programu tak, že sa odpočítajú z nasledujúceho výkazu výdavkov.

Certifikačný orgán bude zároveň platobným orgánom, ktorý zodpovedá za:

- príjem platieb od Komisie;
- výplata platieb prijímateľom.

6.1.3. Orgán auditu

Orgánom auditu tohto programu je **medziministerský výbor pre koordináciu kontrol týkajúcich sa európskych štrukturálnych fondov** so sídlom na adrese:

Commission Interministérielle de Coordination des Contrôles des actions cofinancées par les Fonds Structurels (CICC)

Immeuble Atrium 5,

Place des Vins de France,

75573 Paris Cedex12 France

Podľa článku 62 nariadenia (ES) č. 1083/2006 orgán auditu zodpovedá za:

- a. zabezpečenie, aby sa audity vykonávali s cieľom preveriť účinné fungovanie systému riadenia a kontroly operačného programu;
- b. zabezpečenie, aby sa audity operácií vykonávali na vhodnej vzorke, aby sa preverili vykázané výdavky;
- c. predloženie stratégie auditu, ktorá sa bude zaoberať subjektmi vykonávajúcimi audity uvedené v písmenách a) a b) použitou metódou, metódou výberu vzorky na audity operácií a orientačným plánom auditov s cieľom zabezpečiť, aby sa auditu podrobili hlavné subjekty a aby boli audity

počas celého programového obdobia rozvrhnuté rovnomerne, Komisii do deviatich mesiacov od schválenia operačného programu;

- d. do 31. decembra každého roku od roku 2008 do 2015 za:
- (i) predloženie výročnej kontrolnej správy, ktorá obsahuje nálezy auditov vykonaných počas predchádzajúceho 12-mesačného obdobia, ktoré sa končí 30. júna dotknutého roku, v súlade so stratégiou auditu operačného programu a uvádza nedostatky zistené v systémoch riadenia a kontroly programu Komisii. Prvá správa, ktorá sa predloží do 31. decembra 2008, sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2007 do 30. júna 2008. Informácie týkajúce sa auditov vykonaných po 1. júli 2015 sa zahrnú do záverečnej kontrolnej správy, ktorá je podkladom vyhlásenia o ukončení uvedeného v písmene e);
 - (ii) na základe kontrol a auditov, ktoré sa vykonali pod jeho vedením, vydanie stanoviska o tom, či systém riadenia a kontroly funguje dostatočne účinne na to, aby poskytol primeranú záruku, že výkazy výdavkov, ktoré sa predkladajú Komisii, sú správne, a na základe toho primeranú záruku, že príslušné transakcie sú zákonné a správne;
- e. predloženie vyhlásenia o ukončení, ktoré posudzuje platnosť žiadosti o záverečnú platbu a zákonnosť a správnosť príslušných transakcií zahrnutých do záverečného výkazu výdavkov, ktorý je doložený záverečnou kontrolnou správou, Komisii najneskôr do 31. marca 2017.

V súlade s článkom 71 ods. 3 nariadenia (ES) 1083/2006 orgán auditu vypracuje správu a stanovisko uvedené v článku 71 ods. 2 nariadenia (ES) 1083/2006.

Orgán auditu zabezpečí, aby sa v rámci výkonu auditov zohľadňovali medzinárodne uznávané audítorské štandardy.

Ak auditu a kontroly uvedené v odseku 1 písm. a) a b) vykonáva iný subjekt ako orgán auditu, orgán auditu zabezpečí potrebnú funkčnú nezávislosť tohto subjektu.

Orgánu auditu pomáha skupina audítorov, v ktorej sa nachádza po jednom zástupcovi z každého členského štátu zapojenom do operačného programu, a ktorá plní povinnosti uvedené v článku 62 nariadenia (ES) č. 1083/2006. Skupina audítorov bude vytvorená do troch mesiacov od prijatia rozhodnutia, ktorým sa schvaľuje operačný program. Skupinu audítorov, ktorá si vypracuje vlastný rokovací poriadok, vedie orgán auditu pre tento operačný program.

Audítori sú nezávislí od kontrolného systému uvedeného v článku 16 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1080/2006.

6.1.4. Monitorovací výbor

Do troch mesiacov od dátumu oznámenia rozhodnutia, ktorým sa schvaľuje operačný program, zúčastnené krajiny po dohode s riadiacim orgánom vytvoria monitorovací výbor. Monitorovací výbor vypracuje vlastný rokovací poriadok.

Monitorovací výbor sa skladá:

- z maximálne ~~dvôch~~ troch zástupcov z každého štátu (EÚ 27, Nórsko, Švajčiarsko) ~~– V odôvodnených prípadoch a po schválení monitorovacím výborom je prípustná účasť aj tretieho zástupcu;~~
- zástupcovia Európskej komisie, Výboru regiónov, riadiaceho orgánu, spoločného technického sekretariátu a v prípade potreby zástupcovia certifikačného orgánu a orgánu auditu sa zúčastňujú na práci monitorovacieho výboru v poradnej funkcii.

Každá krajina má jeden hlas. ~~Rozhodnutia sa prijímajú kvalifikovanou väčšinou. Rozhodnutia týkajúce sa riadenia a výkonu programu prijíma výbor konsenzom. Rozhodnutia o operáciách, ktoré sa majú financovať, sa prijímajú kvalifikovanou väčšinou. Z dôvodu finančnej zodpovednosti musí kvalifikovaná väčšina zahŕňať hlasy krajín, na území ktorých sídli partner alebo vedúci partner príslušnej operácie.~~ Tieto ustanovenia budú podrobnejšie rozpracované v rokovacom poriadku monitorovacieho výboru.

V súlade s článkom 65 nariadenia (ES) 1083/2006 sa monitorovací výbor presvedčí o účinnosti a kvalite vykonávania operačného programu v súlade s týmito ustanoveniami:

- a. zväží a schváli kritériá výberu financovaných operácií do šiestich mesiacov od schválenia operačného programu a schváli každú revíziu týchto kritérií v súlade s potrebami programovania;
- b. na základe dokumentov, ktoré predloží riadiaci orgán, pravidelne skúma pokrok v dosahovaní konkrétnych cieľov operačného programu;
- c. skúma výsledky vykonávania, najmä dosahovanie cieľov stanovených pre každú prioritnú os a hodnotenia uvedené v článku 48 ods. 3;
- d. zväží a schváli výročné a záverečné správy o vykonávaní uvedené v článku 67;
- e. dostáva informácie o výročnej kontrolnej správe alebo o tej časti správy, ktorá sa vzťahuje na príslušný operačný program, a všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže Komisia vzniesť po preskúmaní tejto správy alebo v súvislosti s danou časťou tejto správy;
- f. môže navrhnúť riadiacemu orgánu akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie operačného programu, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť ciele fondu uvedené v článku 3 alebo zlepšiť jeho riadenie vrátane finančného riadenia;
- g. zväží a schváli akýkoľvek návrh na zmenu a doplnenie obsahu rozhodnutia Komisie o príspevku z fondov.
- h. rozhoduje o vyhlásení výziev na predkladanie návrhov a o postupe pri podávaní projektových žiadostí (napr. jednostupňový alebo dvojstupňový prístup);
- i. schvaľuje jednotlivé žiadosti v rámci oboch typov intervencií na základe hodnotenia projektov a rozhoduje o použití dostupných štrukturálnych fondov EÚ;
- j. rozhoduje o spôsobe realizácie hodnotenia počas programovacieho obdobia (článok 47 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1083/2006);
- k. preveruje výsledky potenciálneho hodnotenia počas programovacieho obdobia;
- l. rozhoduje o realizácii technickej pomoci;
- m. schvaľuje úlohy v oblasti publicity a poskytovania informácií uvedené v kapitole II časť 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006;
- n. harmonizuje postupy s opatreniami interregionálnej spolupráce v rámci cieľov konvergenzie a konkurencieschopnosti;
- o. úzko spolupracuje s ďalšími relevantnými programami Spoločenstva;
- p. schvaľuje plán práce spoločného technického sekretariátu;
- q. skúma a schvaľuje príručky vypracované riadiacim orgánom a spoločným technickým sekretariátom.

Členovia monitorovacieho výboru zabezpečia, aby do prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia operačného programu boli na národnej úrovni zapojení všetci relevantní partneri, ako je uvedené v článku 11 nariadenia (ES) 1083/2006 a časti 6.4 tohto operačného programu.

6.1.5. Pracovná skupina

Monitorovaciemu výboru môže pomáhať pracovná skupina pozostávajúca z predchádzajúceho, aktuálneho a budúceho predsedu monitorovacieho výboru (tzv. trojka), zástupcu Komisie a riadiaceho orgánu s pomocou spoločného technického sekretariátu. Predseda môže v prípade potreby na porady pracovnej skupiny prizvať aj ďalších účastníkov. Monitorovací výbor bude informovaný o poradách pracovnej skupiny. Pracovná skupina môže monitorovaciemu výboru predkladať návrhy týkajúce sa realizácie programu.

Ustanovenia možno zakotviť v rokovacom poriadku monitorovacieho výboru.

6.1.6 Spoločný technický sekretariát

Riadiaci orgán po konzultácii s krajinami zastúpenými v programe vytvorí spoločný technický sekretariát.

Spoločný technický sekretariát podľa potreby pomáha riadiacemu orgánu, certifikačnému orgánu, orgánu auditu, monitorovaciemu výboru a pracovnej skupine pri vykonávaní ich povinností.

Spoločný technický sekretariát sídli v Lille:

INTERREG IVC - Joint Technical Secretariat

[Les Arcuriales – Entrée D – 5e étage](#)

[2445, rue de Tournai/Boulevard Carnot](#)

590800 Lille

France

Spoločný technický sekretariát bude mať medzinárodný personál. Počet a kvalifikácia zamestnancov zodpovedá nižšie uvedeným úlohám. Spoločný technický sekretariát je financovaný z rozpočtu technickej pomoci. Spoločný technický sekretariát má nasledovné povinnosti:

- a. pripravovať, realizovať a kontrolovať rozhodnutia monitorovacieho výboru;
- b. riadiť proces prekladania projektových žiadostí pre všetky projekty vrátane poskytovania informácií a poradenstva pre predkladateľov projektov (napr. pomocou informačného balíčka pre žiadateľov), kontrolovať a hodnotiť žiadosti a informovať partnerov o rozhodnutiach;
- c. poskytovať poradenstvo a pomoc pre projekty v súvislosti s realizáciou aktivít a finančnou správou;
- d. monitorovať pokrok dosahovaný v rámci projektov prostredníctvom zhromažďovania a kontrolovania monitorovacích správ, monitorovania výstupov, výsledkov a finančnej realizácie;
- e. monitorovať záväzky a platby prostriedkov EFRR na programovej úrovni;
- f. distribuovať informácie a realizovať opatrenia v oblasti publicity týkajúce sa programu a jeho projektov, vrátane prevádzkovania internetovej stránky programu;
- g. pomáhať a organizovať aktivity na podporu tvorby a rozvoja projektov;
- h. organizovať podujatia na hľadanie partnerov v rámci celej EÚ;
- i. udržiavať kontakty a spolupracovať s implementačnými orgánmi a Európskou komisiou;
- j. spolupracovať s organizáciami, inštitúciami a sieťami relevantnými pre ciele programu;
- k. vykonávať bežnú prácu sekretariátu, t.j. organizovať stretnutia, vyhotovovať zápisnice, atď.

- l. zabezpečiť všetky nové úlohy súvisiace s „rozhybaním“ programu (napr. zhodnocovanie minulých a prebiehajúcich operácií, rozširovanie osvedčených postupov a organizácia práce expertných skupín).
- m. podporovať skupiny finančných kontrolórov.

Spoločný technický sekretariát budú podporovať štyri **informačné body (IB)**, ktoré sa nachádzajú v **Katoviciach** (Poľsko), **Lille** (Francúzsko – v rámci JTS), **Rostocku** (Nemecko) a **Valencii** (Španielsko). Hoci väčšina projektov má pokrývať niekoľko geografických oblastí, aktivity informačných bodov sa zamerajú na istú geografickú oblasť.

Informačné body budú mať medzinárodný personál. Počet a kvalifikácia zamestnancov zodpovedá nižšie uvedeným úlohám. Informačné body, financované z rozpočtu technickej pomoci, kontrahuje riadiaci orgán. Informačné body pomáhajú spoločnému technickému sekretariátu pri plnení nasledovných úloh:

- a. organizovanie podujatí v oblasti ich pôsobnosti v prospech potenciálnych predkladateľov projektov a vedúcich partnerov;
- b. podpora národných kontaktných bodov (pozri odsek 6.1.7);
- c. pomoc spoločnému technickému sekretariátu pri organizovaní podujatí na hľadanie partnerov v rámci EÚ;
- d. organizácia putovných podujatí v oblasti ich pôsobnosti;
- e. podpora tvorby a rozvoja projektov;
- f. pomoc pri tvorbe a vedení databázy kontaktov v oblasti publicity (médiá, špecializované časopisy, kľúčoví aktéri);
- g. pomoc spoločnému technickému sekretariátu pri identifikácii a zaznamenávaní osvedčených postupov;
- h. účasť na implementácii stratégie pre publicitu programu v ich oblasti s cieľom pomáhať pri propagovaní programu v rámci celej Európy;
- i. poskytovanie vstupných informácií pre opatrenia spoločného technického sekretariátu v oblasti komunikácie, vrátane aktualizácie internetových stránok a newsletterov zasielaním relevantných informácií;
- j. pomoc predkladateľom projektov prostredníctvom:
 - o úvodného poradenstva pre predkladateľov projektov (e-mailom, telefonicky, na osobných stretnutiach) o požiadavkách a kritériách programu, predovšetkým interregionálneho charakteru ich projektov a ich významu pre programové priority;
 - o skúmania tém, ktorým sa predkladatelia projektov venujú a geografického umiestnenia vedúcich partnerov/projektových partnerov z ich oblasti s cieľom podrobne zmonitorovať medzery v projektových témach a ich geografickom pokrytí v rámci každého členského štátu a celej EÚ;
 - o podpory vzniku nových projektov v oblastiach, kde boli identifikované medzery, pomocou osobitne cielených opatrení v rámci publicity a komunikácie;
 - o pomoci pri hľadaní projektových partnerov identifikovaním vhodných partnerov v oblasti daného IB, ktorí sa môžu zapojiť do projektov spolu s ďalšími zainteresovanými stranami z rovnakej, alebo iných oblastí;

- o poskytovania pomoci spoločnému technickému sekretariátu pri iniciovaní a tvorbe kvalitných projektov na naplnenie cieľov programu, to znamená pri tvorbe relevantných projektových nápadov;
- o aktualizovania zoznamu projektových nápadov vytvorených vedúcimi predkladateľmi projektov v oblasti ich pôsobnosti a pravidelným informovaním JTS o nových projektových nápadoch, ktoré im boli predložené;
- o organizovania regionálnych seminárov pre vedúcich predkladateľov projektov s cieľom napomôcť nadväzovanie kontaktov a výmenu administratívnych informácií medzi vedúcimi prebiehajúcich projektov (v zóne) a spoločným technickým sekretariátom s prístupom k hlavnej databáze projektov v Lille;
- k. koordinovanie a podpora národných a regionálnych kontaktov, čo zahŕňa organizovanie pravidelných stretnutí s cieľom informovať ich o výsledkoch programu, najnovších technických, administratívnych a finančných prvkoch, príručkách, predpisoch, atď.;
- l. pomoc spoločnému technickému sekretariátu pri hodnotení žiadostí, ktorých vedúci partneri sa nenachádzajú v ich geografickej oblasti a pri poskytovaní informácií a pomoci predkladateľom projektov a partnerom, ktoré sa týkajú problematiky realizácie programu
- m. realizácia vybraných úloh tematickej programovej kapitalizácie.

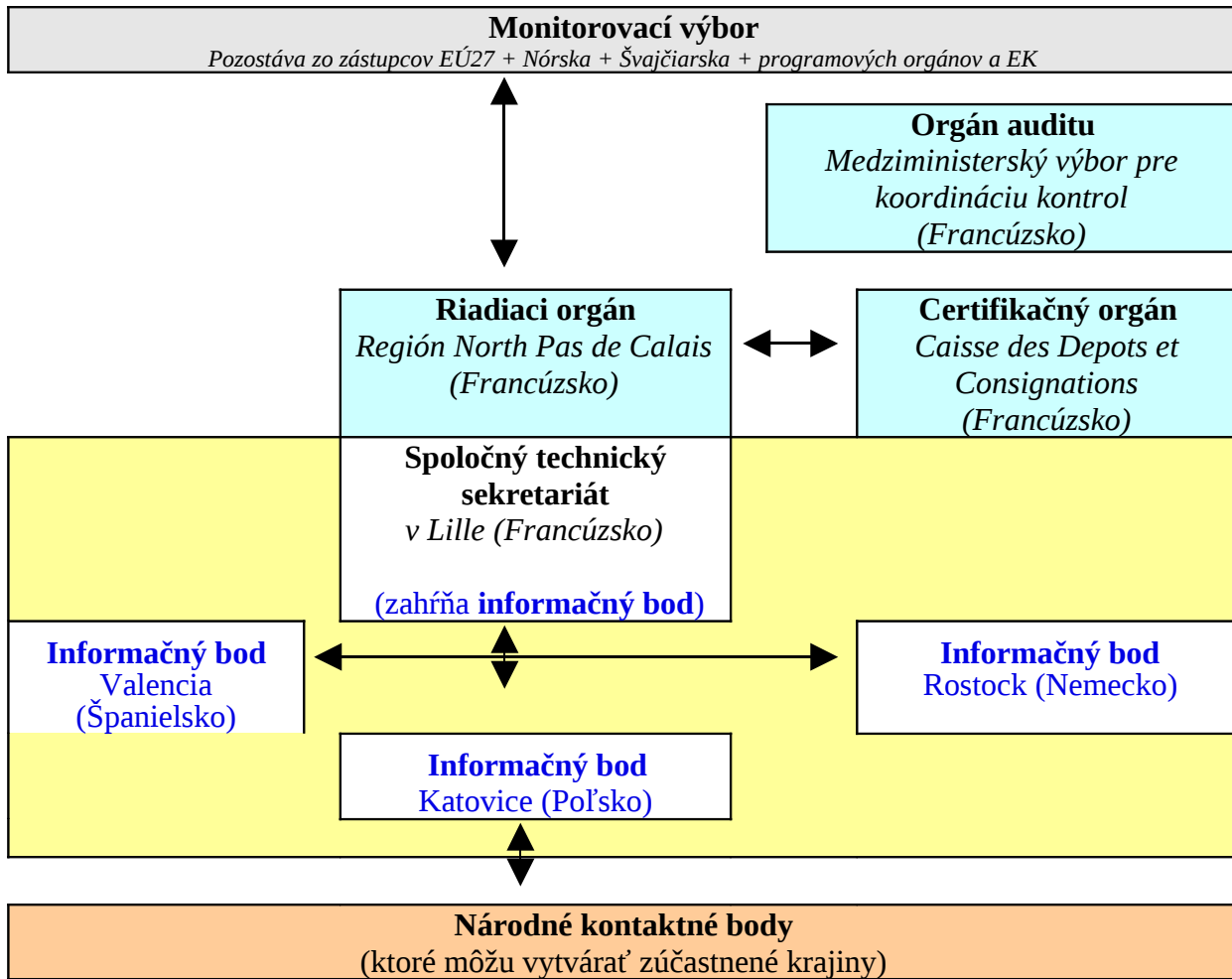
6.1.7 Národné kontaktné body

Odporúča sa, aby orgány štátov, ktoré sa zúčastňujú tohto programu interregionálnej spolupráce, založili národné kontaktné body.

Tieto národné kontaktné body môžu mať dôležitú úlohu v propagácii programu medzi potenciálnymi predkladateľmi projektov vo svojej krajine a pri ich podpore pri tvorbe projektov. Národné kontaktné body budú podporované a riadené informačnými bodmi a spoločným technickým sekretariátom.

Vytvorenie národného kontaktného bodu je dobrovoľné. Výdavky národných kontaktných bodov nebudú kryté z rozpočtu technickej pomoci tohto programu.

9.1.8 Schematický prehľad štruktúr programu INTERREG IVC

6.2. Postupy pri výbere projektov

6.2.1. Projekty regionálnych iniciatív

Proces podávania žiadostí o podporu projektu a ich výberu možno uskutočňovať prostredníctvom jedностupňového alebo dvojestupňového prístupu. Rozhodnutie spočíva na monitorovacom výbore. Pri jedностupňovom prístupe predkladá vedúci partner úplnú žiadosť priamo. Pri dvojestupňovom prístupe monitorovací výbor na základe prvého náčrtu hlavných charakteristík projektu predloženého vedúcim partnerom rozhodne, či sa bude žiadosťou ďalej zaoberať.

Spoločný technický sekretariát zabezpečí hodnotenie žiadostí predložených podľa kritérií oprávnenosti a kvality, ktoré schváli monitorovací výbor a monitorovaciemu výboru predloží návrh rozhodnutia.

6.2.2. Využívanie výsledkov, vrátane Fast Track projektov

Žiadosti o podporu projektu je možné predložiť po zverejnení výzvy na predkladanie návrhov.

Spoločný technický výbor predloží žiadosti členom monitorovacieho výboru. Zorganizuje hodnotenie predložených žiadostí podľa kritérií oprávnenosti a kvality, ktoré schváli monitorovací výbor a monitorovaciemu výboru predloží návrh rozhodnutia.

Okrem toho, Komisia oznámi monitorovaciemu výboru, ktoré projekty považuje za vhodných kandidátov pre tzv. Fast Track projekty.

6.3. Systém monitorovania a hodnotenia

6.3.1. Monitorovanie

Monitorovanie tohto programu poskytne informácie o stave jeho implementácie v danom čase. Bude pokrývať finančné otázky aj výsledky a plnenie cieľov na projektovej úrovni. Porovnaním postupu pri realizácii projektov s cieľmi programu podporuje jeho kvalitnejšiu a efektívnejšiu implementáciu. Monitorovanie bude vychádzať z pravidelných správ, ktoré predkladajú hlavní partneri projektov. Z hľadiska obsahu sa zameria na výstupy a výsledky spolupráce a bude sa usilovať o identifikovanie vplyvov širšieho využitia inovatívnych myšlienok a nástrojov, ktoré sú výsledkom interregionálnej spolupráce.

Monitorovací systém poskytuje informácie podľa požiadaviek prílohy 3 nariadenia Komisie č. 1828/2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006. Program stanovuje ukazovatele pre monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku. Ukazovatele sú opísané v kapitole 4 a prílohe 2. Pokrývajú operačné a tematické ciele programu aj prierezové oblasti, medzi ktoré patrí rovnosť príležitostí, životné prostredie a trvalo udržateľný rozvoj a tvoria základ monitorovacieho systému. Informácie o plnení ukazovateľov týkajúcich sa výkonu operácií (priorita 1 a 2) poskytujú vedúci partneri v podobe pravidelných správ. Kvantifikáciu ukazovateľov o výkone riadenia programu (priorita 3) zabezpečí spoločný technický sekretariát. Monitorovací výbor ich môže doplniť. Riadiaci orgán môže vyvinúť iniciatívu a navrhnúť ďalšie ukazovatele.

Vedúci partneri budú povinní predkladať pravidelné správy o výsledkoch, ktoré ich projekty dosahujú. Súčasťou správ bude povinnosť kvantifikovať určitý súbor ukazovateľov výkonu operácií. Spoločný technický sekretariát zozbiera a zhromažďuje údaje z týchto správ, ktoré umožnia vypracovať závery na úrovni programu. Riadiaci orgán použije túto dokumentáciu spolu s dodatočnými informáciami o finančnej implementácii pri vypracovaní ročnej a záverečnej správy, ktoré predloží monitorovaciemu výboru. Monitorovací výbor zhodnotí informácie z monitorovania na základe každoročnej správy o stave systému monitorovania. Informácie sa Komisii predkladajú v databázovom formáte podľa prílohy III nariadenia Komisie č. 1828/2006. Súčasťou budú aj informácie o dodatočných kvantifikovaných hodnotiacich ukazovateľov, ktoré idú na rámec monitorovania. Zodpovednosť za implementáciu tohto systému bude niesť riadiaci orgán.

6.3.2. Systém finančnej kontroly

V súlade s článkom 16 nariadenia (ES) č. 1080/2006 zriadi každý členský štát systém kontroly, ktorý umožní overovať dodávku spolufinancovaných tovarov a poskytnutie spolufinancovaných služieb, správnosť deklarovaných výdavkov na operácie alebo časti operácií, ktoré sa vykonávajú na jeho území, a súlad týchto výdavkov a súvisiacich operácií alebo častí týchto operácií s predpismi Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi členského štátu.

Na tento účel vymenuje každý členský štát kontrolórov zodpovedných za overovanie zákonnosti a správnosti výdavkov, ktoré deklarujú jednotliví prijímatelia zúčastnení na operácii. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že na celú programovú oblasť vymenujú jedného kontrolóra. Ak dodávka spolufinancovaných tovarov a poskytnutie spolufinancovaných služieb môžu byť overené iba vzhľadom na celú operáciu, vykoná toto overenie kontrolór členského štátu, v ktorom sa nachádza vedúci prijímateľ alebo riadiaci orgán. Ďalšie podrobnosti o systémoch kontroly, ktoré zavedú členské štáty, budú uvedené v opise systémov monitorovania a kontroly v súlade s prílohou XII nariadenia Komisie č. 1828/2006 z dňa 8. decembra 2006.

6.3.3. Výročná a záverečná správa o vykonávaní

Do 30. júna každého roku, po prvý krát v roku 2008, predkladá riadiaci orgán Komisii výročnú správu Výročnej správy vypracuje spoločný technický sekretariát v súlade s požiadavkami článku 67 nariadenia (ES) č. 1082/2006. Tieto správy schvaľuje pred ich odoslaním Komisii monitorovací výbor.

Záverečná správa o vykonávaní bude predložená Komisii do 31. marca 2017 na základe rovnakých pravidiel ako výročné správy.

6.3.4 Hodnotenie

Program bol predmetom ex ante hodnotenia nezávislými hodnotiteľmi s cieľom zlepšiť jeho kvalitu a optimalizovať alokáciu rozpočtových prostriedkov. Odporúčania z tohto hodnotenia boli zohľadnené pri vypracovaní programu, ako je uvedené v odseku 4.6 tohto dokumentu.

V polovici realizácie programu sa vykoná hodnotenie, ktorého cieľom okrem iného bude zhodnotiť programovú stratégiu, jej vykonávanie a použitie rozpočtu technickej pomoci.

Ako je uvedené v článku 48 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1083/2006, členské štáty môžu uskutočniť ďalšie hodnotenia súvisiace s monitorovaním operačného programu.

Výsledky všetkých hodnotení sa posielajú monitorovaciemu výboru a Komisii.

6.3.5. Výmena údajov elektronickými prostriedkami

Podľa článku 66 a 76 nariadenia (ES) č. 1083/2006 je nevyhnutné zaviesť, prevádzkovať a prepojiť počítačové systémy. Tento databázový systém musí spĺňať osobitné požiadavky. Databáza by mala byť pripravená na zadávanie a spracovanie nasledovných údajov o projektoch a projektových partneroch:

- a. číslo projektu, názov, priorita a opatrenie;
- b. výsledok hodnotenia žiadosti;
- c. dátum schválenia, dátum uzavretia zmluvy, dátum začatia a trvanie projektu;
- d. oprávnené výdavky a spolufinancovanie projektu z prostriedkov EFRR;
- e. kontaktné informácie vedúceho partnera a ostatných projektových partnerov vrátane názvu a adresy, kontaktnej osoby, telefónneho a faxového čísla, e-mailovej adresy a oblasti cieľa;

- f. bankové detaily vedúceho partnera.

Okrem toho musí byť databáza pripravená na zadávanie a spracovanie informácií získaných zo správ o činnosti a finančných výkazov vedúceho partnera. Mala by podporovať nasledovné funkcie:

- a. monitorovanie konečných termínov na podávanie správ;
- b. pre každú správu by mal byť k dispozícii samostatný formulár pre zadávanie údajov na hodnotenie aktivít a výdavkov vykazovaných v rámci jednotlivých rozpočtových položiek;
- c. automatický výpočet kumulatívneho využitého rozpočtu a označenie prekročených rozpočtových položiek;
- d. informácie o poskytnutých platbách.

Na pomoc spoločnému technickému sekretariátu pri plnení jeho povinností v oblasti monitorovania a podávania správ databáza musí poskytovať formuláre na poskytovanie údajov vrátane nasledovných:

- a. záväzky a platby na projektovej úrovni
- b. stav výkazníctva;
- c. prehľad projektového rozpočtu;
- d. prehľad správ o činnosti a finančných výkazov;
- e. finančnú situáciu projektu a projektového partnera;
- f. geografický stav (región, krajina) podľa partnera

Forma a obsah účtovných informácií v databáze zodpovedá požiadavkám podľa článku 14 a prílohy III nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006. Použijú sa aj kódy pre „kategorizáciu pomoci z fondov“ podľa prílohy II vyššie uvedeného nariadenia.

Aby bolo možné preniesť počítačové súbory Komisií bude mať administratívny systém databázy schopnosť vytvárať súbory rozhrania v súlade s článkom 14 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006.

6.3.6. Mobilizácia a cirkulácia finančných tokov

a) Príspevok rôznych partnerov k financovaniu programu

Na programovej úrovni je technická pomoc spoločne financovaná 27 členskými štátmi EÚ a EFRR. Miera spolufinancovania členskými štátmi je 30% (70% je financovaných z EFRR). Dodatočný príspevok do rozpočtu technickej pomoci poskytujú Nórsko a Švajčiarsko. Celkový rozpočet technickej pomoci je 28,1 milióna eur (pozri tabuľku č. 6). Podiel každého členského štátu zodpovedá podielu jeho obyvateľstva na celkovej počte obyvateľov štátov EÚ 27 v roku 2005. Národnú platbu možno previesť v jednej alebo niekoľkých splátkach na účet certifikačného orgánu.

Finančné toky medzi certifikačným orgánom a prijímateľmi technickej pomoci sú založené na právnych dohodách medzi riadiacim orgánom a ostatnými subjektmi v súlade s požiadavkami finančného riadenia a kontroly, ktoré sú stanovené v kapitole II oddiel 3 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006.

b) Hlavné fázy financovania Spoločenstva od certifikačného orgánu na vedúcich partnerov

Všetky projekty musia byť predfinancované projektovými partnermi. Vedúci partner zhromaždí certifikované výkazy výdavkov všetkých projektových partnerov a certifikačnému orgánu predloží žiadosť o ich preplatenie. Maximálne sadzby pre preplácanie oprávnených výdavkov sú uvedené

v tabuľke č. 8 v odseku 7.4. Výdavky prepláca certifikačný orgán vedúcemu partnerovi, ktorý získané peniaze ďalej rozdeľuje medzi jednotlivých partnerov podľa dohody o partnerstve.

6.3.7. Publicita a poskytovanie informácií

Ako je stanovené v kapitole II oddiel 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, tento program a jeho výsledky sú predmetom ucelenej stratégie informovanosti a publicity, ktorej cieľom je zaistiť účasť a poskytovať informácie čo najširšej verejnosti a súkromným aktérom a ďalej šíriť dosiahnuté výsledky. Na šírenie informácií o programe stratégia využije všetky relevantné komunikačné kanály. Osobitný dôraz sa bude klásť na možnosti, ktoré poskytujú elektronické médiá: internetové stránky, mailing listy, atď. tvoria neoddeliteľnú súčasť celkovej stratégie.

Komunikačné aktivity riadiaceho orgánu budú podporované aktivitami Komisie, keďže účinná komunikácia bude kľúčovou súčasťou iniciatívy „Regióny pre ekonomickú zmenu“.

Zodpovednosť za opatrenia v oblasti informovanosti a publicity nesie riadiaci orgán. Komunikačnú stratégiu bude realizovať komunikačný úradník na sekretariáte programu INTERREG IVC podľa usmernení programového riaditeľa a riadiaceho orgánu. Sieť informačných bodov sa bude podieľať na implementácii komunikačného plánu vo svojej oblasti. V prípade potreby budú o pomoc pri organizovaní veľkých podujatí alebo pri informovaní o osobitných formách podpory požiadané súkromné subjekty (organizátori podujatí, novinári, vydavatelia).

Spoločný technický sekretariát v mene riadiaceho orgánu predloží úplný a podrobný komunikačný plán do štyroch mesiacov od prijatia programu, ako je stanovené v oddieli 1 článok 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006.

Rozpočet pre komunikačný plán na roky 2007-2015 bol navrhnutý vo výške €2 460 000.

Na šírenie informácií o programe komunikačná stratégia využije všetky relevantné komunikačné kanály.

Cieľové skupiny zahŕňajú:

- možných partnerov pre schválené operácie v rámci programu INTERREG IVC;
- partnerov a vedúcich partnerov schválených operácií v rámci programu INTERREG IVC;
- zástupcov miestnych, regionálnych a mestských orgánov;
- inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom;
- riadiace orgány programov konvergencie, konkurencieschopnosti a zamestnanosti;
- európske inštitúcie (Európsky parlament, Európska komisia, Výbor regiónov);
- médiá, európska verejnosť.

Naplánované sú rozličné spôsoby komunikácie v závislosti od cieľovej skupiny. Medzi ne patria: fóra pre vyhľadávanie partnerov, podujatia zamerané na šírenie a zhodnocovanie výsledkov, tematické podujatia, informačné semináre, všeobecné aktivity v oblasti tlače a publicity.

Prvý seminár programu INTERREG IVC vrátane fóra pre vyhľadávanie partnerov je naplánované na september 2007 v Lisabone. Fóra na vyhľadávanie partnerov sa budú organizovať každoročne až do zverejnenia poslednej výzvy na predkladanie žiadostí. Tieto celoeurópske podujatia majú za cieľ propagovať možnosti programu v oblasti financovania, stimulovať tvorbu projektov a vyhľadávanie vhodných partnerov, šíriť výsledky a posilniť ich tematické zhodnocovanie.

Informačné semináre pre vedúcich partnerov by mali každé dva roky organizovať informačné body podľa geografických regiónov. Tým sa na seminároch zabezpečí účasť menších, lepšie zvládnuteľných skupín.

Všeobecné aktivity v oblasti tlače a publicity budú zahŕňať monitoring tlače a vytvorenie a údržbu internetovej stránky a newslettera programu INTERREG IVC. Bude uzavretá zmluva s profesionálnym grafikom a webovým dizajnérom, ktorých úlohou bude vytvoriť graficky príťažlivú stránku s jednoduchou navigáciou, na ktorej bude možné nájsť databázu projektov, programové dokumenty na stiahnutie, informačný balíček pre žiadateľov a kontaktné údaje.

Vo výročných správach a záverečnej správe budú uvedené príklady opatrení realizovaných v rámci komunikačného plánu v oblasti informovanosti a publicity, zoznam prijímateľov, názvy operácií a výška pridelených verejných prostriedkov a opis všetkých významných zmien v komunikačnom pláne.

Súčasťou výročnej správy za rok 2010 a záverečnej vykonávacej správy bude kapitola venovaná hodnoteniu výsledkov opatrení v oblasti poskytovania informácií a publicity s ohľadom na zviditeľnenie operačného programu a povedomie o ňom a úlohe, ktorú pri tom zohralo Spoločenstvo.

6.4. Partnerstvo

V súlade s článkom 11 nariadenia (ES) č. 1083/2006 sa plnenie cieľov programu zabezpečuje v rámci úzkej spolupráce (ďalej označovanej ako partnerstvo) medzi Komisiou a každým členským štátom. Ak je to vhodné a ak je to v súlade s platnými vnútroštátnymi predpismi a praxou, každý členský štát organizuje partnerstvo s orgánmi a subjektmi, ako sú:

- a. príslušné regionálne, miestne, mestské a ostatné orgány verejnej správy;
- b. hospodárski a sociálni partneri;
- c. akýkoľvek iný vhodný subjekt, ktorý zastupuje občiansku spoločnosť, partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládne organizácie a subjekty zodpovedné za podporu rovnosti medzi mužmi a ženami.

Každý členský štát určí najreprezentatívnejších partnerov na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni a v hospodárskej a sociálnej, environmentálnej alebo inej oblasti (ďalej len „partneri“) v súlade s národnými predpismi a praxou, pričom vezme do úvahy potrebu presadzovať rovnosť medzi mužmi a ženami a podporovať trvalo udržateľný rozvoj prostredníctvom zahrnutia požiadaviek na ochranu a zlepšovanie životného prostredia.

Partnerstvo sa uskutočňuje v plnom súlade s príslušnými inštitucionálnymi, zákonnými a finančnými právomocami každej kategórie partnerov vymedzených v článku 1 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1083/2006.

Partnerstvo zahŕňa prípravu, vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie operačných programov. Ak je to vhodné, členské štáty zapoja do rôznych etáp programovania v rámci časového limitu stanoveného pre každú etapu každého z príslušných partnerov, a najmä regióny.

V etape prípravy operačného programu bol rozposlaný tretí revidovaný návrh operačného programu a environmentálna správa na konzultáciu vyššie uvedeným relevantným orgánom a 20. decembra 2006 zverejnený na internetovej stránke programov INTERREG IIC. Prišlo viac ako 300 pripomienok od 46 orgánov z 15 štátov. Približne 100 z týchto pripomienok obsahovalo stanoviská k environmentálnym otázkam v rámci operačného programu, k strategickému environmentálnemu hodnoteniu a environmentálnej správe a jej odporúčaniam. 200 doručených pripomienok sa týkalo operačného programu. Všetky pripomienky boli vysoko konštruktívne a v opodstatnených prípadoch boli zapracované to programu INTERREG IVC rovnako ako odporúčania, ktoré obsahovala environmentálna správa. Podrobnosti sú uvedené v súhrnnej správe z environmentálneho hodnotenia SEA.

Kapitola 7: Finančné ustanovenia

7.1. Úvod

Táto kapitola popisuje finančné ustanovené programu interregionálnej spolupráce INTERREG IVC.

Nasledovné odseky približujú plán financovania programu, ustanovenia týkajúce geografickej oprávnenosti projektových partnerov a dojednania týkajúce sa spolufinancovania.

	Štrukturálne fondy (EFRR)	Spolu
2007	33 519 180	33 519 180
2008	35 753 777	35 753 777
2009	39 659 847	39 659 847
2010	45 335 266	45 335 266
2011	51 221 838	51 221 838
2012	55 632 584	55 632 584
2013	60 199 270	60 199 270
Celkový súčet za roky 2007-2013	321 321 762	321 321 762

7.2. Plán

financovania

V súlade s požiadavkami nariadenia č. 1080/2006, článok 12 ods. 6, pre tento program existuje jednotný plán financovania bez rozdelenia podľa členských štátov. Tento plán sa predkladá vo forme dvoch tabuliek.

Tabuľka č. 5 uvádza rozdelenie finančného príspevku z EFRR na každý rok programovacieho obdobia 2007-2013. Veľkosť ročného príspevku z EFRR sa s rokmi zvyšuje tak, aby zodpovedal priebehu vykonávania programu. Prvé roky vykonávania programu je možné považovať za štartovaciu etapu, počas ktorej je len niekoľko projektov plne funkčných. V priebehu rokov počet operácií pravdepodobne vzrastie, rovnako ako miera ich výdavkov. Preto sa ročné príspevky z EFRR ku koncu programu postupne zvyšujú.

Tabuľka č. 6 uvádza celkovú výšku finančného príspevku poskytnutého z EFRR a národného financovania na celé programovacie obdobie na operačný program ako celok aj na každú prioritnú os. V tabuľke je uvedená aj priemerná miera príspevku z EFRR na každú z priorit (zásady spolufinancovania sú podrobnejšie opísané v odseku 7.4).

Tabuľka č. 7 obsahuje rozdelenie financovania z prostriedkov EFRR a národných zdrojov na tri programové priority v nasledovnom členení: podiel celkového oprávneného príspevku, podiel celkového príspevku z EFRR a podiel celkového národného príspevku.

Všetky hodnoty uvedené v tabuľkách sú v bežných cenách (vrátane indexácie).

Tabuľka č. 5: Plán financovania programu INTERREG IVC s uvedením výšky ročného príspevku na OP z EFRR

Tabuľka č. 6: Plán financovania programu INTERREG IVC na celé programovacie obdobie

Ref. číslo OP: CCI 2007CB163PO046

Prioritné osi podľa zdroja financovania, v euro

	Zdroje Spoločenstva (a)	Národný príspevok (b)=(c)+(d)	Indikatívne rozdelenie národného príspevku		Zdroje spolu (e) = (a)+(b)	Miera spolufinancovania ⁸ (f) = (a)/(b)	Príspevky E
			Verejné zdroje (c)	Súkromné zdroje (d)			
Priorita 1 <i>Inovácie a znalostná ekonomika, EFRR, verejné zdroje</i>	176 726 969	44 181 742	44 181 742	0	220 908 711	80%	
Priorita 2 <i>Životné prostredie a prevencia voči rizikám, EFRR, verejné zdroje</i>	125 315 487	31 328 872	31 328 872	0	156 644 359	80%	
Priorita 3 <i>Technická pomoc, EFRR, verejné zdroje</i>	19 279 306	8 262 560	8 262 560	0	27 541 866	70%	
CELKOM	321 321 762	83 773 174	83 773 174	0	405 094 936	79%	

⁸ Zaokrúhľuje sa najbližšie celé číslo v tabuľke. Presná miera používaná pri refundácii platieb v miere (f).

Tabuľka č. 7: Rozdelenie celkových oprávnených rozpočtových prostriedkov medzi tri priority

	<i>Celkové oprávnené prostriedky</i>	<i>Podiel celkových oprávnených prostriedkov</i>	<i>Prostriedky z EFRR</i>	<i>Podiel celkového príspevku z EFRR</i>	<i>Národné prostriedky</i>
	<i>(in EUR)</i>	<i>(v %)</i>	<i>(v EUR)</i>	<i>(v %)</i>	<i>(v EUR)</i>
<i>Priorita 1 Inovácie a znalostná ekonomika</i>	220 908 711	54,53	176 726 969	55,00	44 181 7
<i>Priorita 2 Životné prostredie a prevencia voči rizikám</i>	156 644 359	38,67	125 315 487	39,00	31 328 8
<i>Priorita 3 Technická pomoc</i>	27 541 866	6,80	19 279 306	6,00	8 262 5
CELKOM	405 094 936	100,00	321 321 762	100,00	83 773 3

7.3. Geografická oprávnenosť partnerov

Tento operačný program podporuje aktivity spolupráce medzi regionálnymi aktérmi zo všetkých častí EÚ. Okrem toho sú Nórsko a Švajčiarsko plnoprávnymi členmi programu a účasť aktérov z týchto krajín je vítaná. Napokon za istých podmienok možno financovať aj spoluprácu s krajinami mimo územia Únie. V súvislosti s geografickou oprávnenosťou prijímateľov sa uplatňujú nasledujúce zásady:

- Prostriedky z EFRR môžu získať partneri z členských štátov EÚ.
- Partneri z Nórska a Švajčiarska môžu využiť prídely z nórskeho respektíve švajčiarskeho príspevku na financovanie programu.
- V súlade s nariadením o EFRR (článok 21 ods. 3 nariadenia č. 1080/2006), EFRR môže financovať výdavky vynaložené pri vykonávaní operácií alebo častí operácií na území krajín mimo Európskeho spoločenstva do limitu 10 % zo sumy jeho príspevku na daný operačný program, ak ide o operácie v prospech regiónov Spoločenstva. Táto možnosť sa bude primárne využívať v prípade partnerov z krajín IPA⁹. Takto pridelené prostriedky budú použité pod dohľadom partnera z členského štátu EÚ, aby bola zabezpečená náležitá finančná kontrola.
- Účasť partnerov z Nórska a Švajčiarska sa nepovažuje za súčasť uvedeného 10% limitu.
- Alternatívne sa môžu partneri z krajín IPA zúčastňovať na operáciách využívajúcich financovanie z IPA bez získania spolufinancovania z EFRR.
- Vo všeobecnosti platí, že operácií sa môžu zúčastňovať aj partneri z krajín mimo EÚ, pokiaľ si zabezpečia financovanie z vlastných zdrojov.

7.4. Miery spolufinancovania

⁹ IPA: Instrument for Pre-Accession Assistance (nástroj predvstupovej pomoci), poskytuje podporu kandidátskym a potenciálnym kandidátskym štátom na členstvo v EÚ. Viac informácií na: http://ec.europa.eu/enlargement/financal_assistance/ipa/index_en.htm.

Tabuľka č. 8 uvádza maximálne miery spolufinancovania z EFRR platné pre tento program.

Pre priority 1 a 2 platia dve rôzne miery spolufinancovania. Na základe článku 53 nariadenie č. 1083/2006 pre členské štáty, ktorých HDP na obyvateľa v období rokov 2001 – 2003 bol nižší ako 85 % priemeru EÚ 25 v tom istom období, príspevok z EFRR neprekročí 85 % oprávnených výdavkov. Pre všetky ostatné členské štáty je maximálny príspevok z EFRR 75% oprávnených výdavkov.¹⁰

Maximálna miera spolufinancovania pre účasť partnerov z Nórska a Švajčiarska na operáciách v rámci priority 1 a 2 je 50%, ktoré sa čerpá z nórskeho a švajčiarskeho rozpočtového príspevku uvedeného v tabuľke č. 6.

Miera spolufinancovania pre aktivity tematickej programovej kapitalizácie je stanovená na 75 % oprávnených výdavkov.

Príspevok z EFRR na technickú pomoc (priorita 3) je stanovený na 70 %. Dodatočný príspevok do rozpočtu technickej pomoci poskytuje Nórsko a Švajčiarsko.

¹⁰ Pre výpočet celkového rozpočtu programu (tabuľka č. 6) sa pre priority 1 a 2 použil priemer týchto dvoch sadzieb spolufinancovania z EFRR (t.j. 80%).

Tabuľka č. 8: Maximálne miery spolufinancovania z EFRR

	Miera spolufinancovania (EFRR)	Členské štáty EÚ
Projekty: Priorita 1 a Priorita 2	Max. 75 %	Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Španielsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo
	Max. 85 %	Bulharsko, Česká republika, Cyprus, Estónsko, Grécko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko
Tematická programová kapitalizácia: Priorita 1 a Priorita 2	75 %	Všetky členské štáty EÚ
Priorita 3	70 %	Všetky členské štáty EÚ

Kapitola 8: Komplementárnosť s inými programami a politikami EÚ

8.1. Komplementárnosť s aktivitami spolupráce v rámci iných programami

8.1.1. Komplementárnosť s programami konvergenencie, konkurencieschopnosti a zamestnanosti, predovšetkým s opatreniami interregionálnej spolupráce v rámci uvedených programov

Takáto komplementárnosť sa zabezpečí dôrazom na zapojenie subjektov zodpovedných za programy konvergenencie a konkurencieschopnosti, ktoré budú oboznámené s osvedčenými postupmi, ktoré boli vypracované v rámci programu interregionálnej spolupráce. Takéto prepojenie v prvom rade umožní výmenu základných informácií o aktivitách realizovaných v oboch kontextoch (napr. prostredníctvom spoločnej projektovej databázy) a v druhom rade podporí transfer obsahových aspektov projektov pre spoločne zdieľané témy spolupráce (t.j. šírenie know-how, osvedčených postupov, inovatívnych prístupov). Tým sa vytvorí dodatočný zdroj inšpirácie, ktorý by mohol pomôcť určiť orientáciu Fast Track projektov v rámci programu interregionálnej spolupráce a zároveň predísť duplicitě projektov, ktoré by sa mohli v oboch kontextoch realizovať na veľmi podobné témy.

Od žiadateľov sa bude vyžadovať, aby poskytli informácie o minulej, súčasnej a predpokladanej pomoci z EÚ a uviedli, ako budú aktivity koordinované a zladené s ostatnými programami, a to najmä s cieľom vyhnúť sa prekryvaniu projektov programu INTERREG IVC s podobnými projektmi, ktoré sa realizujú v rámci iných tzv. „mainstreamových“ programov.

Informácie o všetkých projektov budú zverejnené na internetovej stránke programu okamžite po uzavretí príslušnej zmluvy. Tieto údaje budú predstavovať dodatočný zdroj informácií pre subjekty zapojené do „mainstreamových“ programov a pomôžu identifikovať projekty, ktoré sa realizujú v rovnakej oblasti politiky.

8.1.2. Komplementárnosť s cezhraničnými a nadnárodnými programami

Program interregionálnej spolupráce bude podnecovať spoluprácu medzi oblasťami cezhraničných a nadnárodných programov s cieľom umožniť výmenu skúseností a prenos osvedčených postupov v súvislosti s konkrétnymi témami týkajúcimi sa „inovácií a znalostnej ekonomiky“ a „životného prostredia a prevencie voči rizikám“. Bude sa to diať v úzkej súčinnosti s aktivitami vyvíjanými v rámci programu INTERACT.

Okrem toho monitorovací výbor vypracuje operačné predpisy, ktoré by mali zabrániť možnému prekryvaniu s programami vykonávanými v rámci budúceho cieľa „európska teritoriálna spolupráca“, ktoré sa zaoberajú cezhraničnou a nadnárodnou spoluprácou. Operačné predpisy zabránia duplicitnému financovaniu.

8.1.3. Komplementárnosť so sieťovými programami

Synergie medzi programom INTERREG IVC a tromi ďalšími interregionálnymi programami - URBACT, INTERACT a ESPON - sa budú hľadať prostredníctvom intenzívnej koordinácie pri príprave ročných plánov práce (sieťových programov) a prostredníctvom pravidelného poskytovania informácií monitorovaciemu výboru o aktivitách a výsledkoch dosiahnutých v iných programoch. Navyše sa plánuje úzka spolupráca v otázkach technickej implementácie.

8.2. Koherencia s aktivitami spolufinancovanými z EPFRV, rámcového výskumného programu, programu Konkurencieschopnosť a inovácie a ostatných programov EÚ

Prepojenie s ostatnými európskymi programami, ktoré sa venujú podobnej problematike ako program INTERREG IVC, bude dôkladne preskúmané, aby sa zabezpečilo optimálne využitie finančných prostriedkov EÚ.

Uvedené sa týka najmä nasledujúcich programov: Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV, LIFE), nový program Konkurencieschopnosť a inovácie, 7. rámcový výskumný program, Európsky sociálny fond (ESF) a ďalšie.

Od žiadateľov sa bude vyžadovať, aby poskytli informácie o minulej, súčasnej a predpokladanej pomoci z EÚ a uviedli, ako budú aktivity koordinované a zladené s ostatnými programami, a to najmä s cieľom vyhnúť sa prekryvaniu projektov programu INTERREG IVC s podobnými projektmi, ktoré sa realizujú v rámci iných programov, ako sú napr. EPFRV, rámcový výskumný program, program Konkurencieschopnosť a inovácie, Európsky sociálny fond (ESF) a ďalšie relevantné programy EÚ.

8.3. Koherencia s inými politikami EÚ

Aktivity programu INTERREG IVC sa zameriavajú na problematiku, ktorej sa venujú aj iné programy štrukturálnych fondov. Koherencia so štrukturálnymi fondmi je ústredným prvkom tohto programu a zaručuje, že aktivity sú v súlade s politikami EÚ.

Výbor regiónov je orgánom Európskej únie, ktorý na európskej úrovni zastupuje hlavnú cieľovú skupinu programu INTERREG IVC, t.j. miestne a regionálne orgány. Aby sa zabezpečilo úzke prepojenie a výmena informácií, bude mať člen Výboru regiónov v monitorovacom výbore programu INTERREG IVC poradnú funkciu.

V rámci prvého „Územného dialógu“ Výbor regiónov dňa 1. marca 2006 vytvoril platformu na monitorovanie Lisabonskej stratégie (Lisbon Monitoring Platform – LMP), ktorej činnosť bude pokračovať až do roku 2010. Cieľom je uľahčiť výmenu informácií medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi a identifikovať prekážky pre napĺňanie cieľov revidovanej Lisabonskej stratégie, politicky ich sformulovať a nájsť realistické riešenia. LMP sa nedávno rozšírila na 101 členov, miestnych a regionálnych orgánov z celej EÚ vrátane Rumunska a Bulharska. Členovia sa niekoľko krát ročne stretávajú na workshopoch venovaných lisabonskej politike. K dispozícii majú tiež elektronickú platformu, ktorá im poskytuje podrobné regionálne štatistické údaje, informácie o súvisiacich podujatiach a dokumentačné stredisko.

Výsledky práce s LMP prispievajú k politickému odkazu Výboru regiónov, ktorý požaduje väčšiu decentralizáciu pri implementácii Lisabonskej stratégie. Platforma LMP má veľký potenciál prispieť k úspešnej realizácii iniciatívy „Regióny pre ekonomickú zmenu“, najmä poskytovaním informácií z monitorovania (zhodnotenie potrieb), komparatívnych analýz (transparentnosť na európskej úrovni) a networkingom. Tým môže regiónom, mestám a ostatným partnerom pomôcť identifikovať ďalšie regióny, mestá a partnerov, ktorí sa môžu zapojiť do potenciálnych sietí. Viac informácií o platforme LMP nájdete na: <http://lisbon.cor.europa.eu/index.php>.

Aby projekty mohli získať podporu v rámci tohto programu, mali by prispievať k **rovnosti príležitostí** mužov a žien a byť v súlade s cieľmi **nediskriminácie** a ochrany a zlepšovania **životného prostredia** v zmysle Zmluvy o ES a európskej legislatívy. Monitorovací výbor je zodpovedný za zabezpečenie splnenia uvedenej požiadavky.

Členské štáty potvrdzujú, že akákoľvek štátna pomoc poskytnutá v rámci tohto programu je v súlade s procedurálnymi a vecnými pravidlami štátnej pomoci platnými v čase udelenia podpory z verejných prostriedkov.

PRÍLOHA 1: Štruktúra programovacieho procesu

Programovací proces vykonáva **Skupina pre programovanie (SpP)**, ktorej pri záväzných dohodách medzi všetkými členskými štátmi a asociovanými krajinami pomáha **Referenčná skupina (RS)**, ktorá bude tiež viesť dialóg s dvomi skupinami **externých expertov**, z ktorých jedna sa zaoberá prípravou programu a druhá ex ante hodnotením.

1.1. Skupina pre programovanie (SpP)

SpP je orgán, v rámci ktorého sa 27 členských štátov EÚ a asociované štáty (Nórsko, Švajčiarsko) formálne dohodnú na programovacích postupoch, hlavných verziách návrhu programu a jeho konečnom znení. Na zasadnutiach Skupiny pre programovanie sa zúčastňovali aj zástupcovia Európskej komisie.

Hlavné úlohy:

- schvaľuje programovú štruktúru, návrhy a konečnú verziu programu;
- pripomienkuje a rokuje o navrhovaných programových textoch pripravených externým expertom;
- v prípade potreby možno kedykoľvek zostaviť pracovné skupiny pozostávajúce z členov SpP.

Spôsob rozhodovania:

- Aby bolo zasadanie SpP uznášaniaschopné, vyžaduje sa účasť zástupcov prinajmenšom dvoch tretín partnerských štátov programovej oblasti.
- Ak je zasadanie SpP uznášaniaschopné, rozhodnutia sa prijímajú konsenzom národných delegácií prítomných členských štátov (každá delegácia má jeden hlas, právo veta patrí len členským štátom EÚ); hlasy nie je možné delegovať na iné krajiny. V prípade nesúhlasu jednej alebo viacerých delegácií predseda rozhodne, či sa iniciuje písomný rozhodovací proces, alebo či sa rozhodnutie prijme na nasledujúcom zasadnutí SpP.
- Ak je potrebné rozhodnutie prijať pred nasledujúcim stretnutím SpP, predseda môže iniciovať písomný rozhodovací proces. V takom prípade predseda pošle návrh rozhodnutia všetkým členom SpP. Delegácie partnerských štátov majú tri týždne od odoslania návrhu na predloženie písomnej odpovede. Ak v stanovenej lehote nie je doručená žiadna námietka voči postupu alebo návrhu rozhodnutia, rozhodnutie sa považuje za prijaté SpP.

Zloženie:

- Zvyčajne dvaja, vo výnimočných prípadoch traja zástupcovia z každého členského štátu a asociovaných krajín. Členovia SpP sú zodpovední za organizovanie vnútroštátneho dialógu s relevantnými národnými/regionálnymi organizáciami a orgánmi (v závislosti od národných postupov);
- zástupca Komisie EÚ ako pozorovateľ.

Predsedníctvo a sekretariát:

- predseda: predsedajúca krajina EÚ (2006: 1. polrok Rakúsko, I. polrok Fínsko; 2007: 1. polrok Nemecko, 2. polrok Portugalsko);
- podpredseda: predsedajúca krajina EÚ na nasledovné obdobie (2006: 1. polrok Fínsko, 2. polrok Nemecko; 2007: 1. polrok Portugalsko, 2. polrok Slovinsko);
- Úlohy sekretariátu zabezpečuje RS.

1.2. Referenčná skupina (RS)

Referenčná skupina je zodpovedná za vedenie dialógu s externými expertmi, s ktorými sa uzavreli zmluvy na poskytnutie pomoci pri príprave programu ako základu pre schválenie v SpP. RS nemá rozhodovacie právomoci.

Zloženie: Úradujúci predseda SpP, budúci riadiaci orgán a skúsený tím zástupcov aktuálneho spoločného technického sekretariátu, riadiacich orgánov a Európskej komisie, čo napomáha výmenu informácií a rozhodovací proces.

Úlohy:

- podpora externých expertov zodpovedných za vypracovanie operačného programu a ex ante hodnotenie;
- poskytovanie poradenstva a know-how pre SpP na základe skúseností s aktuálnou implementáciou programu INTERREG IIIIC;
- pravidelné informovanie SpP o prebiehajúcom programovacom procese;
- zabezpečenie podporných funkcií pre SpP.

1.3. Externí experti zodpovední za vypracovanie operačného programu a ex ante hodnotenie

Boli vybrané dve skupiny expertov:

o Programovanie

Konzorcium, ktoré získalo zákazku na poskytovanie pomoci pri vypracovaní nástupníckeho programu iniciatívy INTERREG IIIIC, sa skladá z troch poradenských firiem: **CPC (Francúzsko)**, **Haute Finance (Holandsko)** a **SENFTLEBEN CONSULT (Nemecko)**.

o Ex ante hodnotenie

Konzorcium, ktoré získalo zákazku na zabezpečenie ex ante hodnotenia ako aj strategickej environmentálnej analýzy (SEA) nástupníckeho programu INTERREG IIIIC, pozostáva z troch poradenských firiem: **TERSYN (Štrasburg - Francúzsko)**, **EURE-CONSULT (Luxembursko)** a **ECOSYSTEMS Ltd (Brusel – Belgicko)**.

PRÍLOHA 2: Zoznam ukazovateľov výstupov/výsledkov a ich cieľové hodnoty¹¹

Meraný účel/cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota
1. Výkon operácií a tematická programová kapitalizácia (priority 1 a 2) (súhrn všetkých operácií v programe)		
1.1. Prínos operácií k plneniu programových cieľov		
1.1.1 Zlepšenie regionálnych a miestnych politík (v súlade s kapitolou 4.2, špecifické tematické ciele 1 a 2)	Ukazovatele výstupov	
	Počet regionálnych/miestnych politík a nástrojov riešených v nasledujúcich oblastiach: o výskum a technologický rozvoj o podpora podnikania a MSP o informačná spoločnosť o zamestnanosť, ľudský kapitál a vzdelávanie o prírodné a technologické riziká o vodné hospodárstvo o odpadové hospodárstvo o biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva o energie a trvalo udržateľná hromadná doprava o kultúrne dedičstvo a krajina	750
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet regionálnych/miestnych politík a nástrojov zlepšených alebo vypracovaných v nasledujúcich oblastiach: o výskum a technologický rozvoj o podpora podnikania a MSP o informačná spoločnosť o zamestnanosť, ľudský kapitál a vzdelávanie o prírodné a technologické riziká o vodné hospodárstvo o odpadové hospodárstvo o biodiverzita a ochrana prírodného dedičstva o energie a trvalo udržateľná hromadná doprava o kultúrne dedičstvo a krajina	150
1.1.2 Výmena skúseností a zlepšovanie kapacít a znalostí regionálnych a miestnych zainteresovaných subjektov, predovšetkým spájanie menej skúsenejších regiónov so skúsenejšími (v súlade s kapitolou 4.2, špecifické operačné-horizontálne ciele 3 a 4)	Ukazovatele výstupov	
	Počet zapojených partnerov o verejné orgány o subjekty, ktoré sa spravujú verejným právom	1 400
	Počet zorganizovaných interregionálnych podujatí na výmenu skúseností podľa podujatí	1 400
	<u>Celkový</u> Počet účastníkov na týchto interregionálnych podujatiach	14 000
	% schválených operácií, v rámci ktorých sú do partnerstva zapojené regióny zaradené pod cieľ Konvergencia aj regióny zaradené pod cieľ Konkurencieschopnosť.	80%
	Ukazovatele výsledkov	
	% partnerov podľa právnej formy (verejné orgány/subjekty, ktoré sa spravujú verejným právom)	70/30 %
	Počet zamestnancov so zvýšenou kapacitou (povedomie, znalosti, zručnosti) vďaka výmene skúseností na interregionálnych podujatiach	2 800
Počet nových projektov, aktivít, prístupov, ktoré sú výsledkom šírenia/výmeny skúseností na interregionálnych podujatiach	480	
Počet akčných plánov vypracovaných regiónmi zaradenými pod cieľ Konvergencia v nadväznosti na skúsenosti získané od regiónov zaradených pod cieľ	150	

¹¹ Spolu za celé programovacie obdobie. Východisková hodnota všetkých ukazovateľov je nula.

Meraný účel/cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota
	Konkurencieschopnosť	
1.1.3 Identifikácia, zdieľanie a transfer osvedčených postupov do regionálnych politík v rámci konkrétnych mainstreamových programov európskych štrukturálnych fondov (v súlade s kapitolou 4.2, špecifický operačný cieľ 5)	Ukazovatele výstupov	
	Počet osvedčených postupov identifikovaných v rámci projektov regionálnych iniciatív (typ 1)	2 400
	Počet už identifikovaných osvedčených postupov, ktoré boli sprístupnené regionálnym a miestnym aktérom zapojených do kapitalizačných projektov, vrátane Fast Track projektov (typ 2)	250
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet osvedčených postupov úspešne prenesených v rámci projektov regionálnych iniciatív (typ 1)	200
	Počet akčných plánov vypracovaných v rámci kapitalizačných projektov, vrátane Fast Track projektov (typ 2)	500150
	Počet akčných plánov vypracovaných v rámci Fast Track projektov	25050
	Výška mainstreamových fondov (Kohézny, EFRR, ESF) venovaných implementácii osvedčených postupov získaných z kapitalizačných projektov, vrátane Fast Track projektov (typ 2)	2_1 500 mil. EUR
Výška mainstreamových fondov (Kohézny fond, EFRR, ESF) venovaných implementácii osvedčených postupov získaných z Fast Track projektov	625 mil. EUR	
1.1.4 Prínos k horizontálnym politikám EÚ	Ukazovatele výsledkov	
	% operácií s pozitívnymi účinkami na rovnosť príležitostí	10 %
	% operácií s pozitívnymi účinkami na životné prostredie	60 %
1.2. Všeobecný výkon operácií a tematickej programovej kapitalizácie		
1.2.1 Riadenie a koordinácia	Ukazovatele výstupov	
	Priemerný počet porád-stretnutí riadiaceho výboru organizovaných projektmi podľa operácií za rok	4802
	Ukazovatele výsledkov	
	% správ o postupe schválených bez toho, aby sa od JTS požadovali dodatočné informácie	10 %
% odchýlka medzi plánovanými a skutočnými požiadavkami na platbu z EFRR zo strany vedúcich partnerov ("-" nevyčerpané/"+" prečerpané)	-5 %	
1.2.2 Šírenie informácií	Ukazovatele výstupov	
	Počet vydaných tlačových správ	960
	Počet brožúr (počet vydaní, nie počet vytlačených alebo distribuovaných kópií)	960
	Počet distribuovaných kópií brožúr	120 000
	Počet newsletterov (počet vydaní, nie počet vytlačených alebo distribuovaných kópií)	1 920
	Počet distribuovaných kópií	120 000
	Počet zorganizovaných informačných podujatí	960
	Počet iných podujatí s účasťou (s prezentáciami, stánkami atď. o operačných aktivitách)	1 500
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet článkov/výstupov v tlači a ostatných médiách	2 400
Odhadovaný počet účastníkov na podujatiach (organizovaných a s účasťou)	160 000	
Priemerná mesačná návštevnosť internetových stránok operácie	1-000500	
1.2.3 Tematická programová kapitalizácia	Ukazovatele výstupov	
	Počet tematických seminárov	24
	Počet výročných tematických správ	24
	Počet výročných tematických publikácií	24
	Počet prezentácií prednesených na ďalších konferenciách (programové / EÚ podujatia)	24
Ukazovatele výsledkov		

Meraný účel/cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota
	Počet tematických politických odporúčaní vyplývajúcich z programovej kapitalizácie	24
	Počet tematických publikácií stiahnutých z programovej webovej stránky	200
2. Výkon programového riadenia (priorita 3)		
2.1. Podpora tvorby projektov a poradenstvo pre predkladateľov projektov	Ukazovatele výstupov	
	Počet „individuálnych konzultácií“ so žiadateľmi	900
	Počet účastníkov na „individuálnych konzultáciách“	1 800
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet predložených žiadostí	800
2.2. Hodnotenie žiadostí, príprava schvaľovacích rozhodnutí a kontrahovanie schválených projektov	Ukazovatele výstupov	
	Počet schválených a kontrahovaných žiadostí	240
	Celkový rozpočet schválených operácií programu INTERREG IVC	380 mil. EUR
	Priemerný rozpočet schválených operácií programu INTERREG IVC	1,58 mil. EUR
	Celkový rozpočet EFRR na schválené operácie	302 mil. EUR
	% celkového rozpočtu EFRR vyčlenené na operácie	94 %
	Ukazovatele výsledkov	
	pomer predložených a schválených žiadostí v % (mera úspešnosti)	40 %
2.3. Zabezpečenie monitorovania prebiehajúcich operácií a súvisiace poradenstvo	Ukazovatele výstupov	
	Počet skontrolovaných projektových správ	1 200
	Priemerný čas (počet dní) medzi predložením správy o pokroku a prvou reakciou JTS potrebných na kontrolu správ	30
	Počet projektových návštev, účasť na projektových podujatiach zo strany riadiaceho orgánu/JTS	240
	Celková výška prostriedkov z EFRR vyplatených na operácie	286 mil. EUR
	% celkového rozpočtu EFRR na schválené operácie vyplatené na operácie	95 %
	Ukazovatele výsledkov	
	% úspešne vykonaných operácií (splnenie stanovených ukazovateľov výstupov/výsledkov a vyčerpanie rozpočtových prostriedkov) v pomere k schváleným operáciám	90 %
	Výška zrušených príspevkov z EFRR	16 mil. EUR
% z celkového zrušeného príspevku z EFRR (tzv. rate of decommitment)	5 %	
2.4 Zabezpečenie zhodnocovania výsledkov operácií pre oba typy intervencií	Ukazovatele výstupov	
	Počet schválených operácií zaoberajúcich sa podobnými identifikovanými témami a požadovanými kapitalizačnými aktivitami vychádzajúcich zo skúseností získaných v rámci predchádzajúceho programu INTERREG IIIC	1050
	Počet príručiek osvedčených postupov z operácií dostupných na internetovej stránke programu	240
	Počet zspoločných aktivít organizovaných kapitalizačných podujatí v rámci operácií, ktoré sa zaoberajú podobnými témami	2010
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet účastníkov na organizovaných kapitalizačných podujatiach osvedčených postupov identifikovaných pri operáciách v rámci predchádzajúceho programu INTERREG IIIC, ktoré boli prenesené do nových regiónov	501000
	Priemerný počet stiahnutí každej príručky osvedčených postupov z operácií, ktorá je dostupná na internetovej stránke programu	40
2.5 Organizácia stretnutí a podujatí pre žiadateľov, partnerov,	Ukazovatele výstupov	
	Počet brožúr (počet vydaní, nie počet vytlačených alebo distribuovaných kópií)	4
	Počet newsletterov (počet vydaní, nie počet vytlačených alebo distribuovaných kópií)	34
	Počet zorganizovaných podujatí	80

Meraný účel/cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota
audítorov, expertov, členské štáty a iné subjekty s cieľom informovať o programe, prediskutovať konkrétne aspekty jeho implementácie a ďalej zhodnocovať výsledky operácií	Počet iných podujatí s účasťou (s prezentáciami, stánkami atď. o programových aktivitách)	50
	Ukazovatele výsledkov	
	Počet vydaných tlačových správ o programových aktivitách	20
	Počet distribuovaných kópií newsletterov	10 000
	Počet distribuovaných kópií brožúr	10 000
	Počet článkov/výstupov v tlači a ostatných médiách	20
	Odhadovaný počet účastníkov na organizovaných podujatiach	5 500
	Priemerná mesačná návštevnosť internetových stránok programu	10 000
2.6 Zabezpečenie predkladania správ členským štátom a Európskej komisii	Ukazovatele výstupov	
	Počet zasadaní monitorovacieho výboru	15
	Ukazovatele výsledkov	
	Priemerná mesačná návštevnosť intranetových stránok programu	50

PRÍLOHA 3: Možné témy pre Fast Track siete

Fast Track siete budú riešiť problémy, ktoré spadajú do tematického rozsahu tohto programu interregionálnej spolupráce a do iniciatívy Regióny pre ekonomickú zmenu. Táto príloha predstavuje prehľad týchto otázok, ktoré boli prezentované ako témy na modernizáciu v oznámení „Regióny pre ekonomickú zmenu“. V priebehu programu bude možné pridávať ďalšie témy.

I. Zatraktívnenie Európy a jej regiónov pre investície a prácu

Zvýšenie prispôsobivosti. Globalizácia vyžaduje sústavné prispôsobovanie sa meniacej sa ekonomickej realite a zvyšuje význam predvídania sprievodných zmien. Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii bude pomáhať pri rekvalifikácii a hľadaní práce pracovníkom, ktorí prišli o zamestnanie v dôsledku veľkých štrukturálnych zmien vo fungovaní svetového obchodu, a štrukturálne fondy budú rovnako ako v minulosti naďalej uľahčovať strednodobé prispôsobovanie sa. Regióny pracujúce na tejto téme si budú vymieňať skúsenosti s tým, ako riešiť krátkodobé hospodárske šoky, a o vhodných nástrojoch na zmiernenie negatívnych účinkov a využitie vznikajúcich príležitostí. Regióny sa budú tiež deliť o osvedčené postupy v súvislosti s krokmi, ktoré môžu vykonať, aby sa pripravili a využili plánované a predvídateľné zmeny v ekonomickom prostredí, napríklad zmeny vyplývajúce z rastúcej liberalizácie obchodu a znižovania ochrany obchodu vyplývajúceho z medzinárodných obchodných dohôd.

Zlepšovanie kvality ovzdušia. Nízka kvalita ovzdušia je v niektorých častiach EÚ spojená so znížením priemernej dĺžky života až o 3 roky a ako aj so zvýšeným výskytom respiračných chorôb a zníženou produktivitou. Regióny pracujúce na tejto téme vypracujú a podedia sa o opatrenia na zníženie svojich nameraných hladín tuhých znečisťujúcich látok, NO₂ a CO prostredníctvom integrovaných balíkov opatrení.

Prechod na "nízkouhlíkové" hospodárstvo. Transformácia našej energetickej závislosti bude vyžadovať vyššiu energetickú efektívnosť, aby sa znížil dopyt a závislosť od fosílnych palív. Regióny pracujúce na tejto téme vypracujú akcie a vymienia si skúsenosti s opatreniami, ktoré zlepšujú plnenie Kjótskeho protokolu a prispievajú k národnému orientačnému globálnemu cieľu EÚ 25 na rok 2010 v hodnote 21 % elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a 5,75 % trhového podielu pre biopalivá (na dopravu ako aj zvýšené využívanie zdrojov obnoviteľnej energie na kúrenie a chladenie).

Zlepšovanie kvality zásobovania vodou a úpravy vôd. Dodávky čistej vody za rozumnú cenu sú veľmi dôležité pre domácnosti aj firmy. Cieľom tejto témy je výmena skúseností s opatreniami na pomoc pri zlepšovaní aplikácie zásady integrovaného obhospodarovania vodných zdrojov a zvýšenie efektívnosti zásobovania vodou. Regióny pracujúce na tejto téme vypracujú opatrenia a podedia sa o osvedčené postupy pri zabezpečovaní lepšej kvality vody a efektívnejšej spotreby.

Prechod na recyklujúcu spoločnosť. Opatrenia propagujúce prevenciu a recyklovanie odpadu sú podstatným prvkom pre trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a prispievajú k znižovaniu emisií skleníkových plynov. Zahŕňa to rozvoj miestnej ekonomiky, tým aj tvorbu pracovných miest a prispieva to ku všeobecnej priemyselnej konkurencieschopnosti. Regióny pracujúce na tejto téme vypracujú opatrenia a podedia sa o osvedčené postupy pri zabezpečovaní znižovania tvorby odpadov a regenerácie alebo recyklovania hodnotných zdrojov nachádzajúcich sa v odpade.

Vytváranie zdravých spoločenstiev. Starnúce obyvateľstvo Únie a klesajúci počet pracovných síl si vynucujú prijatie krokov na zvýšenie počtu rokov zdravého života pre jej populáciu. Medzi regiónmi však pretrvávajú veľké rozdiely v zdravotnom stave a prístupe k zdravotnej starostlivosti a zabezpečovaní kontinuity starostlivosti. Regióny, mestá a vidiecke oblasti pracujúce na tejto téme sa zamerávajú na

zlepšenie celkového zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom rozšírenia zdravého a aktívneho starnutia a prostredníctvom opatrení zameraných na prevenciu zdravotných rizík a vyplnenie medzier v zdravotníckej infraštruktúre vrátane nástrojov na báze IKT.

Integrované politiky mestskej dopravy. Mestská doprava je kľúčovým prvkom pri určovaní atraktívnosti miest pre občanov a firmy. Mestá v starých aj nových členských štátoch v tomto ohľade čelia výzvam, ktoré sa prejavujú dopravnými zápchami, zlou dopravnou prístupnosťou a nevyhovujúcou infraštruktúrou, ktoré nezodpovedajú potrebám všetkých skupín. Mestá pracujúce na tejto téme sa zamerajú na zlepšenie kvality života občanov prostredníctvom zabezpečenia kvalitnej hromadnej dopravy a lepšieho riadenia premávky v rámci integrovanej stratégie na zlepšenie svojho dopravného systému.

Rozvoj trvalo udržateľného a energeticky efektívneho bytového fondu. Z hľadiska energetickej efektívnosti mnohé mestá čelia problému nízkej kvality bytového fondu, ktorá vedie k vysokým nákladom pre občanov a škodí miestnemu a národnému hospodárstvu. Potrebné je taktiež starostlivé plánovanie a načasovanie rekonštrukcií budov (s riadne dimenzovanými a vybranými vykurovacími systémami, systémami zásobovania teplou vodou a elektrinou), aby sa zabezpečila rovnováha potrieb bývania s demografickým, regionálnym a mestským rozvojom a trendmi v životnom štýle. Mestá a vidiecke oblasti pracujúce na tejto téme sa budú snažiť dosiahnuť vyššiu úroveň trvalo udržateľného rozvoja a energetickej efektívnosti bytového fondu.

Zlepšenie monitorovania životného prostredia a bezpečnosti regiónov. Je dôležité, aby regióny dokázali plne využiť európske investície do rozvoja informačných služieb na lepšiu podporu globálneho monitoringu životného prostredia a bezpečnosti (GMES – Global Monitoring for Environment and Security). Tieto celoeurópske služby integrujúce vesmírne, pozemné a morské geopriestorové údaje, by mali umožniť rozvoj ďalších služieb, ktoré budú reagovať na potreby regionálnych používateľov. Cieľom regiónov pracujúcich na tejto schéme bude prekonať problém rozdrobených informačných systémov a prispôbiť informačné služby v rôznych oblastiach, ako je cezhraničné územné plánovanie (pre dopravnú infraštruktúru, rozvoj cestovného ruchu, monitorovanie krajiny) alebo havarijná pripravenosť (so zameraním na spoločné oblasti rizík, napríklad horské regióny, hraničné rieky alebo stredomorské lesy). Podporia tým rozvoj inovatívnych firiem podnikajúcich v oblasti poskytovania high-tech služieb a tvorbu cezhraničných geopriestorových riešení schopných súčinnosti.

II. Zlepšovanie poznania a inovácie pre rast

Zlepšovanie inovačných a výskumných kapacít regiónov. Je dôležité, aby regióny vo svojich rozvojových stratégiách zdôrazňovali úlohu vytvárania poznatkov a inovácie. Ich stratégia investovania do výskumu a vývoja by mala byť založená na solídnom hodnotení priorít výskumu a stratégie riadenia vrátane odovzdávania poznatkov. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na vypracovanie opatrení na zlepšenie pomeru svojich pracovných síl zamestnaných vo vede, technike a high-tech výrobe, počtu patentových prihlášok a licenčných dohôd. V rámci „Fast Track“ projektov by regióny mohli získať podporu na uľahčenie ich účasti na rôznych aktivitách na úrovni EÚ, ako je napríklad Európsky technologický inštitút.

Rýchlejšie prinášanie inovatívnych myšlienok na trh. MSP čoraz viac pôsobia na medzinárodných trhoch a tiež sa potrebujú rýchlejšie prispôbovať globálnemu vývoju. Schopnosť preberať nové technológie a metódy (niekedy vyvinuté prostredníctvom výskumu) je kľúčom ku konkurencieschopnosti, a predsa ju brzdí celý rad faktorov. Cieľom regiónov pracujúcich na tejto téme, ktorá bude osobitne dôležitá v regiónoch so silnými sektormi MSP, bude vypracovanie opatrení na zvýšenie povedomia o potenciálnych prínosoch výskumu pre vybrané podnikateľské sektory vrátane možností, ktoré by mohli vyplývať z projektov, ako je GALILEO; uľahčovať prenos poznatkov z výskumu na inovatívne výrobky a služby a propagovať netechnologickú inováciu, napr. poskytovaním

poradenstva a networking. Výmena osvedčených postupov by zahŕňala využitie rizikového kapitálu na financovanie štádia inovačného procesu, v ktorom ide o overenie koncepcie.

Vzdelávanie a udržanie výskumníkov. Udržanie vysokokvalifikovaného personálu v sektore výskumu a vývoja je kľúčové pre rozvoj znalostnej ekonomiky. Rovnako mobilita týchto ľudí medzi akademickými a podnikateľskými kruhmi pomáha budovať mosty medzi týmito dvoma spoločenstvami. Regióny pracujúce na tejto téme budú vytvárať programy zamerané na vzdelávanie študentov a výskumníkov v miestnych firmách, zakladanie kancelárií na uľahčovanie výmeny personálu a poznatkov a získavanie mladých ľudí pre kariéru vo výskume a vede.

Pomoc pri reštrukturalizácii regiónov najvýraznejšie závislých od tradičných odvetví. Niektoré regióny sú stále výrazne závislé od tradičných odvetví a sú zraniteľné voči rozhodnutiam o premiestnení, najmä v prípade veľkých zamestnávateľov. Cieľom regiónov pracujúcich na tejto téme bude vypracovanie politických mechanizmov, ktoré zabezpečia najlepšie predvídanie alebo reagovanie na zatváranie prevádzok a to prostredníctvom reštrukturalizácie a diverzifikácie alebo prostredníctvom rekvalifikácie, podpory podnikania, poradenstva a financovania a podpory miestnych klastrov.

Sprístupnenie e-governmentu regiónom a firmám. Firmy už ponúkajú mnoho výrobkov a služieb online. Vlády, najmä na miestnej úrovni, nepostupujú vždy rovnako rýchlo. Regióny pracujúce na tejto téme budú profitovať zo skúseností v tých regiónoch, ktoré sú pokročilejšie v poskytovaní administratívnych, knižničných a iných služieb prostredníctvom elektronickej komunikácie.

Lepšie IKT spojenia medzi regiónmi. Občania a firmy vo vzdialených, menej rozvinutých alebo riedko osídlených regiónoch a vidieckych oblastiach Európy často stoja pred osobitnými výzvami v prístupe k službám a marketingu a predaju výrobkov a inovatívnych nápadov. Zvýšenie dostupnosti infraštruktúry a služieb IKT umožní lepší prístup k verejným službám a spojí sociálnych a hospodárskych aktérov týchto regiónov s globálnym trhom s priaznivými dopadmi na podnikanie, zamestnanosť a budovanie kapacít. Regióny pracujúce na tejto téme budú používať technológie širokopásmových pripojení a digitálnych ekosystémov na pomoc pri zachovaní a etablovaní nových firiem, zníženie migrácie smerom von a umožnenie globálnej spolupráce medzi rôznymi socioekonomickými aktérmi.

III. Viac a lepších pracovných miest

Zvyšovanie kvalifikácie so zameraním na inovácie. Politiky na podporu výskumu, technológie a inovácie musia kráčať ruka v ruke s opatreniami na podporu vysokej úrovne vzdelania a školenia a kvalifikovaných pracovných síl. Cieľom regiónov pracujúcich na tejto téme bude riešiť nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v oblasti výskumu, technológii alebo inovácii prostredníctvom opatrení na zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a kvalifikácie nezamestnaných aj zamestnaných (zvyšovanie kvalifikácie, celoživotné vzdelávanie).

Podpora podnikania. Podnikanie sa považuje za jednu z nových základných zručností potrebných na život a prácu v znalostnej spoločnosti. Podpora podnikania a poradenstvo, financovanie a networking sú veľmi dôležité na to aby mohli potenciálni podnikatelia realizovať svoje ambície. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na opatrenia na zvýšenie počtu začínajúcich firiem a ich prežitie, podnecovanie podnikateľského myslenia na školách, poskytovanie podnikateľského poradenstva, mentoring, financovanie a podpora inovačných centier.

Vyrovnanie sa s demografickou vývojom. Niektoré regióny a mestá už čelia negatívnym ekonomickým vplyvom radikálnej zmeny v demografických vzorcoch. Tieto budú čoraz viac potrebovať drahú reštrukturalizáciu zariadení sociálnych služieb a starostlivosti pre starších ľudí s výraznými dopadmi na podnikateľskú sféru. Regióny pracujúce na tejto téme budú zhromažďovať svoje skúsenosti v riešení účinkov demografickej zmeny a vytvárať opatrenia, ktoré by sa dali aplikovať aj inde. Osobitná

pozornosť bude venovaná medzigeneračnej rovnováhe a dopadom imigrácie, legálnej ako aj nelegálnej.

Podpora zdravých pracovných síl v zdravom pracovnom prostredí. Ďalšou výzvou pre produktivitu EÚ predstavuje počet pracovných dní každoročne nevyužitých v dôsledku práceneschopnosti. Zlý zdravotný stav a absentérstvo sú mimoriadne drahé pre zamestnancov, zamestnávateľov a poisťovne a majú priamy dopad na národné hospodárstvo vzhľadom na náklady zdravotnej starostlivosti a sociálneho zabezpečenia a spôsobujú straty výstupov v dôsledku znížených pracovných síl. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na zníženie počtu pracovných dní nevyužitých v dôsledku ochorenia zdieľaním osvedčených postupov v oblasti podpory zdravia vrátane podpory zdravia na pracovisku.

Integrácia "marginalizovanej" mládeže. Napriek potenciálnemu nedostatku pracovných síl Európskej únie mnoho mladých ľudí sa ani nevzdeláva, ani nepracuje. Mnohí zápasia s celoživotnou nezamestnanosťou. Mestá a vidiecke oblasti pracujúce na tejto téme sa zamerajú na posilnenie integrácie nezamestnaných a nekvalifikovaných mladých ľudí tým, že im poskytnú prístup k pracovným príležitostiam prostredníctvom vzdelávania, školenia, mikroúverov, zlepšenej infraštruktúry a poradenských služieb. Možno tiež zdôrazniť opatrenia na prevenciu trestnej činnosti.

Riadenie migrácie a uľahčovanie sociálnej integrácie. Naše mestá sú miestami, v ktorých existuje tendencia koncentrácie sociálnych disparít, populácií migrantov a etnických menšín. Treba vyvinúť úsilie na využitie obrovského potenciálu tejto kultúrnej a sociálnej rozmanitosti. Mestá a regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na posilnenie ich integrácie tým, že týmto skupinám poskytnú prístup k pracovným príležitostiam prostredníctvom vzdelávania, školenia, mikroúverov, zlepšenej infraštruktúry a poradenských služieb.

Zlepšenie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov. Zlepšenie predvídania a pozitívneho riadenia ekonomickej zmeny možno dosiahnuť viacerými spôsobmi, čo je to potrebné na úplné využitie prínosov ekonomickej zmeny a technologického rozvoja. Zmeny vyžadujú zvýšenú flexibilitu a sústavné vzdelávanie zamestnancov ako aj zamestnávateľov. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na posilnenie svojho výkonu v celoživotnom vzdelávaní a zlepšenie systémov na podporu lepšej štruktúry a šírenia inovatívnych a produktívnejších foriem organizácie práce.

Rozširovanie a zlepšovanie výchovných a vzdelávacích systémov. Problematika znalostnej spoločnosti a globalizácie kladie osobitné požiadavky na naše výchovné a vzdelávacie systémy. Je potrebné zabezpečiť správne osnovy pre školy a školiace centrá a neustále dopĺňanie vedomostí a kvalifikácie učiteľov a školiťel'ov v oblasti inovácií a prebiehajúcich zmien, čo je dôležité z niekoľkých hľadísk: predchádzanie nedostatkom v znalostiach, zvýšenie schopnosti mladých a starších pracovníkov, ako aj pracovníkov vracajúcich sa na pracovisko získať zamestnanie a pomoc zamestnaným pri udržiavaní svojej konkurencieschopnosti. Tieto investície sú kľúčom k budúcemu rastu a prosperite na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na zlepšenie svojich vzdelávacích a školiacich systémov a osnov.

Zvýšenie zamestnanosti starších pracovníkov. Zvýšenie mier zamestnanosti v súlade s lisabonskými cieľmi prináša zvýšenie zamestnanosti starších pracovníkov: investícia do stimulovania takej zamestnanosti predstavuje investíciu do trvalej udržateľnosti európskeho sociálneho modelu a najmä jeho dôchodkového systému. Regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na zvýšenie miery zamestnanosti starších pracovníkov. Možno pri tom využiť mnohé aktívne a preventívne prístupy v závislosti od národných a regionálnych podmienok.

IV. Územná dimenzia európskej kohéznej politiky

Riadenie pobrežných oblastí. Investície do životného prostredia pomáhajú zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť hospodárskeho rastu, znížiť externé náklady hospodárstva a stimulovať inovácie a vytváranie pracovných miest. Regióny pracujúce na tejto téme vypracujú opatrenia a budú zdieľať opatrenia zamerané na prevenciu alebo znižovanie znečisťovania pobrežia, na riadenie pobrežnej erózie trvalo udržateľným spôsobom a zmierňovanie dopadov stúpania morskej hladiny s prihliadnutím na globálnu stratégiu prispôsobovania sa klimatickej zmene.

Využívanie morských zdrojov. Prímorské regióny ponúkajú značné príležitosti, ale čelia tiež hospodárskym ťažkostiam a výzvam. Regióny pracujúce na tejto téme si budú vymieňať osvedčené postupy v súvislosti s tým, ako môžu hospodárstva prímorských regiónov profitovať z rastu v oblastiach, ako je doprava, cestovný ruch, výroba energie, akvakultúra a nové morské technológie. Napríklad európske morské oblasti už hrajú významnú úlohu vo výrobe energie, ktorá v budúcnosti ešte vzrastie, spolu s rozvojom morskej akvakultúry a využívania obnoviteľnej energie mora.

Dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja mesta. Mestá sa rozvíjajú rýchlo, ale často čelia množstvu výziev vrátane potreby zlepšovať životné podmienky, podporovať vytváranie pracovných miest, predchádzať vzniku segregovaným sídliskám, integrovať znevýhodnené skupiny obyvateľstva do výchovných a vzdelávacích systémov, rozvíjať environmentálne prijateľné systémy hromadnej dopravy, podporovať využívanie obnoviteľných energií a IKT. Riešenie týchto výziev vyžaduje integrovaný prístup trvalo udržateľného mestského rozvoja [ako napríklad podporujú programy URBAN II] pokrývajúci rôzne politiky – hospodárskeho rozvoja, zamestnanosti, životného prostredia, infraštruktúry, sociálne – ktoré vyžadujú účasť všetkých úrovní riadenia (od občanov po politické subjekty). Mestá pracujúce na tejto téme sa zamerajú na zdieľanie skúsenosti a budú profitovať z aplikácie tohto integrovaného prístupu trvalo udržateľného mestského rozvoja.

Revitalizácia skládok odpadu a tzv. brownfield lokalít. Revitalizácia tzv. brownfield lokalít a kontaminovaných lokalít skládok odpadu je spoločensky, hospodársky, environmentálne a kultúrne dôležitá pre rozvoj našich miest a regiónov a je cennou alternatívou rozsiahleho rastu miest. Mestá a regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na rozvoj projektov na revitalizáciu opustených mestských priemyselných, vojenských alebo prístavných lokalít.

Predchádzanie povodniam a znižovanie ich výskytu. Lepšie vodné hospodárstvo, revitalizácia vodných tokov a zlepšenie biodiverzity a ekosystémových služieb obnovou krajinných oblastí Európy do ich pôvodnej funkcie sú podstatné prvky znižovania výskytu povodní. Mestá a regióny pracujúce na tejto téme sa zamerajú na rozvoj projektov na obnovu riečnych meandrov, prípravu suchých poldrov, realizáciu projektov zalesňovania a vytváranie mokradí.

Podpora ekonomickej diverzifikácie vidieckych oblastí. Regióny pracujúce na týchto témach si budú vymieňať osvedčené postupy týkajúce sa možností ďalšej diverzifikácie hospodárstva vidieckych regiónov.

PRÍLOHA 4: Zhrnutie ex ante hodnotenia

Zhrnutie ex ante hodnotenia do decembra 2006 - pripravené spoločnosťou TERSYN

Ex-ante hodnotitelia v nasledovnom poradí predložili: skríningovú správu (tematické informácie z úradných správ a dokumentov dôležité pre vypracovanie operačného programu; jún 2006), správu o „hodnotení“ (júl 2006) na základe rámcového dokumentu OP, prvý návrh ex ante hodnotiacej správy (august 2006) na základe prvého návrhu OP a druhý návrh ex ante hodnotiacej správy (november 2006) na základe druhého návrhu OP. Pomáhali referenčnej skupine a Skupine pre programovanie formulovaním obsahových odporúčaní a navrhovaním konkrétnych úprav textu v kontexte vypracovávaní a revízie tretieho návrhu OP. Interakčný proces prebiehajúci medzi vypracovávaním programu a ex ante hodnotením bol intenzívny a plodný. Väčšina odporúčaní a úprav textu formulovaných ex ante hodnotiteľmi bola v OP zohľadnená. Toto zhrnutie sa nevracia k tomuto interakčnému procesu, ale zameriava sa len na hodnotenie revidovaného tretieho návrhu OP predloženého v decembri 2006.

Analýza socioekonomickej situácie a relevantnosť stratégie pre identifikované potreby

Socioekonomická, územná a environmentálna analýza uskutočnená v programe dosiahla v treťom návrhu OP zrelý charakter a správne odráža existujúce a budúce otázky regionálneho a územného rozvoja. V programových cieľoch sa vyskytlo a bolo zohľadnených niekoľko nových potrieb spolupráce.

Programová stratégia definovaná súhrnnými a piatimi špecifickými cieľmi adekvátne odráža potreby spolupráce identifikované v analýze. Rešpektuje princíp solidarity, z čoho explicitne vyplýva, že hlavnými prijímateľmi by mali byť regióny, ktoré majú menej skúseností v konkrétnych oblastiach politiky. Program sa explicitne zameriava na zlepšenie efektívnosti regionálnych rozvojových politík za predpokladu, že orgány zodpovedné za programy konvergencie a konkurencieschopnosti akceptujú potenciálne príspevky programu INTERREG IVC. Zmyslom programu nie je uľahčovať identifikáciu regionálnych potenciálov, ale môže nepriamo účinne prispieť k ich lepšiemu využitiu. V špecifickom kontexte regionálnych iniciatív bolo pre program zvolené flexibilné riešenie zavedením rôznych úrovní intenzity spolupráce (namiesto definovania rôznych typov operácií, ako tomu bolo v rámci programu INTERREG IIIC).

Odôvodnenie stratégie, jej celková konzistentnosť a stupeň rizika spojený s výberom priorit

Celkové odôvodnenie programovej stratégie sa vyznačuje značným stupňom vnútornej konzistentnosti. Úlohy v rámci jednotlivých typov cieľov sú stanovené pomerne realisticky a preto budú schopné motivovať zainteresovaných na regionálnej a miestnej úrovni, aby sa zapojili do interregionálnej spolupráce. Vzhľadom na toto pomerne pragmatické odôvodnenie celkovej stratégie je tiež veľmi pravdepodobné, že program umožní vytvorenie zaujímavej pridanej hodnoty Spoločenstva.

Systém cieľov programu sa vyznačuje tým, že medzi vyššími programovými cieľmi (OVO, SPO) a operačnými cieľmi na úrovni priorit (OPO) neexistujú rozpory. Systém cieľov taktiež vykazuje dobre rozvinutú úroveň celkovej konzistentnosti a vysoký stupeň vzájomnej závislosti medzi rôznymi úrovňami cieľov. Definíciu tém spolupráce na úrovni priorit 1 a 2 možno tiež považovať za nápomocnú pri plnení cieľov programu.

Niekoľko zlepšení v treťom návrhu OP zodpovedá návrhom predloženým ex ante hodnotiteľmi, napríklad zahrnutie odseku jednoznačne špecifikujúceho očakávanú pridanú hodnotu interregionálnej

spolupráce pre Spoločenstvo v kontexte časti definujúcej „celkový cieľ“, alebo zahrnutie textových odkazov, ktoré umožňujú nájsť prepojenie medzi programom interregionálnej spolupráce a „mainstreamovanými“ aktivitami interregionálnej spolupráce.

Externá koherentnosť programovej stratégie so „strategickými usmerneniami Spoločenstva“

Program interregionálnej spolupráce vykazuje veľmi dobre rozvinutú úroveň externej koherentnosti so strategickými usmerneniami Spoločenstva. Už existujúce ale ešte pomerne slabé vzťahy komplementárnosti v rámci predchádzajúcej verzie sa posilnili. Program interregionálnej spolupráce teraz explicitnejšie upravuje spoluprácu medzi cezhraničnými a nadnárodnými programami (v kapitole 8, časť 8.1.2), aby im umožnil výmenu skúseností a prenos osvedčených postupov v súvislosti s konkrétnymi témami týkajúcimi sa „inovácií a znalostnej ekonomiky“ a „životného prostredia a prevencie voči rizikám.“ Nová perspektíva interregionálnej spolupráce môže ďalej inšpirovať mainstreamové programy, ktoré sa budú realizovať v týchto oblastiach.

Program interregionálnej spolupráce vykazuje veľmi dobre rozvinutú úroveň externej koherentnosti vzhľadom na zoznam kongruentných tém a cieľov, ktoré sa spoločne sledujú v rámci Lisabonskej a Göteborgskej stratégie a v rámci štrukturálnych fondov EÚ. Vzhľadom na obmedzené finančné zdroje budúceho programu interregionálnej spolupráce však plnenie vyššie uvedených tém a cieľov formulovaných v Lisabonskej a Göteborgskej stratégii bude prebiehať „len“ vo veľmi úzkom geografickom meradle.“ Preto sa odporúča, aby sa budúci program interregionálnej spolupráce prihlásil k realistickejšej vízii svojho potenciálneho príspevku k plneniu tém a cieľov obsiahnutých v Lisabonskej a Göteborgskej stratégii (najmä v rámci časti 4.5 dokumentu).

Popri vyššie uvedených aspektoch revidovaný tretí návrh OP teraz tiež viac zohľadňuje otázky týkajúce sa „rovnosti medzi mužmi a ženami“ (kapitola 8, časť 8.3). Predsa však v tomto kontexte stále chýba jasný odkaz na zásadu „nediskriminácie“.

Očakávané výstupy a výsledky

Keďže ako relevantné časti v súvislosti s výstupmi sú uvedené len ukazovatele výsledkov a dopadov, ex ante hodnotitelia môžu urobiť len predbežné vyhodnotenie. V súčasnosti prebieha podrobnejšie „hodnotenie kvality“ napokon zvolených ukazovateľov spolu s niekoľkými kritériami riadenia kvality, ktoré sú opísané v online hodnotiacej príručke Európskej komisie¹².

Naše predbežné skúmanie však ukazuje, že zvolený systém ukazovateľov sa zdá byť vhodný na meranie stupňa plnenia cieľov programu. Rozlišovanie medzi ukazovateľmi výstupov a výsledkov v súvislosti s ich obsahom sa zdá byť racionálne a logické. Kvantifikácia ukazovateľov sa zdá byť realizovateľná.

Navrhovaný systém implementácie a jeho súlad s nariadeniami Rady upravujúcimi nové programovacie obdobie štrukturálnych fondov v rokoch 2007 - 2013

Navrhovaný systém implementácie je do značnej miery v súlade s novými nariadeniami. Formulácia bodu b) úloh riadiaceho orgánu by sa mala overiť vo vzťahu k čl. 60, bod b) všeobecného nariadenia o štrukturálnych fondoch;

Pokiaľ ide o postupy na výber projektov, ustanovenia zakotvené v aktuálnej verzii programovacieho dokumentu sú vo všeobecnosti uspokojivé. Vzhľadom na skutočnosť, že postup „Fast Track“ je nový

¹² Hoci neexistuje žiadna štandardná metóda riadenia kvality pre tieto prípady, v online príručke sa navrhuje prístup, ktorý vychádza z dvoch skupín rôznych kritérií: (1) Kritériá kvality platné pre každý ukazovateľ a (2) kritériá kvality platné pre celý systém. Ďalšie informácie: www.evaled.info.

a vyžaduje experimentovanie, možno akceptovať, že v programovej príručke bude obsiahnutá presnejšia definícia postupu na výber projektov. V programovej príručke by sa mal objasniť aj postup na dvojstupňový prístup.

Navrhnuté monitorovacie, hodnotiace a kontrolné postupy sú v súlade s novými nariadeniami a nevykazujú nekonzistentnosti. V súčasnosti prebieha podrobnejšie hodnotenie ustanovení implementácie a finančného riadenia a bude uvedené v záverečnom návrhu ex ante hodnotiacej správy.

Na základe tohto provizórneho preskúmania však treba zdôrazniť, že existujú určité potenciálne riziká (a problematické oblasti), ktoré by mohli - v neskoršej fáze – ohroziť hladkú implementáciu programu interregionálnej spolupráce." Čiastočne sa týkajú úrovne finančných zdrojov určených na technickú pomoc a efektívnu možnosť riešenia úloh týkajúcich sa nových typov intervencií predpokladaných týmto OP (t.j. možnosti „Fast-Track“). Ďalšie sa týkajú väčšinou „exogénnych faktorov“, napríklad ochoty mainstreamových programových orgánov zúčastňovať sa na aktivitách interregionálnej spolupráce a/alebo prijímať nové prístupy nimi vypracované.

PRÍLOHA 5: Zdroje informácií

- Pracovný dokument zamestnancov Komisie. Príloha k Zelenej knihe. „Európska stratégia pre trvalo udržateľnú, konkurencieschopnú a bezpečnú energiu. Čo je v stávke?“ COM(2006) 105 v konečnom znení
- Pracovný dokument zamestnancov Komisie. Príloha k Zelenej knihe. „Európska stratégia pre trvalo udržateľnú, konkurencieschopnú a bezpečnú energiu.“ Čo je v stávke?“ -COM(2006) 105 v konečnom znení
- Pracovný dokument Komisie z 1. júna 2004 s názvom „Integrovanie environmentálneho hľadiska do ostatných oblastí politik - hodnotenie výsledkov cardiffského procesu“ [KOM(2004) 394 – Ú. v. C49 z 28. februára 2006]
- Oznámenie Európskej komisie „Regióny pre ekonomickú zmenu“, nov. 2006;
- Rozhodnutie Rady o strategických usmerneniach Spoločenstva pre kohéziu 2007 - 2013, KOM(2006) 386, v konečnom znení z 6. októbra 2006;
- Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 z 11 júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999;
- Vytváranie inovatívnej Európy. Správa nezávislej expertnej skupiny o výskume, vývoji a inováciách vedená pánom Aho, január 2006
- Európska komisia, GR Podnikanie; http://ec.europa.eu/enterprise/smes/index_en.htm
- Európska komisia, GR Regionálna politika, Rastúce regióny, rastúca Európa – Štvrtá správa o ekonomickej a sociálnej kohézii, Máj 2007
- Vzdelávanie a školenie do roku 2010, oznámenie Komisie, KOM(2003) 685 v konečnom znení.
- Preskúmanie politiky životného prostredia - 2005 – oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu
- ESPON “In search of territorial potentials” -Midterm results by spring 2005
- Európska environmentálna agentúra – „Súčasná situácia a vyhliadky“- Výročná správa 2005
- Čelit' výzve: Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť - od skupiny vysokej úrovne vedenej Wimom Kokom – november 2004
- Zelená kniha „Podnikanie v Európe“ - debata o budúcej agende pre politiku podnikania prezentovaná Komisiou – GR Podnikanie, na základe KOM(2003) 27 v konečnom znení
- i2010 – Prvá ročná správa o Európskej informačnej spoločnosti. Oznámenie Komisie. KOM(2006) v konečnom znení. Hlavná správa a príloha

- „Presadzovanie Lisabonského programu Spoločenstva: Viac výskumu a inovácií - investovanie do rastu a zamestnanosti: Spoločný postup“. KOM(2005) 488 v konečnom znení
- Regionalizované plnenie Lisabonskej stratégie, projekt ESPON 2.4.2 BBR, 2005
- Nariadenie (ES) č. 1080/2006 Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999.
- Nariadenie (ES) č. 1828/2006 z decembra 2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja
- Šiesty environmentálny akčný program, EÚ a preskúmanie environmentálnej politiky 2003, 2004, 2005
- „Hodnotenie účinnosti a dopadu operácií INTERREG IIIC na regióny východnej zóny“ od konzorcia Gruppo Soges - ÖIR pre východnú zónu INTERREG IIIC
- Stratégia rastu a zamestnanosti a reforma európskej kohéznej politiky. Štvrtá správa o pokroku v kohézii. ES, Jún 2006.
- Aktualizácia strednodobého hodnotenia programu INTERREG IIIC - LRDP Ltd, nov. 2005

PRÍLOHA 6: Orientačné rozdelenie príspevkov Spoločenstva podľa kategórií v operačnom programe v súlade s čl. 12(5) nariadenia (ES) č. 1080/2006 a čl. 11(1) nariadenia (ES) č. 1828/2006

Dimenzia 1 – Prioritná téma	
Kód	Suma v EUR
09 – Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácií a podnikania v MSP	176 726 969
54 – Iné opatrenia na zachovanie životného prostredia a predchádzanie rizikám.	125 315 487
85 – Technická pomoc: Príprava, vykonávanie, monitorovanie a kontrola	14 354 791
86 – Hodnotenie a štúdie; informácie a komunikácia	4 924 515

Dimenzia 2 – Forma financovania	
Kód	Suma v EUR
01 – Nenávratná pomoc	321 321 762

Dimenzia 3 – Územie	
Kód	Suma v EUR
10 – Oblasť interregionálnej spolupráce	321 321 762

--